

adoption

& samfund

TEMA: Adoption & Samfund fylder 40

Tilbageblik på fire årtier med adoptionsarbejde

Læs også om adoption af plejebørn,
ny film om adoption og meget mere

40 år

og forandringens vinde blæser fortsat

MICHAEL PAASKE,
FORMAND

Adoption & Samfund har nu eksisteret i 40 år, og adoptionsområdet har gennemgået store forandringer gennem årene. Det viser indholdet i dette magasin med fokus på adoption gennem 40 år med al tydelighed. Glæd dig til at læse de spændende artikler.

Vi har opnået klare forbedringer på adoptionsområdet. Mange af dem ville ikke være gennemført uden Adoption & Samfunds medvirken. Her er et par nedslag i historien:

- Indførelsen af en ny adoptionslov med en faseindelst godkendelsesproces og obligatorisk forældreforberedelse.
- Indførelsen af en ny grundholdning i godkendelsesprocessen til, at det i højere grad er op til ansøgerne selv at vurdere, om de har de fornødne ressourcer til at tage vare på et adoptivbarn.
- Indførelsen af en permanent Post Adoption Service-ordning efter udløb af forsøgsordning.
- Indførelsen af den nye fase 4 med obligatorisk rådgivning lige før og efter modtagelsen af barnet.
- Indførelsen af det særlige børnetilskud til børn af eneadoptanter.

Eksemplerne dokumenterer foreningens berettigelse og viser, at vedholdende politisk arbejde

kan ende med at bære frugt. Jeg vil især fremhæve PAS-ordningen som et resultat heraf. Men det har ikke kun handlet om politik. Det har også handlet om samværet om adoption og udveksling af erfaringer.

Jeg vil her nævne de mange lokale arrangementer, som lokalforeninger og lande-/interessegrupper gennem årene har gennemført, båret igennem af lokale ildsjæle, fra hyggelige sammenkomster til jul og fastelavn, sommerfester og spændende foredrag og temaaftener med særlig fokus på de udfordringer og problemstillinger, en adoptivfamilie kan støde på. Hertil kommer de årlige landsmøder og generalforsamlinger samt foreningens egen opfindelse, Adoptionsdialogens Dag, hvor vi debatterer relevante emner med deltagelse af fagpersoner og medlemmer af Folkettingen, senest med emnet racisme og adoption.

Og hvilke forandringer bringer så fremtiden? Vi vil naturligvis fortsat arbejde på at sikre, at den fremtidige adoptionsformidling foregår etisk og juridisk korrekt, at vi får udbredt større kulturforståelse, og at der indføres grader af åbenhed i adoptioner. Helt aktuelt har en rapport her i sommer peget på seks forskellige former for åbenhed, og hvordan disse kan omsættes til praksis. Ikke alle former for åbenhed er lige lette at implementere, så det bliver spændende at arbejde med dette i de kommende år.

Du og din familie ønskes tillykke med jubilæet. ■

KORT NYT	4
BØGER, TV OG PODCAST	12
 FILM: Hjertestart – ny film på vej	16
Interview med Arild Andresen, som har instrueret en rørende film om en svær adoption.	
DRAMATIK: Hej Mor – monolog om mødet med den biologiske mor.....	20
Mette Hornbek har skabt en performance om, hvordan mødet med hendes første mor kunne tage sig ud.	
 TEMA: Adoptionsliv set i bakspejlet.....	24
I anledning af jubilæet ser vi på, hvordan adoption har ændret sig i løbet af de seneste 40 år, og hvordan Adoption & Samfund har præget udviklingen.	
ARTIKEL: Fremtidens adoptioner	37
ARTIKEL: Ny forskning – åbenhed i adoption	39
Adopterede trives bedst med åbenhed, viser ny rapport fra Ankestyrelsen.	
 MINITEMA: Skilsmisse i adoptivfamilien	42
Hvordan takles den svære situation, når adoptivfamilien går i stykker?	
INTERVIEW: Når systemets børn bliver adopteret	46
Der foregår et stigende antal tvangsadoptioner i Danmark. Vi kigger på en sag.	
 INTERVIEW: »Det er så hårdt at være sammen med hende«	50
En storesøster fortæller om at have en lillesøster, som har det svært.	
ARTIKEL: Hvad gør du, hvis dit barn slår dig?	52
Få hjælp fra NVR, når et barn reagerer voldsomt.	
INTERVIEW: Adopteret – en bog et skæbnefællesskab	56
Ole Anand skriver bog om adoption.	
Opslagstavlen	59
BOGOMTALE: Råd om teenageårene fra en voksen adopteret	62
Arrangementer, lokalforeninger og landegrupper	62
Kolofon og hovedbestyrelse	66

Billedet på forsiden viser to søstre i Kina, som fejrer kinesisk nytår. For blot få år siden havde pigerne måske ikke været sammen. I 1990'erne bortadopteret Kina tusindvis af piger, men tallet er faldet drastisk, da landet oplever stigende velstand, og etbarnspolitikken blev ophævet i 2015. Faldet i adoptioner fra Kina er blot én af grundene til, at antallet af transnationale adoptioner er styrtdykket på verdensplan.

Foto: AGE fotostock

MEDLEMSDATABASEN

Adoption & Samfunds database ligger nu online, så alle medlemmer kan redigere deres egne profiler. Man kan selv opdatere sin medlemsprofil på adoption.dk/medlemsoplysninger.

Se mere om medlemskab på adoption.dk.

I medlemsdatabasen kan man markere, hvilke nyheder eller invitationer man er interesseret i, så man får de relevante mails med invitationer. Hvis man ikke kan logge ind, skal man sende en mail til medlemsadministration på medlemsadm@adoption.dk.

PREP

– parkurser for adoptivforældre

Adoption & Samfund har modtaget 50.000 kr. fra Brødrene Hartmanns Fond. Disse midler vil blive brugt til støtte til forældre, som ønsker hjælp til at sætte fokus på parforholdet. På PREP-kurset arbejdes der med konkrete redskaber til tryk kommunikation og problemløsning for at styrke trivslen i adoptivfamilier.

I kan læse mere om PREP på www.vejenvidere.dk.

Den samlede pris for deltagelse er 4000 kr. pr. par. Adoption & Samfund støtter medlemmer med 2000 kr. pr. par.

Adoption & Samfund har indgået et samarbejde med Kristine Nielsen og Martin Spanner Neubauer, som

begge er adoptionskonsulenter, om afholdelse af kurserne.

Kurserne vil blive afholdt den **19.-20. januar 2018** og den **13.-14. april 2018** i Hellerup samt den **2.-3. februar 2018** og **1.-2. juni 2018** i Jylland (endeligt kursussted kendes endnu ikke).

Interesserede medlemmer af Adoption & Samfund kan tilmelde sig på spannerneubauer@hotmail.com. Der skal være otte par i hver gruppe. Hvis der er flere tilmeldte, end der er pladser, bliver der blive trukket lod blandt dem, som ønsker at deltage på kurset.

Sidste frist for tilmelding er den **30. november 2017**.

PREP står for 'Prevention and Relationship Enhancement Program', altså 'Et forebyggende program til at styrke parforhold'. På dansk kan det lidt frit oversættes til 'Praktiske Redskaber til et Engageret Parforhold'.

ADOPTION & SAMFUND IGENNEM 40 ÅR

Foreningens historie og fremtid

Invitation til landsmøde og landsgeneralforsamling 2017

Lørdag den 4. november
fra kl. 10.00 - 17.30
På Scandic Odense, Hvidkærvej 25,
5250 Odense SV

Efter landsmødet afholdes landsgeneralforsamling
fra kl. 15.30 - 17.30. Dagsorden iflg. vedtægterne, hvor-
efter foreningen er vært ved et jubilæumstraktement.
Programmet for landsmødet kan ses på adoption.dk.

TILMELDING

Link til tilmelding, der skal ske senest den 26. oktober
2017, kan ligeledes findes på adoption.dk.

KONTAKTPERSONER

Landsmødet: Landsmødekoordinator Lene Borg,
mail: lene.borg@adoption.dk, tlf. 40 60 92 01.

Generalforsamling: Sekretær Carl Erik Agerholm,
mail: sekretaer@adoption.dk, tlf. 74 75 73 65.

*Landsmøde- og Landsgeneral-
forsamlingsudvalget 2017*

Indkaldelse til generalforsamling i landsforeningen

ADOPTION & SAMFUND

Lørdag den 4. november 2017 kl. 15.30 - ca. 17.30
På Scandic Odense, Hvidkærvej 25, 5250 Odense SV

Foreløbig dagsorden for generalforsamlingen

1. Valg af dirigent.
2. Godkendelse af dagsorden.
3. Bestyrelsens beretning.
4. Regnskab for 2016/17 – forelæggelse og godkendelse.
5. Indkomne forslag:
 - Godkendelse af lande/interessegrupper.
6. Arbejdsprogram for det kommende år.
7. Orientering om budget for igangværende år samt:
 - Fastlæggelse af kontingent for kommende år (*hovedbestyrelsen foreslår uændret kontingent fra 1. juli 2018*).
 - Fastlæggelse af abonnementspris for magasinet »Adoption & Samfund« for det kommende år (*hovedbestyrelsen foreslår uændret abonnement fra 1. juli 2018*).
 - Fastlæggelse af lokalforeninger og interessegruppers andel af det samlede kontingent (*foreslås uændret*).
8. Valg til hovedbestyrelse.
9. Valg af suppleanter til hovedbestyrelsen.

10. Valg af revisor samt revisorsuppleant. (Der skal dog ikke vælges revisorsuppleant på generalforsamlinger, hvor generalforsamlingen som revisor vælger en revisor/et revisionsfirma, med hvilken der indgås aftale om udførelse af revision mod normal betaling.)
11. Eventuelt.

Regnskab og budget er sendt til lokalforeningerne, herunder forslag til medlemskontingent for det kommende år samt abonnementspris for magasinet for det kommende år og forslag til lokalforeningernes og interessegruppernes andel af det samlede kontingent.

Alle medlemmer kan deltage, men kun delegerede via lokalforeninger/interessegrupper efter gældende regler har stemmeret.

Efter generalforsamlingen er foreningen vært ved et jubilæumstraktement.

HOVEDBESTYRELSEN

PAS har **mange** muligheder

Flere medlemmer har bedt om mere information om mulighederne for at modtage PAS-rådgivning i Danmark. PAS, eller Post-Adoption Services, er en fælles betegnelse for alle former for rådgivning af adopterede og adoptanter efter en adoption. I Danmark er det Ankestyrelsen, der står for PAS-rådgivningen. PAS-ordningens tilbud omfatter nationale og internationale fremmedadoptioner og dermed ikke familie- eller stedbarnsadoptioner.

Ankestyrelsen påpeger, at det langt fra er alle adoptivfamilier eller adopterede, der løber ind i vanskeligheder. Forskning peger fortsat på, at langt de fleste familier klarer sig godt, og at denne familieform er bæredygtig. Men for nogle familier og adopterede er det godt at kunne hente gode råd, hvis der er adoptionsrelaterede udfordringer og bekymringer.

Til adoptanter er der følgende PAS-ordninger:

- PAS-rådgivning ved hjemtagelsen af et barn, som er obligatorisk; kaldes også Fase 4, fordi det er indført som en forlængelse af godkendelsesforløbet. Når adoptanten eller adoptanterne er blevet matchet med et barn og har sagt ja til at modtage det, skal de have tre timers rådgivning, inden de henter barnet. Rådgivningen skal foregå inden for de seneste 3 måneder inden hjemtagelsen.
- PAS-rådgivning til adoptivfamilier. Indbefatter to rådgivningsforløb, svarende til to gange ti timers rådgivning (i alt 20 timer) hos en PAS-rådgiver. Tilbuddet gælder, uanset om man tidligere har modtaget PAS-rådgivning eller ej. Rådgivningen tilbydes adoptanter, og der tilbydes 20 timers rådgivning per adopteret barn. Rådgivningen kan benyttes, indtil barnet fylder 18 år.
- Eneadoptantgrupper er et tilbud til eneadoptanter og er en mulighed for at mødes med andre eneadoptanter og dele og drøfte de særlige udfordringer og glæder, livet som eneadoptant byder på. Grupperne på omkring 10 deltagere mødes otte gange, og hvert møde varer tre timer en eftermiddag om måneden. Der dannes grupper over hele landet.

Til adopterede findes følgende muligheder for PAS:

- Børnegrupper for adopterede er en mulighed for børn og unge til at tale med andre adopterede og spejle sig i jævnaldrende adopterede. Gruppeforløbet ledes af to voksne rådgivere, og hvert møde fokuserer på et særligt tema og har samtidig plads til at lade børnene udtrykke det, der ligger dem på sinde her og nu.
Børnenes forældre skal tilmelde barnet til grupperne via et skema, som findes på Ankestyrelsens hjemmeside, ast.dk. Det er en god idé at tilmelde barnet, så snart et behov eller en lyst melder sig – eller før – da der kan være ventetid. Børnene taler kort med en PAS-konsulent, inden de optages i en gruppe. Der dannes grupper over hele landet, når der er tilstrækkeligt med deltagere til at danne en gruppe.
- I Danmark har voksne adopterede over 18 år siden starten af 2016 kunnet modtage rådgivning fra en af Ankestyrelsens PAS-konsulenter. I skrivende stund er midlerne op-

brugt, og der kan ikke søges om flere rådgivningstimer. Foreløbig var der bevilget midler til PAS-rådgivning af voksne til en toårig forsøgsperiode, som slutter ved udgangen af 2017. Projektet bliver evalueret i foråret 2018.

Til fagpersoner er der mulighed for undervisning:

- Ankestyrelsen tilbyder undervisning i adoptionsforhold til forvaltninger og institutioner, så medarbejdere fx på skoler og i institutioner kan få indsigt i adopterede børns reaktioner og udfordringer uden for familien. Der findes en flyer om tilbuddet på ast.dk.

Endelig har nogle adoptivfamilier lagt mærke til, at flere af Ankestyrelsens PAS-konsulenter blev udskiftet i foråret 2017. Det skyldes kontraktudløb.

Adoption & Samfund ærgrer sig over, at der ikke længere er penge til PAS-rådgivning til voksne adopterede, og over, at ordningen først evalueres i foråret 2017. Derfor har Adoption & Samfund kontaktet de ansvarlige politikere for at gøre opmærksom på behovet for, at der handles hurtigt, så muligheden ikke bortfalder, mens man venter på resultatet af evalueringen.

AB

KILDE: AST.DK

Flere tvangsadoptioner i Danmark

Antallet af sager, hvor myndighederne fratager forældre retten til at være forældre for et barn, stiger. Det sker, siden reglerne om tvangsadoption blev ændret i oktober 2015. I de seks år fra 2009 til 2015 blev 13 børn bortadopteret, uden at forældrene ville gå med til det frivilligt. I de knap to år, der er gået siden lovændringen, er der blevet rejst 17 sager om tvungen bortadoption. En stor del af sagerne er ikke afsluttede, så det er umuligt at sige, hvor mange tvangsadoptioner, der bliver gennemført inden for perioden.

Kritikere af lovændringen frygter, at forældre risikerer at miste deres barn på et alt for usikkert grundlag, mens tilhængere siger, at mange plejebørn ville foretrække den sikkerhed, der ligger i at bo hos forældre, der har valgt barnet til uden et økonomisk incitament.

Efter de nye regler har de biologiske forældre stadig mulighed for at søge om samvær med et tvangsadopteret barn. De biologiske forældre har også stadig krav på oplysninger om barnet, hvis de ønsker det.

AB

KILDE: POLITIKEN

Biologiske mødres tanker om bortadoption

Forskere fra Baylor University i Texas har talt med kvinder, der har bortadopteret deres børn. Forskerne konkluderer, at mange af mødrene savnede rådgivning, og at de ikke forstod, hvad adoption indebar, før adoptionen var gennemført.

Forskerne talte med 28 biologiske mødre og var chokerede over at opdage, at mange af mødrene ikke havde indset, at bortadoption ville påvirke hele deres liv, herunder forhold til familie og venner, kommende partnere, fremtidige børn og fremtidsudsigter.

Mange af de biologiske mødre udtrykte, at de følte, at de blev fordømt af omgivelserne, og at det var en medvirkende årsag til valget af bortadoption. Denne fordømmelse hang ofte sammen med religiøse overbevisninger om, at sex uden for ægteskab var forbudt, og at det var skamfuldt at være enlig mor.

Økonomiske bekymringer og manglende socialt og psykisk netværk, der kunne støtte mødrene, var også en almindelig årsag til at vælge bortadoption. De økonomiske bekymringer og det manglende netværk gjorde sig gældende både under og efter graviditeterne, og mange af kvinderne fortalte, at den manglende støtte kom til udtryk på den måde, at deres omgivelser undgik at tale om graviditeten eller bortadoptionen.

Undersøgelsens deltagere var alle amerikanske kvinder, der har bortadopteret børn i USA. Alt i alt udtrykte mange af de biologiske mødre, at bortadoptionen havde indflydelse på hele resten af deres liv, og at de ikke var forberedt på det.

AB

KILDE: THE DONALDSON ADOPTION INSTITUTE

Find familien online

Gør-det-selv DNA-tests kan nu købes online og skaber mulighed for, at adopterede kan finde deres første familier – og for at førstefamilierne kan finde de adopterede.

Med navne som '23andme' og 'MyHeritage' kan enkle DNA-tests til hjemmebrug købes for nogle hundrede kroner. Man indsamler lidt genetisk materiale i form af blod eller spyt, indsender det til firmaets laboratorium og får et svar med detaljer om, hvor i verden ens gener stammer fra. Nogle firmaer tilbyder desuden at teste for visse arvelige sygdomme, hvis kunden ønsker det.

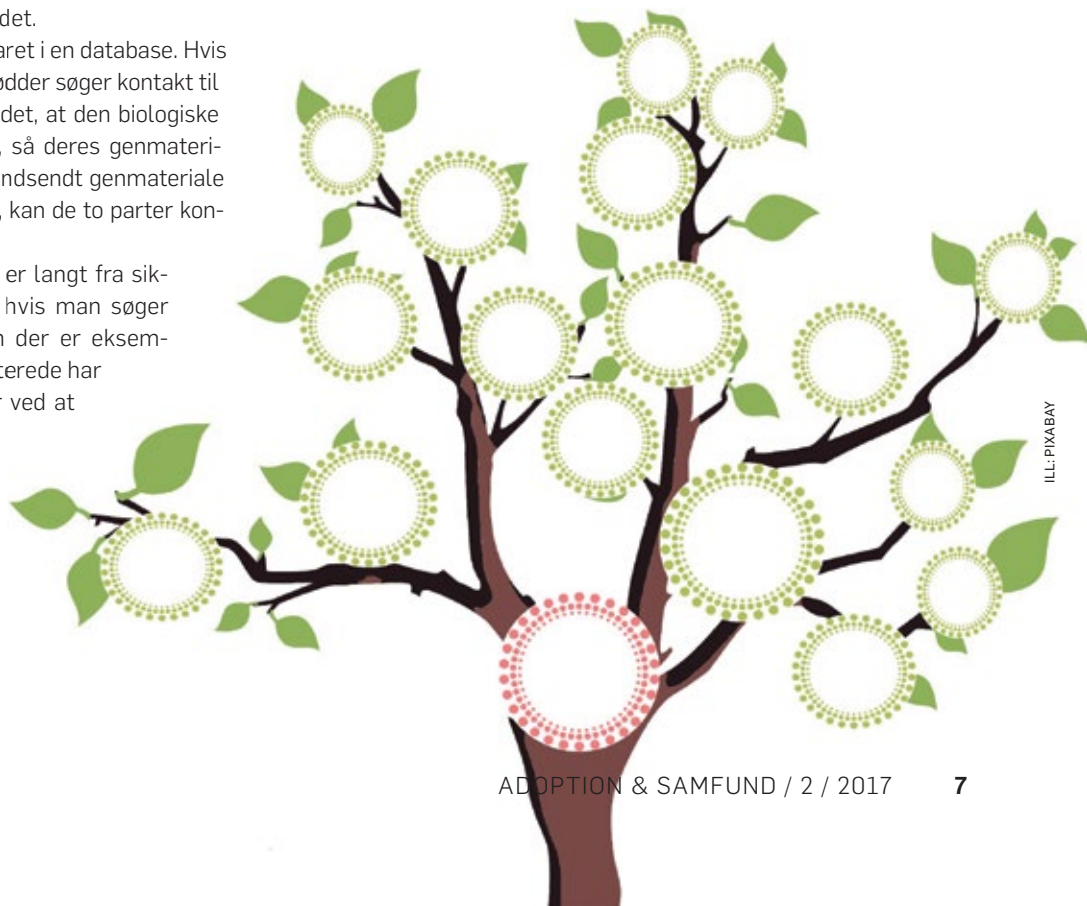
Testsvarene bliver opbevaret i en database. Hvis man ud over viden om sine rødder søger kontakt til en biologisk familie, kræver det, at den biologiske familie også bruger en test, så deres genmateriale findes i databasen. Hvis indsendt genmateriale matcher andres i databasen, kan de to parter kontakte hinanden.

Det siger sig selv, at det er langt fra sikkert, at man får et match, hvis man søger efter biologisk familie. Men der er eksempler på, at amerikanske adopterede har fundet deres første familier ved at bruge hjemmetests, og efterhånden som metoden vinder udbredelse, vil der komme flere individer i databaserne og dermed større chance for, at enkeltindivider får et match.

Kritikere af online-DNA-tests siger, at firmaerne bag burde tilbyde rådgivning, så kunderne får hjælp til at takle en eventuel livskrise, hvis testen for eksempel viser, at de har en arvelig sygdom.

AB

KILDE: CBS OG NEW YORK TIMES

ILL: PIXABAY

DIA melder om korte ventelister

AF ANNA BRIDGWATER

»Vi mangler altså familier på nogle ventelister.« Sådan lyder det fra Jeanette Larsen, som er direktør for DIA, Danish International Adoption, den adoptionsformidlende organisation i Danmark. Hun fortæller også, at flere af de lande, som DIA formidler børn fra, er klar til at modtage papirer fra vordende adoptivfamilier med det samme.

Lige nu er det muligt at sende sager af sted til fx Sydkorea med det samme:

»Det er et af de ældste lande og med de højeste gebyrer, men der er et velfungerende system, hvor der i dag er en god og grundig dokumentation, og hvor børnene er i plejefamilier frem til adoptionen,« siger Jeanette Larsen.

»Der er flere lande, hvor vi ikke opfylder vores såkaldte kvoter, fx Filip-

Filippinerne er et af de lande, som i skrivende stund er parat til at modtage flere ansøgninger fra godkendte, danske adoptanter.

pinerne.« Jeanette Larsen forklarer, at Danmark hvert år har en kvote og må sende et bestemt antal ansøgninger om adoption af sted. Hvis der ikke er nok danske ansøgere til et barn fra Filippinerne, går resten af den danske kvote til ansøgere fra andre lande.

Flere årsager

Der er flere grunde til de kortere ventetider: Der er færre nye ansøgere end antallet af børn, der formidles til adoption, og derfor er den generelle ventetid faldende.

Jeanette Larsen tolker også det faldende antal ansøgere som konsekvens af, at adoptionssystemet har været igennem en reformering, der kan have skabt usikkerhed. De nye godkendelsesrammer, stigende gebyrer og sammenlægningen af adoptionsorganisationerne spiller alle sammen en rolle.

»Tror man på, at adoption er en realistisk mulighed? Der gives ingen ga-

Fakta om DIA's ventelister

I følgende lande kan familiernes sager sendes direkte ud, når de er klargjort:

- **Filippinerne** – ansøgere, der har den nye godkendelse.
- **Sydkorea** – ansøgere, der har den nye godkendelse.
- **Thailand** – ansøgere, der har den nye godkendelse.
- **Indien** – ansøgere, der har den nye godkendelse.
- **Burkina Faso** – der er plads på ventelisten til nye familier med den nye godkendelse.
- **Colombia** – ansøgere, der er godkendt til ældre børn og børn med særlige behov.
- **Taiwan** – der er en venteliste, men der er plads til flere familier, der er godkendt til børn mellem tre og fem år.

rantier, når man går ind i adoptionsprocessen, men vi ser, at det lykkes rigtig, rigtig ofte.«

Jeanette Larsen fortsætter:

»Der er mange ting, der påvirker formidlingen. Men hvis man kun ønsker små, sunde og raske børn, så må man se i øjnene, at det ikke nødvendigvis er de børn, der har brug for en ny familie.«

Med andre ord, så vil en familie med ressourcerne til at drage omsorg for et barn med særlige behov nok ikke skulle vente så længe som en familie, der er godkendt til et barn, der falder inden for den »gamle« almene godkendelsesramme.

Endnu en grund til de kortere ventelister på nogle af landene er familiernes præferencer:

»Familierne vælger ud fra en række faktorer, men vi ser også, at den aktuelle formidlingsstørrelse fra landene vægtes højt,« siger Jeanette Larsen. Dermed mener hun, at familier er tilbøjelige til at vælge lande, der formidler mange børn til adoption på det tidspunkt, forældrene skal vælge land. Men hun understreger, at det ikke er til at sige, hvordan formidlingssituationen er om fem år, og billedet har ændret sig meget i løbet af de seneste år.

Alt kan ændre sig

Der sker holdningsændringer, og der opstår nye situationer i afgiverlandene, og derfor kan både kravene og mulighederne ændre sig. For eksempel er det forholdsvis nyt, at homoseksuelle nu kan adoptere fra Sydafrika, hvor det tidligere var et krav, at man var traditionelt gift og medlem af et trossamfund for at kunne adoptere.

»Eneadoptanter kan også adoptere fra Sydafrika, men der er meget lang ventetid.«

I det hele taget betyder familieforhold meget.

»For nogle ansøgere vil der være mange flere muligheder, end der er for andre. Men Indien er fx en reel mulighed for eneadoptanter i dag. I Indien er ventetiderne lige nu korte i forhold til match af barn med særlige behov, når ansøgningen først er godkendt af den indiske centralmyndighed CARA. Og i Kina er ventetiderne forholdsvis korte i forhold til matchning af børn med særlige behov.«

Det kan føles uretfærdigt, hvis man som adoptant venter længere tid end andre. Men det skyldes arbejdsprocesserne i nogle af afgiverlandene.

»En andet forandring er, at flere og flere af landene går over til individuel matchning. Så står man ikke på en venteliste, men man er skrevet op til et barn. Landene kigger på det enkelte barn og de enkelte familier,« forklarer Jeanette Larsen. Med andre ord, så kan det sagtens ske, at adoptanter føler, at de bliver sprunget over af andre, som afgiverlandet føler passer bedre til et bestemt barn.

»Vi skal ikke negligere, at der er familier, der har ventet i mange år. Mange sidder tilbage med en frustration, hvis de begyndte at vente, mens formidlingen var på sit højeste,« fortæller Jeanette Larsen.

Langsom administration

Det påvirker selvfølgelig også ventetiden, når adoptioner fra et bestemt land ophører, som da Danmark besluttede at standse formidlingen af børn fra Etiopien i 2016. Omkring halvdelen af de familier, der ventede på et barn fra Etiopien, har opgivet drømmen. Men andre familier på Etiopiensventelisten har fået et barn.

På længere sigt ønsker DIA at gøre det lettere for ansøgere at skifte venteliste, hvis formidlingen fra et bestemt land af en eller anden grund bliver langsom eller går helt i stå.

»Det vil altid kunne medføre ekstraudgifter til dokumentation, hvis man skifter venteliste, for det nye land kan have nye krav. Men det skal være muligt at gøre det.«

Mange adoptivfamilier oplever, at de skal vente, hvad der føles som urimeligt længe, når de først har fået stillet et barn i forslag og er klar til at rejse. Men samtidig med, at antallet af adoptioner falder, så stiger afgiverlandenes krav til dokumentation, og flere og flere lande kræver nu, at adoptanter skal vurderes af en psykolog. Det gør processen langsommere, vanskeligere og dyrere. Men DIA hilser de høje krav velkommen.

»Der er i højere grad fokus på dokumentation i afgiverlandene. Landene ønsker, at børnene får så gode mu-

Ventetid i 2016

Så længe ventede adoptanter, fra de blev godkendt, til de hjemtog et barn i 2016:

- Den gennemsnitlige ventetid var tre år og ni måneder.
- Den korteste ventetid var 10 måneder (til et barn med særlige behov, som blev individuelt matchet med en familie).
- Den længste ventetid var syv år og fem måneder. (Familien skiftede land undervejs).

ligheder som muligt,« siger Jeanette Larsen.

Fremtiden

En opgave, der kommer til at fylde meget hos DIA i de kommende år, er det, Jeanette Larsen kalder »teknisk PAS-rådgivning«. Med andre ord, praktisk vejledning og rådgivning til familier, der søger viden om barnets baggrund.

»Vi kan rådgive om mulighederne og eventuelt også hjælpe med kontakt, for det vigtigt for børnene at kunne få den kontakt. Men det er ressourcekrævende. Og der er en udfordring i, at vi ikke længere er til stede i alle de lande, vi har formidlet fra. Men vi prøver.«

DIA oplever, at flere og flere adoptivfamilier søger kontakt til barnets første familie, og DIA hjælper også gerne med kontakt, når det er muligt. For et u hensigtsmæssigt besøg på et børnehjem eller hos en myndighed kan fx påvirke DIA's samarbejde med de pågældende og kan dermed belaste den fremtidige formidling.

»Der er mange, der henvender sig, for der er nogle store årgange, der nu rejser tilbage til fødelandet. Og vi anbefaler, at man kontakter os, for vi kender landene. Man tager ud med en positiv intention, men børnehjemmene og myndighederne er tit ret pressede, så man skal ikke bare dukke op. Og det er ikke en god idé, hvis der er mange, der dukker op på samme tid. Men vi kan ikke styre verden ...«

Jeanette Larsen minder også om, at negative udtalelser om adoption også kan have betydning for tilliden til danske adoptanter og det danske system:

»De andre lande skal tro på, at deres børn flytter ind i en positiv kontekst.« ■

Dialog om racisme

Onsdag den 10. maj satte Adoption & Samfund fokus på den racisme og diskrimination, som transraciale adopterede møder i Danmark. Overskriften var »Racisme og adoption – diskrimination også i den bedste mening«, for den diskrimination, som adopterede nogle gange møder, kan komme fra velmenende mennesker, som ikke mener noget ondt med det. Men den anden, mere ondsindede form for racisme findes også.

AF ANNA BRIDGWATER

Ordstyrer var Uzma Ahmed, da 90 gæster mødte op til debat på Adoptionsdialogens Dag på Nationalmuseet onsdag den 10. maj. Udgangspunktet for debatten var, at racisme findes i Danmark, og at adopterede med et anderledes udseende end flertallet af danskerne bliver udsat for racisme.

Første indlæg blev holdt af Mira Skadegaard Thorsen, som forsker i strukturel racisme på Aalborg Universitetscenter. Hun lagde ud med at slå fast, at racisme er en holdning, mens diskriminationen er en handling. Men racisme er altid forbundet med en negativ fordom, og det er diskrimination ikke nødvendigvis.

Mira Skadegaard Thorsen gjorde også opmærksom på, at racisme bygger på et forældet menneskesyn, hvor man opererer med en opfattelse af, at der findes forskellige biologiske racer, til hvilke der er knyttet særlige egenskaber, og at nogle af disse racer er mere udviklede end andre. Strukturel racisme er, forklarede hun, en ubevidst og indlejret negativ indstilling til mennesker, der ikke har samme oprindelse som en selv – en negativ indstilling, der ubevidst dukker op i den måde, vi omgås hinanden.

Diskrimination af enhver art – og dermed også racediskrimination – er ikke altid udtryk for racisme. Diskrimination er udtryk for forskelsbehandling, men forskelsbehandlingen hænger ikke altid sammen med den diskrimineredes oprindelse. Diskrimination hænger også sammen med magt – det er kun den, der har en magtposition, der kan udøve diskrimination. Derfor kan man for eksempel sige, at man ved, hvordan det er at blive diskrimineret, fordi »det er ligesom at have briller«. Men at bære briller er fundamentalt anderledes fra at være mørk i huden, for mennesker uden briller har ikke automatisk en mere magtfuld position end mennesker med briller. Derimod er hvide mennesker de fleste steder på jorden privilegerede og magtfulde i forhold til mennesker med mørk hud.

Os og dem

Diskrimination handler ofte blot om, at der defineres et »os« og et »dem«. Altså et fællesskab af dem, der synes, de er de normale, og de andre, som er aparte. Diskrimination kan gå ud på, at de, der er udenfor det »normale«, får påpeget og kommenteret deres anderledeshed, også i situationer, hvor det er helt irrelevant.

Når mennesker oplever og siger fra over for diskrimination, lyder forsvaret ofte, at det blot er en »joke«. Det kan være, at nogen siger, at det mørke barn har rytme i kroppen, eller at den asiatiske adopterede har smag for ris. Den, der taler, er ikke nødvendigvis et ondskabsfuldt menneske, blot uoplyst, mindede Mira Skadegaard Thorsen om. Men hun pointerede også, at det er ligegyldigt, om kommentaren er ment som en joke eller ej. Den har jo en konsekvens for den person, der er genstand for kommentaren. Vejen videre er gennem viden, erkendelse og bevidsthed, mener Mira Skadegaard Thorsen.

Livslang minoritet

Jes Eriksen fra Korea Klubben mindede om, at adopterede er adopterede og der-

Mira Skadegaard Thorsen var første oplægsholder til Adoptionsdialogens dag i 2017. Hun talte om racisme og diskrimination og om, hvordan det kommer til udtryk i hverdagslivet i Danmark.

med minoriteter hele livet. For ham har det været en væsentlig del af livet, at han har haft en synligt anderledes identitet, så længe han kan huske. Han oplever, at grænseoverskridende adfærd – fx nærgående spørgsmål – er reglen, ikke undtagelsen. Afsenderintentionen er ikke altid det samme som modtagerens opfattelse, hvis de for eksempel spørger til det anderledes udseende. Men afsenderen minder konstant den adopterede om hans/hendes anderledes identitet. Da det er svært at tale om, internaliserer de adopterede fordommene.

I den efterfølgende debat slog Jes Eriksen til lyd for, at man kigger mere på modtagerreaktionen i stedet for at fokusere på afsenderintentionen. For eksempel ligger der i det tilsyneladende uskyldige spørgsmål »hvor kommer du fra?« et krav om, at den anden skal legitimere sin tilstedeværelse i Danmark. Med andre ord, så er det ligegyldigt, om et diskriminerende udsagn er sagt i al uskyldighed. Hvis det sårer modtageren, bør det italesættes og bremses. Desuden mente Jes Eriksen, at det er på tide, at danskerne i højere grad erkender deres »white privilege«. Altså den kendsgerning, at hvide mennesker i den vestlige verden de-

Christina Netrika Olsen er formand for Adoption & Samfund Ungdom og fortalte om arbejdet med at udgive en guide, der kan hjælpe forældre og professionelle med at takle racisme og diskrimination.

Der findes forskellige former for diskrimination, som blev opridset på dialogmødet:

- Strukturel diskrimination: Den normaliserede og usynlige diskrimination.
- Institutionel diskrimination: Den, der findes i lovgivningen.
- Mikrodiskrimination. Vanskelig at se, svær at anerkende, let at benægte.
- Mikroaggression.
- Neo-/nyracisme. Ordet »race« erstattes med »religion« eller »kultur«.
- Velmenende diskrimination. Sker i en skæv relation, i fx forventning om taknemmelighed.

finerer normen for stort set alle mennesker på kloden samt sidder på en rigtig stor del af verdens ressourcer og har uforholdsmæssig stor magt.

René Priyadarshan Beck Bjerregaard er født i Sri Lanka og vokset op på Fyn. Han fortalte, at for ham er det svært ved mikroaggressioner, at de ikke kommer fra fjendtlige mennesker. Det kan gøre det svært at tale om mikroaggressioner, for man kan have en frygt for, at man har misforstået sine relationer til andre mennesker.

Christina Netrika Olsen fra Adoption & Samfund Ungdom har sammen med Adoption & Samfund og Korea Klubben drøftet, hvad man i fællesskab kan gøre for at modarbejde racisme. Et konkret initiativ er, at Adoption & Samfund sammen med Adoption & Samfund Ungdom og Korea Klubben vil udgive en »pixibog«, som kan fungere som en guide til institutioner, adoptanter og andre om, hvordan det er mest hensigtsmæssigt at håndtere den kendsgerning, at alle mennesker i Danmark ikke behandles med lige stor respekt. ■

Hold øje med Adoption & Samfunds Facebookside og hjemmeside for mere info om den kommende mini-guide.

Flere dømmes for racisme

I 2016 blev antallet af mennesker dømt for racisme i Danmark næsten fordoblet – fra 11 til 20 – i forhold til året før. Tallet kan blive endnu højere i 2017, da der i første halvdel af 2017 faldt 11 domme for racisme.

Brud på racismeparagraffen, eller paragraf 266b i straffeloven, giver mulighed for to års fængsel, men langt de fleste domme giver bødestraf.

Justitsminister Søren Pape Poulsen har bebudet, at han gerne vil revidere loven, og Dansk Folkeparti og Socialdemo-

kratiet støtter hans ønske. Justitsministeren vil gerne have mulighed for at blokere adgangen til hjemmesider, der opfordrer til landsforræderi eller terror, men også i sager om krænkelse af enkeltpersoner, bl.a. hvis der er tale om racistiske krænkelse.

AB

KILDE: COPENHAGEN POST

Hvad må man sige om hudfarver?

Hvilket hvidt menneske har ikke prøvet det der med at trykke den tyrkiske mor fra barnets klasse lidt for hjerteligt i hånden for at vise, at man i hvert fald ikke er racist? Eller måske har du prøvet at slå knuder på tungen, fordi du ikke anede, hvordan du skulle forklare et elsket familiemedlem, at det ikke er okay at sige neger – uanset, om det er venligt ment?

Til alle hvide danskere, som bare ikke kan finde ud af at takle det, at der findes forskellige hudfarver, uden at komme ud i akavede situationer, har skuespiller og manuskriptforfatter Anna Neye skrevet en satirisk guidebog, 'Emma Gad for hvide'.

Anna Neye er selv halvt sort og halvt hvid, så hun har på en måde et ben i hver lejr. Hun siger selv, at bogen er skrevet af hendes sorte halvdel til hendes hvide halvdel, og hun er ikke blind for, at der er en stejl læringskurve for de hvide, der gerne vil lægge århundredes gamle postkoloniale mønstre bag sig. For hvad betyder postkolonialt overhovedet? Og hvad kommer det en gennemsnitsdansk ved?

Anna Neye tager udgangspunkt i Danmarkshistorien og slavehandlen for at forklare, hvordan hele vores samfund er bygget på forestillinger om, at hvide mennesker er de normale, og at ikke-hvide er anderledes og eksotiske. Hun udreder, hvordan danskerne i deres jagt på penge misbrugte, pinte og udnyttede de sorte slaver, og hvordan mange af nutidens indlejrede forestillinger om sorte mennesker stammer fra slavehandelns tid. Hun citerer fra andre forfattere og taler med forskere i sin jagt på tydelige forklaringer, og det lykkes hende at gøre mange af de abstrakte begreber – fx postkolonialisme – forståelige.

Det bedste kapitel i bogen er det med de gode råd til hvide, der gerne vil lære at leve i en multikulørt verden uden at træde andre over tæerne. Anna Neye forklarer blandt andet, hvorfor det ikke er okay at se sorte mennesker som eksotiske per definition, at det aldrig er for sent at blive klogere, og hvordan man skal håndtere racisme i de klassiske børnebooger.

Det hele er krydret med personlige anekdoter som den om Anna Neyes egen mormor, som først lærte at lade være med at sige »neger«, da hun var på vej mod de 70 år, og Anna Neyes sorte far bad hende om at holde op. Det gør stort indtryk, når Anna Neye skriver, at barndommen som sort i Danmark føltes som at være genstand i en »menneskeudstilling uden slutdato«.

Bogens svaghed er – set i et dansk adoptionsperspektiv – at Anna Neye begrænser sit fokus til danskernes forhold

til sorte og efterkommere af sorte. Mange af de samme problemstillinger gør sig gældende for mennesker fra alle mulige andre egne af jorden, når de bor i Danmark. Selvom den historiske baggrund for diskriminerende holdninger varierer lidt, alt efter hvor den pågældende stammer fra, så møder mennesker med for eksempel sydamerikansk eller asiatisk baggrund selvsagt mange lignende forestillinger om, hvem de er. De specifikke fordomme varierer, men mange adopterede vokser op med netop oplevelsen af at være genstand i en menneskeudstilling.

Af og til kammer satiren over og slører budskabet. Men for det meste er humoren et glimrende middel til at fordøje den ubehagelige sandhed, at man måske ikke altid optræder 100 % respektfuldt og naturligt over for mennesker med andre hudfarver. Og så henviser Anna Neye flittigt til andre bøger og debattører, som du kan gå videre med.

Læs Anna Neyes bog, hvis du har lyst til at blive bedre til at takle forskelle i din egen familie og i verden omkring dig. Det gør jo ikke noget, hvis du kan grine samtidig.

AB

Emma Gad for hvide – en terapeutisk guidebog af Anna Neye. Udgivet af Gyldendal i 2017. 144 sider, 200 kr.

Hunden fylder mere end fødelandet

AF NINA GATH OG VIOLA VY GATH PÅ 9 ÅR

»Anna vil have en hund« er den fjerde bog i serien om Anna. Anna på otte år bor i en lejlighed sammen med sine forældre. Anna vil gerne have en hund ligesom sin ven Karl, men hendes forældre synes ikke, det er nogen god ide. Anna er gode venner med Karl, og de mødes tit og går tur i parken med hans hund Bamse. En dag fortæller hendes forældre, at de har en overraskelse til hende. Anna håber at hendes forældre har givet efter, og at de skal ud at se på en hundehvalp. Hun bliver meget skuffet og vred, da det ikke er en hund, der er overraskelsen, men noget helt andet ... Hun beslutter derfor at løbe væk hjemmefra sammen med Karl og Bamse.

Med til historien hører, at Anna er adopteret fra Kina. Bogen får på en meget naturlig og fin måde indflettet nogle af de oplevelser og tanker, som adopterede børn kan have, for eksempel om at have et udseende, der er anderledes end de øvrige i familien: »Nogle gange ville det være meget rart, hvis

de lignede hinanden lidt. Så kunne alle se, at det var hendes mor, der kom og hentede hende i SFO og gymnastik. Nu ved alle i klassen selvfølgelig, hvem hendes mor og far er. Men i begyndelsen var der mange der spurgte 'Er det din mor?' 'Og en gang sagde en af drengene fra A-klassen, at hun løj. 'Det er ikke din mor. Hun ligner dig slet ikke'.«

Samtidig beskriver bogen også på en god måde, hvordan Anna i perioder har været optaget af, at hun er født i Kina, og hvordan hendes forældre har mødt hende i det. »Det var dengang, at Anna havde besluttet sig for, at hun ville til Kina. Så hun gik i gang med at øve sig i at spise med kinesiske spisepinde. Og så sagde hun til far og mor, at de også skulle øve sig. For de skulle jo med til Kina. Så købte mor nogle spisepinde til far og sig selv ... I dag spiser både Anna og far med ske. Hun har ikke spist med pinde i lang tid. Eller tænkt på Kina ... og for resten vil hun hellere til Disneyland.«

Dette er blot nogle af mange emner, som adopterede børn (og deres forældre) kan tumle med, som bliver behandlet i bogen. Men det vigtigste er, at det faktisk bliver gjort på en sådan måde, at det virker som en naturlig del af historien og ikke påklisset.

Med en otteårig hovedperson og bogens tema forsøger den selvsagt at ramme de otte-niårige. Det gør den ret godt, men indimellem er forsøget på at komme »i øjenhøjde med målgruppen« næsten lidt for meget – Anna tænder for Ultra, hun synger med på Tommy Seebachs 'Millionær', hun ønsker sig Lego Friends og Ipad og vil gerne til Pippi-Land. Det er fint, at forfatterne sætter sig ind i målgruppens univers, men mindre kunne gøre det.

Det var svært at afgøre, om bogen er tænkt som en læselv-bog for de cirka otteårige, eller om den er tænkt som højt-læsningsbog. Formatet og de mange billeder leder tanken hen på en læs-selv-bog, men bogen er sat med små typer og var – i hvert fald for min pige, der netop er startet i 3. klasse – en lidt for stor mundfuld. Så jeg endte med at læse den højt.

Violas bedømmelse af bogen:

Hvad synes du om bogen?

»Jeg synes, at den er rigtig god. Historien er spændende, fordi Anna løber hjemmefra, og det er spændende, om hun får en hund.«

Hvad tænker du om, at hovedpersonen Anna er adopteret?

»Det tænker jeg ikke så meget på. Jeg synes ikke, det har nogen betydning.«

Hvad tænker du om de oplevelser, som Anna fortæller om – for eksempel, at der er nogen i skolen, der ikke tror, at hendes mor er hendes rigtige mor?

»Det er ligesom mig. Det har jeg også oplevet.«

Tror du, at andre børn på din alder vil synes, at bogen er spændende?

»Helt sikkert!«

Anna vil gerne have en hund af Malene Fenger-Grøndal og Annemette Bramsen, CDR-Forlag, 62 sider, omkring 260 kr.

Det hemmelige barn

Lisbet Foss blev født på Rigshospitalet af den norskfødte, ugifte kunstner, Ruth Glattre. 'Så er jeg det mystiske barn' er Lisbet Foss' livshistorie – en historie om adoption, fortællelse og om at finde sin biologiske familie sent i livet.

Forfatteren beskriver sin adoption som vellykket og skriver om en opvækst med tryghed, velstand og klassisk kultur. Men også en opvækst med hemmeligheder, hvor adoptionen var mørklagt. Da Lisbet var 14, blev adoptivforældrene skilt. Det er Lisbets mormor, der overbringer hende nyheden om skilsmissen, og hun fortæller samtidig sandheden om adoptionen. Lisbet får også navnene på sine biologiske forældre at vide, men der tales ikke mere om det.

Lisbet havde en kærlig mor og en kærlig mormor og masser af opbakning i hverdagen, men faderen var ikke længere en del af pigens liv. Kirken bliver en vigtig del af hendes liv, og hun elsker kirken og de kirkelige ritualer. Og om det at være adopteret tænker hun, at det er ligesom at være udvalgt.

Engang imellem dukker tanken om den norske mor op, men hun gør intet ved det. Hun læser teologi, bliver gift og bliver som 24-årig Danmarks yngste præst.

Ruth bor i København, og det viser sig mange år senere, at hun faktisk bor ganske tæt på sin datters første arbejdssted, Garnisons Kirke i København. Ruth er blevet gift med Ejner og er mor til to drenge. Mens Lisbeth vokser op nord for København, bor Ruth og Ejner med deres drenge midt i København og flirter med nazismen. Ægteskabet holder ikke, og Ruth lever midt i København som en fattig, udsat kunstner og enlig mor, der drømmer om at rejse til Paris.

Ruths liv er ikke let: Den ene søn er en særling, som dør forholdsvis tidligt, og den anden søn, Willum, får et alvorligt handicap efter et selvmordsforsøg, hvor han forsøger at skære hænderne af med sin fars elektriske sav. Forfatteren spekulerer på, om ikke hendes og moderens veje har krydset hinanden på gåture i byen. Og hun overvejer, om hun skulle have opstået sin biologiske mor – men hun troede jo, at moderen var i Norge. Og ville et møde overhovedet have kunnet lade sig gøre?

Mange år efter er bærbare computere og google-søgninger blevet almindelige, og Lisbet Foss søger på sin biologiske mors navn. Hun finder frem til flere mennesker med samme efternavn i Norge, og hun skriver til en af dem. Dermed får danske Lisbet en stor norsk slægt forærende, og hun nyder det. Hun får også en dansk halvbror, Willum, som er digter, men også fortrukket og psykisk syg, og som kræver en del omsorg. Lisbet springer til for at passe og pleje den syge bror, og hun gør det med glæde. Hun, der har været enebarn hele livet, elsker at få en større familie.

Lisbet Foss understreger, at hendes adoption var vellykket. Hun var ikke identitetssøgende eller i krise, da hun opsøgte sin biologiske familie. Hun var nysgerrig og gjorde det på samme måde, som et lille barn river et lille stykke af tapetet af væggen. Og under tapetet opdagede hun noget, hun måtte undersøge nærmere.

Bogen er noget kryptisk i sin opremsning af navne og steder, som er meget svære at holde rede på. Dertil kommer, at fortællingen ikke altid er kronologisk: Læseren møder »barnet«, inden man ved, at der foregik en adoption. Men indimellem er fortællingen poetisk, fx når det hedder sig om Lisbeths biologiske mor, at hun har »glasskår i sjælen«.

Fortællingen rummer også historiske perler som beskrivelsen af, hvordan de vordende adoptivforældre, der har kigget på en baby, vælger at

se tiden an, for de er ikke overbevist om, at de vil have barnet. Dog »reserverer« de barnet ved at betale 20 kr. om måneden. Det var virkelig andre tider.

Den voksne Lisbet Foss er et åbent menneske, som er tilfreds med sit liv, og hun ser ingen grund til at anklage nogen for fortidens gerninger. Hun er et menneske, der i høj grad tager ansvar for sit eget liv og er glad for både sin tilværelse og for sine nye familiemedlemmer. 'Så er jeg det mysti-

ske barn' er en fin, personlig fortælling om adoption set gennem en lidt anderledes optik.

AB

'Så er jeg det mystiske barn' af Lisbet Foss, L&R, oprindeligt udgivet i 2007, nu genudgivet som e-bog af L&R's e-bogsafdeling Saga Books til 49,95 kr.

PODCAST

Hvadoption?

I magasinet Adoption & Samfund 02-16 omtalte vi og anbefalede podcasten fra adoptanterne Mimi Larsson og Rune Drewsen, der dengang stod på venteliste til at adoptere et barn fra Thailand.

Nu er parret blevet forældre til en dreng fra Thailand, og der er kommet nogle nye afsnit i sæson to af podcastserien. Det er stadig værdifuld lytning. Først og fremmest fordi parrets refleksioner sætter gang i lytternes tanker. Mange lyttere vil sandsynligvis stå et andet sted i adoptionsprocessen, eller helt uden for adoption, men når man hører

parrets tanker og overvejelser, kommer man selv til at tænke over sine egne erfaringer og praksis.

Det er ikke sikkert, at man som lytter er enig med parret, men det er altid interessant, når nogen deler deres tanker om et emne, der oftest er omgærdet af diskretion. Parret er ikke bange for at erkende, at de ændrer holdning, efterhånden som de bliver nogle erfaringer rigere. Lyt med næste gang, du skal gøre rent, køre bil eller noget tredje og trænger til at høre noget, der sætter tanker i gang.

AB

Find podcasten Hvadoption? på iTunes og lyt med gratis.

TV-serie på vej

Krimiserien 'Top of The Lake: China Girl' er værd at holde øje med for alle, der er optaget af emner som surrogatmødre, adoption, racisme, kønsdiskrimination og trafficking.

'Top of The Lake: China Girl' er sæson to af instruktør Jane Campions miniserie med samme navn fra 2013, som var tilgængelig på Netflix. Nu er den kvindelige kriminalassistent Robin Griffen flyttet fra New Zealand til Sydney, Australien. På sin nye arbejdsplads forsøger hun at opklare mordet på en ung asiatisk kvinde, som muligvis var som surrogatmor. Samtidig opsøger Robin Griffen den datter, hun bortadopteret som spæd, og møder en vred, sarkastisk, men også elskelig teenagedatter og en adoptivfamilie i opløsning.

Det er uvist, hvor 'Top of The Lake: China Girl' bliver vist i Danmark, men hold øje. Serien er fængende, selvom den tegner et deprimerende billede af adoption, familier og menneskelige lyster.

AB

Top of The Lake: China Girl, en tv-serie i seks afsnit af Jane Campion, 2017

NY FILM

En far, der ikke kan elske

Forældrekærligheden spirer ikke altid med det samme, når adoptivforældre får deres barn i armene. Det er der lavet en rørende norsk film om.

AF ANNA BRIDGWATER

Nogle gange skal kærligheden kickstartes for at skabe et tæt bånd mellem forældre og barn. Det er det, den norske film »Hjertestart« handler om. Det norske par, Camilla og Kjetil, adopterer en treårig dreng, Daniel, fra Colombia. Camilla går mest hjemme hos Daniel, og Kjetil arbejder på en boreplatform, og især Camilla er lykkelig for familielivet. Men da parret har været forældre i nogle år, dør Camilla i en bilulykke. Kjetil er slet ikke følelsesmæssigt rustet til at tage sig af

Daniel, og han er ikke stærkt knyttet til den lille dreng. Livet som enlig far bliver for meget for ham, og han rejser til Colombia for at prøve at finde Daniels biologiske mor.

Filmen berører en række temaer, der vil være velkendte i adoptivfamilier: De voksnes tilknytning til det adopterede barn, uligheden mellem rige og fattige lande og angsten for ikke at være en god nok forælder. Derudover er der flere temaer, som ikke handler specifikt om adoption: Sorg, fædres

rolle i familien og konflikten mellem karriere og familieliv.

Magasinet har mailet sammen med filmens instruktør og medforfatter, Arild Andresen, om hvorfor han lavede filmen, og hvad han har på hjerte.

Hvad inspirerede dig til at lave en film om en mand, der har svært ved at knytte sig til sin adopterede søn?

Jeg fik forelagt filmidéen af manusforfatteren Jorge Camacho og

Den adopterede dreng Daniel med sin norske far Kjetil.

STILL FRA FILMEN

Daniel tilbage i sit fødeland Colombia.

føjte, at der lå stof til en interessant og engagerende film. Jeg har i også tidligere været optaget af nære familierelationer, og min seneste film, »Kompagni Orheim«, skildrer et problematisk far-søn-forhold. I den film foregik meget af handlingen inden for hjemmets fire vægge, hvor »Hjer-testart« foregår på en større, mere kontrastfyldt arena. Samtidig har jeg selv to små børn, og var interesseret i at belyse sider af forældrerollen, som sjældent bliver diskuteret i offentligheden. Ting som skam og utilstrækkelighed, følelsen af, at alle andre er bedre egnet til at være forældre, end man selv er. Det er alt sammen følelser, som mange har, når man ser bag glansbilledet af »den lykkelige familie«. Omstændighederne i Kjetils situation er selvfølgelig specielle, og situationen er sat på spidsen, men jeg tror, at mange vil kunne genkende nogle af de tanker og følelser, som Kjetil oplever.

I filmen har adoptivfaderen mistet sin kone og er i sorg. Er det i virkeligheden sorgen, der overskygger hans kærlighed til drengen? Eller er han bare ikke knyttet til drengen?

Det er næsten umuligt helt at se bort fra hans sorg, men tanken var hele tiden, at Kjetils unikke problem skulle

handle om tilknytning. Sorg er jo mere en midlertidig krise, mens lav tilknytningsevne kan være konstant. Vores tese var, at manglende tilknytning kan forblive skjult, også for den person, det drejer sig om, så længe der ellers er nok kærlighed og tryghed i familien. Kjetils problem bliver først tydeligt efter Camillas død og kan derfor netop forveksles med sorg. Og omsorgssvigt med baggrund i sorg er trods alt mere socialt acceptabelt end en permanent svigtende omsorgsevne.

Hvorfor har Kjetil svært ved at være far?

En scene tidligt i filmen viser Kjetil i samtale med sin egen far, hvor det fremgår, at de ikke har et nært forhold. Måske er Kjetil vokset op i et hjem med distance til en af eller begge sine forældre. Det udtrykkes ikke eksplicit, men filmen tematiserer faderrollen og tilknytning som sådan og begrænser sig ikke til adoption. Jeg tror ikke, at Kjetils problem ville have været væsentligt anderledes, hvis Daniel havde været hans biologiske søn. Men Kjetils løsning på problemet afhænger jo af de specifikke omstændigheder ved en adoption. Så selvom filmen behandler adoption, så handler den for mig dybest set ikke om adoption.

Hvor almindeligt er det, tror du, at fædre har svært ved at knytte sig til deres børn?

Det er et stort tabu i vores samfund ikke at elske sit barn, og det, der kendetegner et socialt tabu, er, at der snakkes meget lidt eller slet ikke om det. Men hvis du skriver »jeg kan ikke lide ...« i Googles søgefelt, så kommer fortsættelsen »... mit barn« op som et af de første forslag. Det er naturligvis ikke seriøs forskning, men måske er det et lille tegn på, at det forekommer, at man har en følelsesmæssig ambivalens eller distance over for sit barn. Vi ved, at vi skal elske vores børn, men vi skal være opmærksomme på, at denne kærlighed ikke altid er instinktiv. Der ligger en stor social komponent i det. Man kan blive forældre, selvom man er helt uegnet. Det er jo faktisk bare kun adoptivforældre og plejeforældre, som skal godkendes til forældrerollen. Og i praksis er det muligt at gennemføre alle kurserne og samtalerne med glans og alligevel være en dårlig forældre. For der er ingen, der ved, hvad der venter dem, når de bliver forældre. Det er umuligt at forudsige sin egen reaktion, når det bliver hverdag, og alt det eventyrlige er blevet til hårdt arbejde. Tilknytningen, kærligheden og løsrivelsen, som foregår mellem barnet og forældrene, er nogle af livets store mysterier, og derfor vil vi mennesker altid fortælle historier om de forhold.

I adoptionskredse taler man om adopterede børns tilknytning til deres adoptivforældre. Men her er der fokus på en fars tilknytning til barnet. Tror du, at det er et almindeligt problem?

Vi er igen inde på noget, der er tabubelagt. Det er vist udbredt, at et adopteret barn knytter sig til den ene af forældrene først. Så må den anden forældre være tålmodig og finde sig i at stå lidt udenfor, indtil barnet er klar til at knytte nye bånd. Men hvad sker der, hvis en mand som Kjetil opdager, at han har det helt okay med at stå lidt udenfor? Han rejser meget med sit arbejde, og når han har været væk længe, skal der en endnu større indsats til for

at arbejde sig ind i familiens dagligdag. Måske har Kjetil og Camilla begge fået det, de inderst inde ønskede? Jeg tror, at det at have forskellige udgangspunkter og tilgange til et familieprojekt er ret almindeligt, uanset hvor barnet kommer fra. Jeg tror for eksempel, at det er almindeligt i et forhold, at det er den ene part, som har et stærkere ønske om at få et barn. Det betyder ikke nødvendigvis, at den anden bliver en dårligere forælder. Men det er utopisk at tro, at alle i en familie er lige engageret i »projekt barn«.

»Ting som skam og utilstrækkelighed, følelsen af, at alle andre er bedre egnet til at være forældre, end man selv er. Det er alt sammen følelser, som mange har ...«

Camilla og Kjetil er moderne forældre, men Camilla er mest knyttet til drengen Daniel. Ser du det som et generelt problem, at mødre fylder mest i familielivet?

At det selv i det ligestillede Skandinavien stadig er langt flere mødre end fædre, der er mere engageret i familieprojektet (og som derfor betaler en højere pris i arbejdslivet), er vel hævet over enhver tvivl. Nogle ville sige, at det er valgfrit, mens andre kalder det strukturel diskrimination. Med hensyn til »Hjertestart«, så forestillede vi os, at baggrunden var, at Daniel knyttede sig til Camilla først. Camilla var optaget af sin familielykke og opdagede ikke, at Kjetil aldrig gik helt ind i projektet. Kjetil var for sit eget vedkommende ganske tilfreds med tingenes tilstand. Hvis hun var glad, var han glad. Det egentlige problem opstår først, når Camilla dør, og han står der med et barn, han endnu ikke har investeret sig

selv 100 % i. Jeg ser dem sådan set som et ganske almindeligt par, som oplever et relativt ualmindeligt problem – nemlig at hun dør i en ung alder. Så får Kjetil lov til at mærke konsekvenserne af sit manglende engagement. Og det er det, filmen handler om.

Kjetil er svær at holde af, fordi han ikke viser Daniel meget kærlighed – hvad tænker du om det?

Kjetil foretager en række dårlige valg, både i hverdagen og i større beslutninger, men det betyder ikke, at han er et dårligt menneske. Jeg forestiller mig, at han først og fremmest er bange for at elske, fordi han har erfaret, hvad det koster at miste. Han er også bange for, at Daniel skal knytte sig til ham, fordi han ikke stoler på sin evne til at gengælde den kærlighed og dermed give Daniel tryghed og stabilitet – kort sagt at være far. Derfor holder han drengen ti skridt fra livet. Det er hårdt at bevidne, men jeg håber, at man kan forstå Kjetils handlinger, selvom man ikke biller dem.

Hvad er dit personlige forhold til transnational adoption?

Jeg har ingen personlig erfaring med international adoption, men jeg måtte researche for at lave filmen. Jeg læste bøger om emnet, fik information fra adoptionsbureauerne og talte med adoptivforældre, som var i forskellige faser af processen. I Bogotá besøgte vi flere børnehjem, som er involverede i adoption, men de offentlige institutioner var mere lukkede.

I filmen spiller uligheden mellem rige og fattige lande en rolle. Hvad mener du selv? Ser du transnational adoption som udtryk for den globale ulighed?

Først og fremmest vil jeg se transnational adoption som et udtryk for et individuelt ønske om at stifte familie og et kollektivt ønske om at give flest mulige vanskeligtstillede børn mulighed for at få et godt liv.

Samtidig hersker der vel ikke nogen tvivl om, at der i transnational adoption er en vis sammenhæng med

de økonomiske forhold i de pågældende lande. En velstående familie fra f.eks. Colombia eller Etiopien ville have vanskeligt ved at adoptere et skandinavisk barn. Og den økonomiske og sociale udvikling i et »afgiverland« påvirker også antallet af børn, der bortadopter. På den måde må international ses i lyset af både normer og økonomiske forhold.

Mener du selv, at det er den bedste løsning for Daniel at bo i Norge?

Jeg vil ikke røbe filmens slutning her, men jeg prøver at anskue situationen fra flere vinkler. Det har aldrig været min tanke, at jeg ville lave et debatindlæg, som talte for eller imod international adoption, men at skildre en psykologisk udvikling hos to mennesker, som skæbnen har ført sammen og derefter overladt til sig selv. Med hensyn til Daniel, så mener jeg, at han har et følelsesmæssigt overlevelsesinstinkt, som gør, at han nok ville kunne klare sig mange steder. Men Kjetil kan ikke fraskrive sig ansvaret for Daniel. Samtidig er han nødt til at afklare med sig selv, hvordan han kan give Daniel det, som forventes af ham. Filmen udforsker på sin vis forholdet mellem pligt og kærlighed.

Hvad vil du gerne have, at publikum tager med ud fra filmen?

Jeg tror, »Hjertestart« er en film, som i høj grad lever i kraft af, hvilke erfaringer og tanker man selv tager med. Jeg har talt med adoptivforældre, som har været meget optaget og rørt af filmen. Også biologiske forældre er blevet rørt af de forældreerfaringer, som filmen tager op. Jeg håber, at filmen kan sætte gang i nogle tanker og følelser hos publikum, og at de tager oplevelsen med sig. Vi lever i en tid, hvor mange er optaget af at bygge skel mellem folk, og jeg håber, at filmen kan sige noget om, hvad vi har til fælles, og hvad der binder os sammen. Og så håber jeg naturligvis, at de har en god filmoplevelse! ■

Filmens får dansk premiere den 4. januar 2018.

Passet og flyturen sætter gang i en masse tanker hos den adopterede Daniel.

STILL FRA FILMEN

Daniel genser det børnehjem, han boede på inden adoptionen.

STILL FRA FILMEN

KONKURRENCE

Vind billetter til Hjertestart!

Selskabet, der bringer Hjertestart til Danmark, udlover 2 x 2 billetter til filmen. Billetterne kan konverteres til dvd'er, hvis man bor langt fra en biograf – dog frigives dvd'erne først fire måneder efter filmens premiere.

For at deltage i konkurrencen skal du svare på følgende spørgsmål:

I hvilket land er den adopterede dreng i filmen født?

Skriv dit svar i en mail til konkurrence@41shadows.dk og skriv »Adoption & Samfund« i emnefeltet. Vinderne bliver udtrukket efter den 1. november.

Kjetil er en far, der bare ikke kan finde ud af at være far, da hans kone Camilla dør.

STILL FRA FILMEN

I den ene version af Mette Hornbeks fortælling om sin baggrund er hendes biologiske mor en sydkoreansk prinsesse.

Hej mor

AF METTE HORNBEK

FOTO: SØREN MEISNER

Magasinet Adoption & Samfund har fået lov til at bringe et stykke dramatik, 'HEJ MOR', som blev skrevet til en performance på Salon New Love. Stykket er udviklet på baggrund af forfatteren Mette Hornbeks søgning efter biologisk familie og hendes erfaringer med adoptionsmiljøet i Sydkorea, hvor hun boede i 2010-11. Hendes mål er at stille skarpt på forskellige vinkler på oplevelsen af at være adopteret fra Sydkorea, med særligt fokus på oplevelsen af at få en afvisning, da hun søgte efter biologisk ophav. Stykket rummer tre versioner af søgningen efter den biologiske familie. Kun den ene version er sand – men hvilken version ved læseren eller tilskueren ikke fra starten.

1 I 1980, da jeg var fire måneder gammel, rejste jeg for første gang med fly. KL-2410 fra Seoul til Amsterdam, hvor jeg skulle skifte til et fly til min destination: Københavns Lufthavn Kastrup! Jeg var blevet sendt ud på denne rejse for at blive adopteret af et venligt, dansk ægtepar: Annelise og Ernst Folmer. Det var der ikke nogen af dem, de kendte, som havde noget imod.

Adoption. Verbum.

Definitioner:

1. At påtage sig det juridiske ansvar som forælder for et barn, som ikke er ens biologiske barn.
2. At blive ejer af et kæledyr, særligt gennem Dyreværnet eller lignende organisationer, der videreformidler hjemløse dyr.

Hvordan adopterer man et barn?

Indsend en ansøgning, opfyld alle krav, og vent tålmodigt. Når ventetiden er overstået; acceptér det barn, du får stillet i forslag. Prisen er rimelig.

Jeg elskede min mor. Lige fra det første øjeblik, vi mødtes i Københavns Lufthavn Kastrup, syntes jeg, hun var toppen! Supersej, totalt skøn, skidesjov og uden sammenligning min yndlingsperson nogensinde! Jeg ville ikke have, at der var andre, der holdt mig. Ikke engang min far, selvom han også var super fin!

Det var først, da min mor døde, at det faktisk gik op for mig, at der var nogen, som engang havde født mig. Nogen havde været gravid med mig i ni måneder, haft fødselsveer og rent faktisk født mig. Utroligt! Jeg havde ellers altid forestillet mig, at jeg var blevet sendt ned fra det ydre rum og så kommet ud af det der fly i Kastrup ... Men nu slog det mig pludseligt, at det måske ikke helt var sådan, det var foregået.

Så startede det: Hengemte tanker brød frem. Tanker om, hvad der gik forud – forud for mit liv, alt det, jeg kendte til. Det havde nok altid været der i en eller anden form, underbevidst, men nu virkede det pludseligt ekstremt

vigtigt: Jeg ville gerne møde hende – min biologiske mor.

Og så skete der en uventet drejning. En dag, ud af det blå, modtog jeg et anbefalet brev fra Sydkorea:

»Hastebesked til Frk. Ha Mi Jung-nim af Danmark: Deres højhed bedes øjeblikkeligt returnere til Sydkorea. Det står klart, at Deres højhed fejlagtigt er blevet deporteret af den nordkoreanske fjende. I tyve år har en global eftersøgning konstant været i gang, og vi mener endelig at have lokaliseret Dem ...«

Det viste sig, at jeg var af kongelig slægt, og hele min adoptionshistorie skyldtes en kidnapning! Så jeg hoppede på det første mulige fly tilbage til Korea, spændt på genforeningen med min familie. I lufthavnen blev jeg budt velkommen af statsministeren og min biologiske mor, dronningen ...

Jeg plejede at fantasere om den slags scenarier, ofte.

Hvad er en mor?

En mor er den kvindelige forælder til et barn. For at blive mor må du:

1. Blive gravid (se instruktioner andetsteds)
2. Gennemføre graviditeten
3. Føde barnet
4. Beholde dit barn

2 Siden Anden Verdenskrig har den koreanske halvø været delt ved den 38. breddegrad, hvilket har splittet landet op i et kommunistisk nord og et FN-beskyttet syd, som siden 1950 teknisk set har været i krig mod hinanden. Det var alt, hvad jeg vidste om mit fødeland, før jeg besøgte det for første gang i 2008. Jeg havde aldrig før undret mig over, hvorfor det selv 30 år efter den egentlige Korea-krig var nødvendigt at blive ved med at sende børn væk for at blive transnationalt adopteret. Jeg gik ud fra, det skyldtes mangel på ressourcer. Ikke nok penge til at købe sko til alle de ellevæ børn, koreanerne nok havde.

Så jeg tog tilbage til mit fødeland og forventede en krigshærget ruin af et land, men blev mødt af noget lidt andet:

Penge er Gud. Skinnede højhuse. Hurtige biler. Luksus. Tøj. Cremer. Sko. Sko. Sko. Nyt er altid bedre. Selv et nyt ansigt er til salg på hvert et gadehjørne. Min første tur tilbage til Korea blev dækket af DR's 'Sporløs', som fulgte min søgning efter min biologiske mor. Først mødtes vi med den lokale politimand hr. Kang, som har hjulpet utroligt mange adopterede med at få adgang til deres originale adoptionsjournaler, og han havde godt nyt til os: Selvom der stod i mine danske adoptionspapirer, at jeg var blevet efterladt i en papkasse på gaden, fandtes der faktisk oplysninger om min biologiske mor. Og lidt efter lidt, i løbet af de næste par dage, kom vi tættere og tættere på at finde hende med hjælp fra så mange venlige mennesker.

Pludselig var det der: Et telefonnummer. Og det virkede. Fru Choon Hee Kim fra mit adoptionsbureau Korea Social Service ringede til hende, og hun sagde straks ja til at mødes dagen efter. Vi blev genforenet i et mødelokale i den lille rødstensbygning i bjergene nord for Seoul, på det selvsamme børnehjem, hvor hun havde givet mig op til adoption så mange år tidligere.

[Den biologiske mor græder utrøsteligt.]

METTE

Hvorfor bortadopterede du mig?

MODEREN

우리 딸! (Min datter!)

METTE

Vær sød at fortælle mig det. Jeg har virkelig brug for at vide det ...

MODEREN

신발이 없어졌거든요 (Der var ikke flere sko.)

METTE

Jeg forstår. Det er okay. Jeg har et godt liv i det vestlige samfund, hvor jeg føler mig støttet, privilegeret, veluddannet. Tak, fordi du gav mig de muligheder.

MODEREN

아니예요 (Det var så lidt.)

Min biologiske mor græder på den der særligt koreanske måde, uden hæmninger, bare ren gråd med hele kroppen. Et par tårer løber også ned ad mine runde kinder, der minder så meget om hendes. Selv tv-holdet græder. En af dem pudser højlydt næse.

Det havde altid været vigtigt for mig at få fortalt hende, at hun havde truffet det rigtige valg dengang. At der ikke var noget, jeg skulle tilgive hende. Og vi forlader da også begge to mødelokalet med meget mere fred i sjælen, end da vi kom. Forsonede.

Men det skete aldrig. Der var ingen klichéagtig genforening. Ingen pludselig fred.

3 Så, hvad der faktisk skete var, at jeg flyttede tilbage til Sydkorea, da jeg var 29 år.

Desperationen har overtaget: Jeg må og skal fatte det her land. Eje det på en eller anden måde, gøre krav på det! Men det er fucking svært at fordøje et helt land! I begyndelsen tager jeg så meget på i vægt – måske fordi jeg spiser og spiser og spiser og spiser – ris! Jeg arbejder så ekstremt hårdt på at nå derhen, assimilere ind i det koreanske samfund og blive til det, jeg ligner: Blive koreaner.

Korea-crazy. Adjektiv.

Definition:

At have et besættelseslignende forhold til Sydkorea. Fetichering af sydkoreansk kultur og mennesker. Observeres ofte blandt koreanske transnationalt adopterede og fans af koreansk populærkultur.

Efter et stykke tid begynder livet i Korea at ændre sig. Jeg ved bare ikke præcis, hvordan eller til hvad.

En dag sidder jeg på en café, der hedder Angel-In-Us Coffee og beder til, at alt går godt. Som alle andre koreanere har jeg lange ærmer på, selvom der er 35 graders varme udenfor, og luftfugtigheden er kvælende. For i Østasien er det kun gangstere, der har tatoeringer, og vi er bange for solen. Jeg skifter fuldstændigt tøjstil og bliver klippet »koreansk«.

Mette Hornbek opfører sit værk *Hej Mor*, som består af tre tekster om at lede efter sin biologiske mor. Tre forskellige versioner, men kun af historierne passer.

Ser du, jeg har altid tænkt over, hvordan du mon ser ud. Og jeg plejede at give dig skylden for, at jeg ser så »mærkelig« ud. Men efter at have oplevet, at jeg kan spejle mig i mine omgivelser i Korea, er min vrede over mit udseende blevet til taknemmelighed. Jeg elsker at være koreaner! Jeg er stolt over det. Og i takt med, at jeg har lært at acceptere mig selv, har jeg fået behov for at se dig. Ikke nødvendigvis at møde dig, dog.

Men hvordan vil det være, hvis vi nogensinde faktisk mødes? Hvad skal jeg sige til dig? Vil mit koreanske være godt nok til at sige noget som helst? Synes du, jeg er tyk? Koreanere kan være så fordømmende ... Har du hu-

mor? Har jeg søskende? Osv. Osv. Osv. Lort!

Jeg kigger ud ad vinduet og forestiller mig, at hun er en gammel ahjumma, der går forbi på gaden derude.

Hvad er en ahjumma?

Ahjumma er et respektfuldt ord for en gift koreansk kvinde. Ofte anvendt nedsettende om midaldrende kvinder, hentydende til emsighed og en umoderne stil. Ahjumma'er beskrives stereotypet som værende iført løse bukser, tøj i ikke-matchende farver, gumisko og med kort hår i en ahjumma-permanent.

Mette Hornbeks fantasibillede af sin lighed med sin egen sydkoreanske mor.

FOTO: SØREN MEISNER

Mette Hornbek foran en række ahjumma – midaldrende gifte koreanske kvinder med fornuftige frisurer og fornuftigt tøj. Måske er hendes biologiske mor sådan en ahjumma?

Jeg går tilbage til mit bord og tager endnu en slurk kaffe af mit krus med englevingehanken. Jeg tager mig om-sider sammen, hiver computeren op af tasken og åbner Korea Social Services' hjemmeside. Her kan man udfylde en onlineformular og ansøge om at starte en søgning efter sin biologiske familie. Jeg indtaster alle de nødvendige oplysninger om mig selv – det minder meget om en jobansøgning – og trykker send. Sådan.

Fem år senere er jeg tilbage i Danmark, og endelig kommer der et svar. Og det var mit første rigtige møde med min biologiske mor. Mit første indtryk af kvinden, der har født mig: ➔

Mette Hornbek

Mette Hornbek (f. 1980) er koreansk adopteret, bosiddende i Danmark, uddannet cand.mag. og arbejder som scenekunstner med performative undersøgelser af sin egen race- og identitetsmæssige in-between-tilstand som dansk statsborger med koreansk genetisk ophav. Har senest præsenteret forestillingerne 'Galleri Hornbek 1-3' og 'HEJ MOR'.

Fra: 한국사회봉사회(Korea Social Service, Inc.) <kssinc@kssinc.org>

Emne: Vedr.: from KSS (HA Mi Jung)

Dato: 10. nov. 2014 10.15.46 CET

Til: »Mette Hornbek Hansen«

Dear Ms. Mette Hornbek Hansen,

We hope this email finds you are doing well. We understand you are anxious to hear from us about our searching for your birth family. After last February, we contacted the local government office of your birth mother's address for help because we had no other way to talk with her. Fortunately there was a kind officer, who understood your interest in your birth family and talked with your birth mother on the phone for us because they could not give us your birth mother's phone number because of privacy law. But we heard that your birth mother did not like the contact from the officer. The officer wanted to give her KSS phone number but she did not want to get it.

We are sorry but have to tell you that we are going to close our searching for your birth mother. We sent a telegram to her but had no response from her and the local government officer talked with her about your interest but she did not want to talk any more. We understand she knows your interest in your birth family but her current situation does not allow her to be in contact with KSS and/or you. And we don't have any other way to reach her and have to respect her decision, not to bother her any longer. Thank you for your understanding and patience.

Sincerely,

Choon Hee Kim
Korea Social Service, Inc.
www.kssinc.org

Brevet fra Korea Social Services afslutter Mette Hornbeks forsøg på at komme i kontakt med sin biologiske mor.

1977 - 2017

adoption &

Adoptionsliv set i bakspejlet

40 år med adoptionspolitisk arbejde

Adoption & Samfunds 40 år som forening har budt på en masse møder, en masse politisk arbejde og en håndfuld markante sejre.

AF ANNA BRIDGWATER

Adoption & Samfund var fra starten adoptivfamiliernes interesseorganisation. Men i begyndelsen var der først og fremmest fokus på adoptivfamiliernes tilblivelse. Foreningen blev oprettet i 1977 i protest mod den dengang nye adoptionslov, som lagde godkendelsesprocessen ud i amterne. Tidligere havde godkendelsen til adoption været en opgave for Mødrehjælpen og Plejehjemsforeningerne. Men da amterne overtog opgaven, oplevede mange ansøgere, at der var store, regionale forskelle på, hvor let eller svært det var at blive godkendt til adoption. Håbefulde adoptanter

dannede derfor en forening, der skulle arbejde for at gøre godkendelsesprocessen mere ensartet og mindre kringlet.

Drevet af utilfredshed

Jens Hørlück var aktiv i Adoption & Samfunds bestyrelse i otte år fra 1993-2001. Han forklarer, at Adoption & Samfund i de første år havde en naturlig bremse på sin effektivitet: »Det var en protestbevægelse. Men de kom ikke ret langt, fordi de, der ville protestere, var midt i processen.«

Med andre ord: Så snart ansøgere og medlemmer af foreningen ikke selv

oplevede udfordringer, men fik et barn, fik de travlt med at være familie og havde ikke tid til foreningsarbejdet.

Jens Hørlück beskriver sig selv som et foreningsmenneske. Han er selv adoptant og var igennem en godkendelsesproces, som han beskriver som absurd. Derfor stillede han op til hovedbestyrelsen for at arbejde for et mere ensartet adoptionssystem, der ville gavne andre, selv efter at han og hans kone havde adopteret tvillinger fra Sri Lanka: »Når jeg gør noget, så gør jeg det helhjertet.«

En af de ting, Jens Hørlück gjorde, mens han var aktiv i Adoption & Sam-

Adoption i Danmark samfund

fund, var at være medforfatter på bogen 'Adoption i Danmark – et oplæg til reform'. Formålet med bogen var at skabe debat og på længere sigt påvirke politikerne til at få ændret adoptionsloven. Og det lykkedes. Selv siger Jens Hørlück, at andre medlemmer skal fremhæves for deres store indsats:

»Anders Christensen og Lars Klüver spillede en større rolle, og Lars Klüver kørte det politiske. Vibeke Povelsen ydede eksempelvis en stor indsats omkring kurserne, og Ellen Frydendal var også meget aktiv. Og vi var ikke kommet langt, hvis vi ikke havde haft resten af hovedbestyrelsen og foreningen bag os, da det kørte.«

Han fortsætter: »Vi skulle væk fra de subjektive kriterier for godkendelse. For eksempel gav nogle amter afslag til hver fjerde, mens andre kun gav afslag til nogle få procent. Der til kommer en udmarvende proces. Afslag blev først givet efter to-tre interviews og et hjemmebesøg – uanset at afslaget blev givet på grund af helbred, altså på basis af den lægeerklæring, der fulgte med ansøgningen. Det var meningsløst og en stor belastning for dem, der ikke blev godkendt. Man kunne lige så godt have

givet afslaget og begrundet det på første møde.«

Velvilje

Jens Hørlück oplevede, at der var stor politisk vilje til at ændre adoptionssystemet.

»Politikerne ville gerne have en reform, men embedsværket ville ikke. Det var noget af det, der var interessant i forløbet – hele spillet med Civilretsdirektoratet. Det gik kun gradvist op for embedsværket, at politikerne var længere fremme i skoene, end embedsmændene var. Det var spændende at følge.«

Et eksempel på, at embedsmændene ikke var meget for at pille ved en måske forældet lov, var spørgsmålet om tremånedersreglen. Det var reglen om et påkrævet besøg af en sagsbehandler, når en adoptivfamilie havde haft barnet hjemme i tre måneder. Formålet var at se, om det gik godt med det adopterede barn, inden adoptionen blev formaliseret.

Problemet med tremånedersreglen var, at det adopterede barn ikke havde nogen juridisk status i Danmark, før besøget var gennemført. Og det var ikke til barnets bedste, for eksempel i en sag om et barn, hvis adoptivfar døde, inden besøget var gennemført og adop-

tionen dermed formaliseret. Moderen magtede ikke at tage sig af barnet, og amtet forsøgte derfor at sende spædbarnet tilbage til sit fødeland.

»Det viste sig, at tremånedersreglen ikke var lovfæstet, men var en tradition, som sikkert stammede fra tiden med Mødrehjælpen, hvor mødrene, der bortadopterede deres børn, havde tre måneders fortrydelsesret. Men embedsværket holdt fast i den regel. Folketingets retsudvalg ophævede tremånedersreglen, blandt andet på baggrund af et samråd med os, der varede dobbelt så lang tid som normalt. Det var et klart signal til embedsværket om, at de skulle lytte mere til Adoption & Samfund,« siger Jens Hørlück.

Næsten perfekt lov

»Ændring af loven var altafgørende. I den tid, jeg var med, oplevede vi ændringen af adoptionsloven, der trådte i kraft i 2000. Vi fik en stor del af vores ønsker igennem. Vi fik en godkendelsesproces, hvor afslag på grund af helbred, straffeattest m.m. bliver givet i første fase, og hvor de adoptionsforberedende kurser er et fast element,« siger Jens Hørlück.

»I første omgang blev adoptionsudvalget nedsat uden repræsentanter fra Adoption & Samfund. Men via politiske kontakter fik daværende formand Anders Christensen plads i udvalget,« siger Jens Hørlück. Han er godt tilfreds med den nye lov, men mener dog ikke, at den er helt perfekt.

»Vi fik ikke igennem, at kriterierne for godkendelse i fase 1, blandt andet krav til helbred, blev standardiserede. Det er ikke blevet til retningslinjer, som de regionale forvaltninger skal rette sig efter, så der er stadig en regional variation i, hvordan man vurderer tingene.«

Da den nye lov var vedtaget, fortsatte Lars Klüver og Jens Hørlück med at arbejde for adoption i Danmark, da de var med i et par udvalg under Civilretsdirektoratet, der skulle være med til at udarbejde de retningslinjer, som amterne og de formidlende organisationer skulle følge i deres arbejde.

Efter den nye lov

Når han ser tilbage, husker Jens Hørlück, at Adoption & Samfund i det store hele havde gode forhold til alle

Sigurd er et af de mange børn, der er blevet adopteret i løbet af Adoption & Samfunds 40 år. Sigurd blev født i Kina og havde dobbelt læbeganespalte. Derfor var han et »special needs« barn, da han blev adopteret i 2010.

andre interessenter. »I forhold til journalister, så var det ikke en svær sag at stå som repræsentant for adoptanterne, for vi havde pressen med os. Det giver en helt anden situation end i dag,« siger Jens Hørlück.

Da loven var taget i brug, begyndte Jens Hørlück at trække sig fra foreringsarbejdet.

»Det var ikke mig, der skulle være med, når foreningen tog de næste skridt. Jeg synes, at Adoption & Samfund har gjort og stadig gør et stort stykke arbejde. Når jeg for eksempel ser på arbejdet for PAS-rådgivning, er jeg meget tilfreds med foreningens indsats. Og så længe der stadig adopteres, er der stadig brug for foreningen.«

Adoptivfamilie med en forælder

I starten af 70'erne var der nogle få eneadoptanter, og enkelte adopterede voksede op med en enkelt forælder i Danmark. Men da adoptionsområdet overgik til amterne i 1976, kom der flere stramninger i loven, og det var vanskeligt at blive godkendt som eneadoptant, dengang Adoption & Samfund blev grundlagt.

I en årrække var der derfor ingen eneadoptanter, men i 1989 blev lo-

ven justeret, og det blev igen muligt at adoptere som enlig. I 1992 lykkedes Kina op for eneadoptanter, og i midten af 90'erne søgte de første eneadoptanter AC Børnehjælp om at adoptere et barn.

To af de første eneadoptanter var Nina Kastrup og Inge Fabricius. Det var Nina Kastrup fra Slagelse, der i 1997 tog initiativ til GEA, Gruppen af Ene-Adoptanter, som er en interessegruppe under Adoption & Samfund.

»Jeg var pioner, men jeg gjorde det jo bare, fordi jeg gerne ville have et par børn. Jeg var den første eneadoptant, der adopterede fra Vietnam. Min sag var en prøvesag, og det gik fint igennem i Vietnam. Men jeg fik i første omgang afslag om godkendelse, for man skønnede, at jeg ikke havde de fornødne ressourcer. Men man sagde ikke, hvad de fornødne ressourcer var. Jeg fik stor hjælp fra Adoption & Samfunds hovedbestyrelse, da jeg skulle anke min sag. Jeg klagede til Civilretsdirektoratet, som sendte sagen tilbage til amtet. Så fik jeg lavet en personlighedstest og blev så godkendt derfra,« siger Nina Kastrup.

Aktive eneadoptanter

I dag er Ninas børn 17 og 19 år gamle, og det er almindeligt at være eneadoptant. Men Nina Kastrup kendte ingen ligesindede, da hun adopterede, så hun søgte hun efter. »Jeg syntes, det ville være rart at tale med andre i samme situation. Der var ikke så mange i Vestsjælland, så jeg satte en annonce i Adoption & Samfunds blad og inviterede et stiftende møde i Slagelse. Vi var nok til at lave en bestyrelse. Vi begyndte at arbejde for, at det skulle være lettere at blive godkendt som enlig,« fortæller Nina Kastrup.

Næste store sag for GEA var spørgsmålet om det særlige børnetilskud til enlige forældre i Danmark har per automatik ret til en højere børnecheck, men i mange år gjaldt det ikke eneadoptanter.

Det var en sag, der var værd at kæmpe for, mente Inge Fabricius. »Vi holdt demonstration foran Christiansborg, og jeg var meget i blade og aviser og den slags. En anden eneadoptant kørte sagsanlæg og fik bragt sagen

for først Landsretten og derefter Højesteret, fordi det var en principiel sag. Men hun tabte sagen med tre dommerstemmer mod to. Vi blev ved med at arbejde for sagen, men vi var ved at tabe pusten.«

Inge Fabricius trak sig fra arbejdet, og Marianne Østergaard overtog formandsposten i GEA. Da Marianne Østergaard derefter blev valgt ind i Adoption & Samfunds hovedbestyrelse i 2002, satte hun forstærket fokus på kravet om, at eneadoptanter skulle have ret til det særlige børnetilskud. Hun husker tilbage på et virkelig godt samarbejde med næstformand Svend Bank Andreasen og derefter næstformand Poul Jeppesen.

»Retten til særligt børnetilskud kom meget højt på foreningens dagsorden i de år, og på det praktiske og strategiske plan var det især de to næstformænd, der lagde en enorm arbejdsindsats i forbindelse med retssagerne i Landsretten og Højesteret og med forberedelserne for at få sagen indbragt for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Her blev den imidlertid afvist, og vi måtte igen koncentrere os om det politiske spor.

Lene Borgs barnebarn Ida på ferie i Hoi An i Vietnam. Lene er en af Adoption & Samfunds aktive medlemmer, har været medlem af foreningen siden 1996 og aktiv næsten lige så længe. Sammen med sin mand adopterede hun to piger, Maria og Anna, fra Sydkorea i 1984 og 1996. Den ældste, Maria, er mor til Ida, som er fem på billedet.

Hovedbestyrelsen tog altid sagen op i møderne med politikere, og flere eneadoptanter skrev flittigt til politikere, blandt andet i forbindelse med finanslovsforhandlinger.«

Der gik næsten 20 år, inden GEA og Adoption & Samfund fik succes. »Til sidst lykkedes det, og siden den 1. januar 2014 har vi eneadoptanter fået det særlige børnetilskud,« siger Inge Fabricius. Hendes egne to døtre er i dag 24 og 17, så det er ikke længe, hun nyder frugten af sin egen indsats. »Men i dag synes alle, at det var grotesk, at der var den forskelsbehandling.«

Nina Kastrup oplever, at eneadoptanter er blevet mere almindelige, og at hendes dengang ualmindelige valg er blevet mere accepteret i samfundet. »Jeg har mødt tvivlende kommentarer nogle enkelte gange. Men jeg møder dem ikke mere, og jeg får faktisk oftere anerkendende bemærkninger om, at jeg har gode og velfungerende børn.«

Ikke kun idyl

En anden af Adoptions & Samfunds sejre er indførslen af PAS-rådgivning, som betyder, at alle adoptanter og adopterede under 18 har adgang til Post Adoption Services og dermed hjælp til at blive bedre forældre – eller til at takle livet som adopteret. Men det tog noget tid, før foreningen tog fat i den kendsgerning, at adopterede måske kunne have nogle udfordringer, som ikke kunne håndteres af gennemsnitlige, danske forældre.

En af Danmarks første eneadoptanter, Gerda Skovmand Madsen, tidligere medlem af hovedbestyrelsen og bladredaktør gennem 10 år, skrev ved Adoption & Samfunds 25 års jubilæum, at hun »... rasede over idylliseringen af adoption.« Hun skrev, at hun var træt af: »... artikler om lykkelige forældre til dejlige, mørke børn, der gik rundt med en stråkurv på armen fyldt med blomster.«

Gerda Skovmand Madsen kunne se, at mange af de adopterede havde oplevet svigt i deres første tid. Desuden bebrejdede hun sig selv og andre adoptivforældre, at de ikke lyttede, når børnene berettede om racisme »Vi ikke tog vore børns forsøg på at fortælle os om

mundtlige overgreb alvorligt,« skrev hun i foreningens blad.

PAS til alle adopterede

I dag tager Adoption & Samfund de adopteredes udfordringer alvorligt, og PAS-rådgivning er en gratis, landsdækkende mulighed for at få hjælp, hvis en adopteret eller en adoptivfamilie møder adoptionsrelaterede vanskeligheder.

PAS var især en hjertesag for nuværende og tidligere formand for Adoption & Samfund Michael Paaske og tidligere formand Jens Damkjær. Michael Paaske var formand fra 2001-11 og igen fra 2016 til i dag, og han kæmpet hårdt for kvalificeret, gratis rådgivning, når adoptivfamilier løber ind i problemer. Men det krævede en stor indsats.

Michael Paaske fortæller: »Det var en lang, lang kamp for at få noget etableret. Vi har talt om det i de snart 20 år, jeg har været i foreningen. Før jeg kom til i hovedbestyrelsen, var man begyndt at tale om, at der var brug for kvalificeret hjælp. Man mødte problemer i de enkelte kommuner, for der var for få kompetencer blandt fagfolk, og man vidste ikke, hvordan man skulle hjælpe adopterede. Vi manglede et blik for de udfordringer, der kunne være tilknyttet til adoption. Et eksempel kunne være et barn, der havde problemer med institutionsstart eller skolestart, eller som fik problemer i puberteten, men hvor problemerne havde en nuance, som de gængse fagfolk ikke vidste, hvad de skulle gøre ved.«

Efter Michael Paaskes første periode som formand blev Jens Damkjær formand fra 2011 til 2016, og han gjorde også en stor indsats for at få indført PAS-rådgivning til alle adopterede. Michael Paaske fortæller, at Adoption & Samfund hele vejen igennem brugte alle de klassiske lobbyistmetoder for at få overbevist beslutningstagere om, at det var en god idé med specialiseret hjælp til adoptivfamilier.

»Vi har inviteret os selv til møde med de ansvarlige ministre og andre politikere inden for socialområdet, og vi har både mundtligt og skriftligt gjort opmærksom på, at hurtig hjælp var god hjælp, og at det gav god mening at gøre noget.«

Maria og Anna er begge født i Sydkorea og adopteret af Lene Borg og hendes mand. Billedet er taget ved Marias konfirmation i 1998.

Succes

Det lykkedes i 2007-2010 og igen i 2012 og 2013 at få etableret PAS-rådgivning som forsøgsordninger finansieret med satspuljemidler. I slutningen af november 2013 blev der endelig bevilget en permanent PAS-ordning gældende fra 2014. Fra den 1. januar 2016 øgedes bevillingen til 7,3 millioner kroner om året, og PAS-ordningen gælder i dag alle adoptivfamilier, indtil barnet fylder 18.

Michael Paaske forstår godt, at det tog en del år at få etableret en permanent PAS-ordning. »Man skulle finde et sted at finansiere PAS fra, og adoption er et nicheområde. Det er ikke det, der står øverst på dagsordenen, når der skal deles penge ud til sociale begivenheder.«

Michael Paaske fremhæver også, at foreningen forsøgte at fare med lempe, da man arbejdede på at få etableret rådgivning til adopterede. Der var en reel risiko for, at man i lobbyarbejdet ville komme til at sygeliggøre de børn, unge og familier, man gerne ville hjælpe. »Det var heller ikke meningen, at vi skulle stigmatisere alle adopterede. Men vi skulle samtidig sige, at

forskningen viste, at adopterede har lidt større risiko for at udvikle psykiske problemer. Så det har været en balancegang.«

I Michael Paaskes øjne er det væsentligt, at man i dag har langt større viden om, hvad det betyder for et menneske at blive adopteret. For eksempel siger han: »Hele tilknytningsområdet er der langt mere viden og en mere etableret praksis omkring i dag end for få år siden.«

Det er stadig vigtigt at kæmpe for PAS-rådgivningen. I 2016 blev der taget hul på en toårig ordning med PAS-rådgivning til voksne adopterede, men midlerne var opbrugt, inden forsøgsperioden udløb. Ordningen skal evalueres, inden der måske kommer flere penge til arbejdet, så Michael Paaske og foreningens hovedbestyrelse kontakter løbende politikere for at gøre opmærksom på behovet.

»Vi har sagt, at der skal være varig PAS-rådgivning til voksne adopterede,« understreger Michael Paaske. Når det er på plads, vil der stadig være udfordringer, som vil optage fremtidens Adoption & Samfund: »Det bliver forskellige grader af åbenhed i adoption, som bliver det helt store emne for foreningen i den nærmeste fremtid,« siger Michael Paaske.

Ros fra en samarbejdspartner

Et af de mennesker, som Adoption & Samfund gennem årene er stødt på mange gange, er Ole Bergmann, som først var konsulent og derefter kontroller for DanAdopt fra 1991. I dag er han gået på pension, men er stadig sekretær i NAC, Nordic Adoption Council.

»Jeg har aldrig selv været medlem af foreningen, men jeg har altid haft stor respekt for den. Adoption & Samfund var meget aktive under udformningen af den nye adoptionslov. Men det allervæsentligste var måske hele det kæmpearbejde omkring gennemførelse af tilbuddet om PAS. At man har mulighed for rådgivning før og under og efter adoptionen, er helt fantastisk.« ■

Adoption & Samfund udgav bogen 'Adoption i Danmark' i 1995. Bogen kan i dag bestilles gennem bibliotekerne.

ADOPTIONSLIV SET I BAKSPEJLET

Skiftende tider, skiftende holdninger

God gerning eller udnyttelse af den globale ulighed? Holdningerne til transnational adoption har ændret sig gennem årene. Magasinet Adoption & Samfund opridser her nogle af tendenserne.

AF NINA GATH

Siden Adoption & Samfund blev stiftet i 1977, har vilkårene for adoption ændret sig. Det samme har holdningerne. Love og regler på adoptionsområdet har gennem årene – med nogen forsinkelse – afspejlet både udviklingen i antallet af børn til adoption og holdninger til adoption som sådan.

Idealisme og adoption

I 1960'erne og 1970'erne var der for mange en god portion idealisme bag ønsket om at adoptere. De krige og den fattigdom, som danskerne fik indblik i via fjernsynsskærmen, førte til ønsket om at hjælpe de efterladte og forældreløse børn. Set med nutidens øjne kan det virke overraskende, at det ikke kun var barnløse, der ønskede at adoptere. Men en del af ansøgerne havde faktisk biologiske børn og ønskede simpelthen at hjælpe et barn i nød, skrev Kai Aaen i Adoption Centers blad, da han i 1996 gik af som formand for organisationen.

Denne periode i adoptionens historie karakteriserer den hollandske forsker René Hoksbergen derfor som »den åbne og idealistiske«, som Adoption & Samfunds redaktør gennem mange år, Gerda Skovmand-Madsen refererede til i 2007. Denne idealisme afspejlede sig også i, at de formidlende organisationer sideløbende med formidlingsarbejdet udførte et omfattende hjælpearbejde i de lande, som afgav børn til adoption. Det vidner datidens navne på en af de tidlige formid-

lende organisationer også om. Glemte Børn, som blev stiftet i 1964 og senere kom til at hedde DanAdopt, vidnede om, at organisationens mål var at hjælpe børn, som man forestillede sig ellers ville gå en kummerlig tilværelse i møde.

Forældre til børn

Fokus for de nye formidlende organisationer var altså på at finde forældre til børn uden en tryk familie – og ikke omvendt at finde børn til barnløse forældre. Selvom det fortsat er det, de formidlende organisationer i Danmark og andre vestlige lande arbejder med, så har de seneste års udvikling, hvor der generelt er færre børn til adoption, sat hele dette rationale bag adoption af udenlandske børn under pres.

Men i 1970'erne var situationen stadig, at der var børn nok til adoption, og den største bremse på danskerne adgang til adoption var myndighedernes godkendelsesproces. I 1995 var frustrationerne blevet så store, at Adoption & Samfund udgav bogen »Adoption i Danmark«. Bogen er fuld af optimisme, hvad angår international adoption, som bogen kalder »en entydig succeshistorie«, og formålet var at »sikre og forbedre mulighederne og vilkårene for international adoption«. Adoption blev fremhævet som et »naturligt og logisk alternativ for ufrivilligt barnløse i en verden, hvor der en mangel på forældre – ikke børn«. Adoption blev set som en

positiv modsætning til »de betænkelige og ustyrlige teknologiske behandlingsformer mod barnløshed«.

Foreningens forslag gik i hovedtræk ud på, at antallet af adoptioner skulle øges gennem en række tiltag – både lovgivningsmæssige, organisatoriske og økonomiske.

Realisme og adoptionens bagsider

I 60'erne og 70'erne var der ikke så meget fokus på, at der også kunne være vanskeligheder forbundet med adoptionsprocessen, og at der for børn med et andet udseende end gennemsnitsdanskerens kunne være nogle særlige udfordringer. Den fremherskende holdning var, at der absolut ingen forskel var mellem det at være en biologisk beslægtet familie og en familie via adoption. Man tillagde ikke adoptionen nogen særlig betydning. Det betød også, at der ofte ikke var særlig stor interesse fra forældrenes side for tiden før adoptionen. Dette underbygges af en undersøgelse fra Ankestyrelsen fra 2017, som viser, at der er flere blandt de yngre adopterede, der nu er i 20-årsalderen, der oplyser, at de kan tale åbent med deres adoptivforældre om kendskabet til biologisk familie (73 %), sammenlignet med de adopterede i 30-årsalderen, hvor tallet er 53 %.

Forskere har peget på, at denne fornægtelse meget let kan opleves som en manglende anerkendelse af den adopteredes følelse af rent faktisk at være anderledes og se anderledes ud, og denne manglende anerkendelse kan have store konsekvenser for den adopteredes tryghedsfølelse og selvtillid.

Adoptionens psykologi

Fra 1980'erne og frem får vi mere viden om de psykologiske aspekter af adoption. Der begynder at komme undersøgelser, der viser, at nogle adopterede har problemer med tilknytning til deres adoptivfamilier, indlæring eller social adfærd. Dette falder sammen med en øget viden generelt om betydningen af børns første leveår for deres normale psykologiske udvikling. Det betyder, at der kommer mere fokus på, hvad et adopteret barn kan have med i »bagagen«, og hvilken betydning forældrenes anerkendelse og forståelse for det

adopterede barns særlige livsvilkår har. Denne periode i adoptionens historie karakteriserer den hollandske adoptionsforsker René Hoksbergen derfor som »den realistiske og materialistiske«.

I de senere år er der også kommet mere viden om, hvad det har betydet for udenlandsk adopterede børn at se anderledes ud. For eksempel viser ovennævnte undersøgelse fra Ankestyrelsen, at der blandt unge og voksne transnationalt adopterede er 18 %, der har været udsat for gentagen ydmygelse og mobning. Og 9 % har alene inden for det seneste halve år oplevet forskelsbehandling på grund af deres etniske baggrund. Der er også kommet viden om, at der er en særlig høj forekomst af psykiske problemer blandt adopterede, når man sammenligner med unge generelt, som Karin Helweg-Larsen kortlagde i rapporten »Psykisk trivsel, psykisk sygdom – etniske forskelle blandt unge i Danmark« fra 2007.

Som en konsekvens af den øgede viden kom der derfor fokus på, hvordan forældrene så bedst kunne forberede sig på at modtage det adopterede barn og fremme tilknytningen til det. Det blev meget tydeligt med indførelsen af de obligatoriske adoptionsforberedende kurser som en del af den nye adoptionslov i år 2000.

Pessimisme og kritik af adoption

Helt frem til 2009 kom der årligt 400-500 transnationalt adopterede børn til Danmark hvert år. Siden er antallet af transnationalt adopterede børn faldet år for år. Blandt flere andre grunde har en stigende skepsis i forhold til, hvorvidt adoptionerne foregår etisk korrekt påvirket antallet af børn til adoption.

I Danmark har man konkret lukket for adoption fra visse lande på grund af mistanke om menneskehandel, som de tidligere adoptionsformidlende organisationer DanAdopt og AC Børnehjælp – tidligere Adoption Center – var involveret i. Disse sager har for alvor bidraget til, at adoption har »mistet sin uskyld«, og mange ser i dag anderledes kritisk og knap så naivt på adoption.

Kritik og samarbejde

Dette har de voksne adopterede også bidraget til i stigende omfang. Blandt

de adopterede, som kom til Danmark i 60'erne og 70'erne, har flere organiseret sig. Først i Korea Klubben i 1990 og senere i Tænk tanken Adoption og Kritiske Adoptanter. De to sidstnævnte organisationer har rejst kritik af den måde, adoption foregår på, konsekvenserne af adoption, og hvorvidt det at adoptere et barn overhovedet er en acceptabel handling – eller om det er en fortsættelse af tidligere tiders kolonisering af andre lande og et udtryk for den globale ulighed. Også forfattere og kunstnere, som er adopterede, har behandlet adoption ud fra en kritisk vinkel.

Nogle adoptivfamilier har en oplevelse af, at kritikken af adoption bliver rettet mod den enkelte adoptivfamilie. For eksempel skrev Lise Garsdal et indlæg i Politiken den 9. august 2016, hvor hun udtrykte, at kritikken rettet mod adoptanterne og deres familier kunne påvirke de adopterede negativt, når familiernes grundlag drages i tvivl. Adoptionskritikere afviste hendes indlæg som et forsøg på at afvise en strukturel kritik med følelsesmæssige argumentationer.

Men vejen går måske mod dialog. I skrivende stund er der planlagt et samarbejde mellem blandt andre Korea Klubben og Adoption & Samfund – et samarbejde, som gerne skulle resultere i en publikation, der kan hjælpe forældre, børn og unge med at tale om den racisme, de adopterede nogle gange møder.

Med andre ord: De voksne adopterede og deres adoptivforældre er begyndt at finde et fælles fodslag og samles om et fælles ønske om, at de adopterede skal have de bedst mulige vilkår i Danmark. ■

Kilder

»Adoption – ikke altid den lige vej« af Gerda Skovmand-Madsen, 2007.

»Intercountry Adoption Coming of Age in the Netherlands: Basic Issues, Trends and Developments« af R. Hoksbergen i: »Intercountry Adoption« H. Alstein og R. Simon, 1991.

»Acknowledgement or Rejection of Differences?« af K. Kaye i »The Psychology of Adoption«, Edited by David M. Brodzinsky and Marshall D. Schechter, 1990.

»Følelser og strukturel adoptionskritik – åbent svar til Lise Garsdal« af Yong Sun Gullach, Forkvinde for Adoptionspolitisk Forum.

ADOPTIONSLIV SET I BAKSPEJLET

»Der er virkelig sket et skift«

Meget har ændret sig ude i adoptivfamilierne, siden Adoption & Samfund blev dannet. En voksen adopteret, der kan sammenligne livet i adoptivfamilierne dengang og i dag, er Kristine K. Nielsen.

AF ANNA BRIDGWATER

»Jeg er 45 og blev adopteret fra Syd Korea, da jeg var godt to et halvt år gammel. Det var specielt at være så gammel, når man blev adopteret dengang. Og så var det helt atypisk, at min mor var eneadoptant. Jeg har simpelthen ikke mødt eller hørt om andre adoptanter på min alder, der kun havde en mor.«

Kristine K. Nielsen er en i unik position, når det handler om at få et overblik over skiftende holdninger til familieliv og adoptivfamilier gennem de seneste godt 40 år. Ud over at være adopteret er hun også psykoterapeut og privatpraktiserende familierapeut. Og det giver god mening, at omkring 60 % af hendes arbejde i dag handler om adoption. »Det kunne sagtens fylde det hele, men det er vigtigt at holde fingeren på pulsen med, hvad der rører sig i samfundet i øvrigt, så jeg ikke bliver for specialiseret inden for adoptionsområdet.«

Familieliv

Som barn var Kristines familie atypisk på flere måder:

»Min mor var ret gammel, for hun var 42, da hun fik mig. I dag er det ret normalt for adoptivmødre at have den alder, men dengang var hun en gammel mor. Jeg voksede op i Hillerød, og i mit område var der ikke mange skilsmissefamilier. I min klasse var der et barn, hvis far og mor blev skilt. Og så var der mig, som ikke kom fra en skilsmissefamilie, men som ikke havde en far.«

Kristine udgjorde altså på mange måder halvdelen af en utraditionel fa-

milie. »Andre syntes, det var synd for mig. Både det med ikke at have en far og det med at være adopteret.«

Selvom Kristine altså fik sympati, så var hendes anderledeshed ikke noget, der blev sat ord på. »Dengang talte man ikke om adoption. Når man landede i Kastrup Lufthavn, troede man dengang, at alt var fint, bare man fik nogle trygge rammer og en god skolegang og en god familie. Adoption var ikke tabubelagt, men jeg oplevede, at holdningen var, at jeg skulle være taknemlig. Ikke fra min mor, men fra omverden. Der er virkelig sket et skift. I dag er det nærmest omvendt. Nu skal man som forældre nærmest være taknemmelig for, at man kan få et barn.«

Synligt anderledes

Kristine kunne mærke, at hun og hendes mor skilte sig ud. »Jeg tror, der blev kigget meget på min mor. Både fordi hun var så gammel, og fordi hun havde fået mig alene. Hun var en stærk og selvstændig kvinde, som syntes, at børn skulle vokse op i et hus. Så hun havde købt hus og arbejdede helt vildt for at få det hele til at hænge sammen. Derfor havde vi nogle logerende. Så vi var i forvejen meget utraditionelle, og der blev lagt mærke til os.«

Det var en blandet fornøjelse at have en mor, der var så enerådig. »Det var både positiv og negativ opmærksomhed. Jeg kunne godt mærke, at min mor var en, der imponerede andre, og det var jeg rigtig stolt af. Samtidig

var det også et kæmpe tabu, at hun var så gammel og ikke havde en mand og var, som hun var.«

Desuden skilte Kristine sig ud, fordi hun var synligt anderledes end de andre børn: »Der blev lagt mærke til, at jeg kom fra et andet land. På det tidspunkt i Hillerød var der jugoslavere, tyrkere og så mig. Vi udgjorde 0,1 % af skolen.«

Racisme og diskrimination var en udfordring dengang, fortæller Kristine. »Helt tilbage i børnehavetiden kan jeg huske, at jeg tænkte, at det ville være rart at blive voksen, for jeg tænkte, at voksne ikke driller eller kommenterer hinandens udseende. Det kræver meget at kunne skelne imellem ondsindede kommentarer og de andre. På den ene side er der hele tiden påmindelser: 'Hvor kommer du fra? Hvem er din rigtige mor? Skal du ikke ud og finde hende?' Så var der også de ondsindede bemærkninger. Jeg er blevet kaldt variationer af ondskabsfulde øgenavne, som man kan finde på, når nogen kommer fra Asien.«

Racisme før og nu

Da Kristine var barn, blandede de voksne sig ikke ret meget i, hvis Kristine mødte diskrimination eller racisme. »Når voksne gik ind i det, så sagde de ting som, at de andre var misundelige, fordi de ikke selv havde det samme mørke hår og de samme mørke øjne. 'Det er derfor, du bliver drillet,' sagde de. I min mors øjne var jeg det smukkeste barn, og de andre var kedelige. Børnene skulle klare tingene selv dengang i halvfjerd-

serne. Hvis nogen havde spurgt mig, om jeg blev drillet, ville jeg have sagt nej. For det gør jo ondt at indrømme det, og det kræver meget at sige det. Og jeg tror, det er det samme i dag for nogle børn. I andre familier kan man måske tale om det i familien eller i skolen.«

I 2017 er der i hvert fald mange steder blevet sat ord på, at racisme og diskrimination foregår i Danmark. »Der er mere opmærksomhed og større bevidsthed om emnet, og erkendelsen af, at man bliver udsat for forskelsbehandling, er større. Det var enormt tabubelagt, da jeg var barn. Jeg var meget alene med det. Hvis jeg så andre adopterede, ville jeg helst ikke snakke med dem, for hvis jeg blev set sammen med en, der lignede mig, var vi jo dobbelt så synlige.«

Kristine kan se, at forældrenes rolle er en anden i dag, end da hun var barn.

»Forældre er meget anderledes i dag. Hvis der er problemer i skolen, så møder forældrene op. Det ville min mor aldrig have gjort. Så måden, diskrimination bliver taklet på, er anderledes.«

Men globaliseringen har i dag bragt en ny form for diskrimination med sig: Da Kristine var barn, var mørk hud eksotisk, men i dag ledsages den af en lang række fordomme. »Jeg tror, det var nemmere for mig, end det er for de asiatiske piger i dag, for da jeg var ung, havde man ikke et billede af, at asiatiske piger enten var købt eller au pairs. De er nødt til at sige 'Hallo, jeg hører ikke til de kategorier. Jeg er adopteret.' De er hele tiden nødt til at definere sig selv, og det er hårdt.«

Fokus på adoptionen

I 70'erne var målet, at adopterede skulle assimileres, og at danskerne skulle lade, som om de var farveblinde og ikke gøre forskel på adopterede og ikke-adopterede. »Der var den holdning, at adopterede skulle være ligesom alle andre. Det vil børn jo også gerne; de vil ikke skille sig ud. Men både lærere og pædagoger havde ingen viden om de udfordringer, et adopteret barn kan have med pga. de umenneskelige vilkår, de har levet under, inden de kom til Danmark. Der skulle ikke dispenseres, hvis jeg havde en anderledes adfærd end mine kammerater. Der var ingen lærere, der tænkte, at det kunne være, fordi jeg var adopteret. I dag

er der sket et skift, især fordi forældrene har en helt anden viden, og alt bliver set i lyset af adoption.«

Den holdningsændring bygger på viden, og Kristine mener, at det gavner børnene. »I dag er der så meget mere viden om, at de første måneder af et barns liv har så stor betydning. Det er positivt for børnene i dag, at familierne har en viden, som gør, at de er i stand til at møde barnet på et andet plan end tidligere.«

Omvendt synes Kristine, at der er risiko for, at adoption bliver brugt som en forklaring på alt, hvad der sker i et barns liv – i en grad, hvor det at være adopteret kan blive sygeliggjort.

»Det er rigtig trist, når jeg hører, at det hos nogle børn bliver til en diagnose, fordi de har en anderledes adfærd.«

Det bliver bedre

På trods af en tendens til problematisering af adoption, oplever Kristine en generation af adoptivforældre, som gør deres allerbedste for deres adopterede

børn: »Der kommer så få børn i dag, og det er meget vanskeligt at adoptere, så derfor er det virkelig gennemtænkt fra forældrenes side, når de adopterer. Det er virkelig nogle forældre, der ønsker det her. Jeg oplever ikke nogen, der ikke er velovervejede.«

Samtidig med, at forældrene er meget motiverede, er de bedre rustet til at være adoptivforældre, mener Kristine. »Jeg ved ikke, præcis hvornår det skete, men den viden, der er kommet om adoption, er et kæmpe skift. Det at blive forladt af sine biologiske forældre har konsekvenser for resten af livet. På godt og ondt. Det er den største forandring: Omverdenen har fået øje på, at tiden, inden børnene kom hertil, har store konsekvenser for tiden efter.«

Overordnet set mener Kristine, at det er positivt, at adoptivfamilier i dag erkender, at de er anderledes end en traditionel familie, og at de finder sammen med andre i samme situation og er åbne over for, at deres barn har en anderledes baggrund end de fleste.

PRIVATFOTO

Kristine K. Nielsen

Kristine K. Nielsen er psyko-/familieterapeut og indehaver af Vejen-videre. Derudover er hun tilknyttet Ankestyrelsen som PAS-konsulent.

Se mere på vejenvidere.dk.

»Mange i min generation har oplevet, at de var alene med det at være adopteret. Det første tab var en stor sorg, og der var ikke nogen, der talte med en om det. Hele den rådgivning, der er til forældre i dag, gør dem i stand til at hjælpe barnet. Så mange af de adopterede børn, der vokser op i dag, får nogle andre muligheder for at blive mødt på det følelsesmæssige plan end før i tiden.«

»Men jeg ved ikke, om det er blevet værre eller nemmere at være adopteret i dag. Jeg tror, det er meget individuelt. Hvis børnene bliver mødt kærligt og åbent, kan det være godt, men i nogle familier er adoptionens udfordringer stadig tabu.«

Plads til forbedring

Dermed mener Kristine ikke, at alt på adoptionsområdet fungerer fremragende. »Jeg kunne godt ønske mig, at der kommer mere viden om adoption ude i det brede samfund. Når man kig-

ger ud i det store samfund, fylder det meget lidt på børneområdet.«

Kristine nævner, at skolerne for eksempel kunne klædes bedre på til at tage sig af adopterede børn på en god måde. For eksempel er det helt uhensigtsmæssigt at sende et adopteret barn uden for døren, hvis han eller hun forstyrrer undervisningen. For et barn, der er blevet forladt som lille, rammer det unødigt hårdt at blive holdt uden for et fællesskab.

Og så siger Kirstine, at man fortsat skal kæmpe for at udvikle og forbedre de eksisterende tilbud, der findes på adoptionsområdet. »Det er et supertilbud, at familierne kan få PAS-rådgivning, men det er vigtigt, at der stadig er fokus på det. At man stadig prioriterer det.«

Samtidig understreger Kristine, at adopterede ikke må blive sygeliggjort.

»Det er vigtigt, at adoption ikke er en diagnose. Børn skal ikke vokse op og blive mødt med den holdning, at de

ikke er som alle andre, eller skal puttes ind i en gruppe af de vanskelige ... De skal mødes med de udfordringer, som den enkelte har, på en værdig måde. Derudover skal der mere fokus på, at en adoption er livslang. Rigtig mange voksne med en adoptionsbaggrund kæmper stadigvæk med tidlige traumer, og derfor er det vigtigt, at der er en åbenhed og mulighed for, at de kan få hjælp – som samtalegrupper, personlig rådgivning eller lignende.«

For Kristine K. Nielsen er adoption hverken godt eller skidt. Det er både-og. »Jeg synes personligt, at adoption i dag – på trods af både det ene og det andet – er en rigtig god ting. Selvfølgelig skal tingene være i orden. Men helt grundlæggende synes jeg, at alle børn har ret til en familie. Ikke nødvendigvis en familie i den vestlige verden, men en familie. Og det skal selvfølgelig være en familie, der har ressourcerne til et barn.« ■

ADOPTIONSLIV SET I BAKSPEJLET

Tal på adoption i Danmark

Et emne kan fylde meget, hvis man er optaget af det. Sådan er det også med adoption. Derfor er det godt at få sat tal på, hvor mange mennesker, vi taler om, når vi taler om adoption.

AF JENS HØRLÜCK

Ordet adoption tiltrækker sig altid opmærksomhed. Men hvad er antallet af udenlandsk adopterede siden 2. verdenskrig egentlig?

Artiklen drejer sig kun om såkaldt anonyme adoptioner, dvs. hvor adoptanterne ikke kender barn eller biologiske forældre på forhånd – uanset, at

et stigende antal adoptivfamilier har kendskab eller kontakt til den biologiske familie efter adoptionen. Af disse adoptioner er der ca. 1.500 adoptioner af børn, der er født i Danmark og formidlet af offentlige myndigheder. 22.685 er formidlet af en af de i alt fire organisationer, der har været autoriseret til at formidle børn fra udlandet til Danmark. Dertil kommer omkring 2.800 privat adopterede børn fra europæiske lande i perioden 1950-1978 og nogle få hundrede derefter. I alt er der således ca. 25.700 transnationalt adopterede i Danmark, hvor de ældste har nået pensionsalderen.

Danske adoptioner

De første anonyme adoptioner i Danmark var nationale. Indtil langt op i det 20. århundrede var der langt flere uforsørgede børn, end der var forældre,

der ønskede at have børn i pleje eller adoptere. Bortadoption blev dengang anset for at være et udmærket middel for især unge mødre, der var kommet galt af sted.

Der findes ikke tal for, hvor mange børn det drejer sig om før 1938, hvor Danmarks Statistik begyndte at offentliggøre det samlede antal adoptioner: Der var 1.000-1.100 årligt i 1938-41, hvorefter tallet steg til 2.700 i 1948, hvorefter det gradvist faldt til omkring 1.500 årligt i 60'erne.

Fra 1945 til 1969

Fra slutningen af 40'erne sker der et markant fald i ønsket om at bortadoptere danske børn født uden for ægteskab. Faldet startede formentlig tidligere, men der er ingen tal for udviklingen før krigen. Årsagen til faldet var dels forbedringen af de sociale vil-

kår for enlige mødre, og dels at det blev mere socialt acceptabelt at være enig mor.

Lige efter krigen blev ca. 22 % af alle børn født uden for ægteskab bortadopteret anonymt. I 1958 var andelen faldet til 10 %, og i 1974 var det nede på 1 %.

Privat adoption af danske børn

Fra begyndelsen af 1900-tallet var det tilladt selv at skabe kontakt til et barn, der skulle bortadopteret, for eksempel via annoncering, og selv at sørge for det juridiske over for statsamtet, eventuelt via egen advokat. I 1958 var det hver tredje adoption. Reglerne blev gradvist strammet, og fra 1974 blev alle danske anonyme adoptioner formidlet af myndighederne.

Fra 1914 skulle man have autorisation for at formidle adoption i Danmark, dvs. til at formidle kontakt mellem adoptanter og det barn, der skulle bortadopteret. I begyndelsen blev der givet autorisation til mange personer, f.eks. børnehjemsbestyrere, læger på fødeafdelinger mm. Efterhånden opstod plejehjemsforeninger, der med en fælles hovedbestyrelse som paraply stod for mange adoptioner. I 30'erne etableredes Mødrehjælpen, der hurtigt kom til at dominere formidlingen af danske børn. I 1976 blev Mødrehjælpens opgaver flyttet til de sociale myndigheder i kommuner og amter. De sidste af disse autorisationer blev ophævet i 1984.

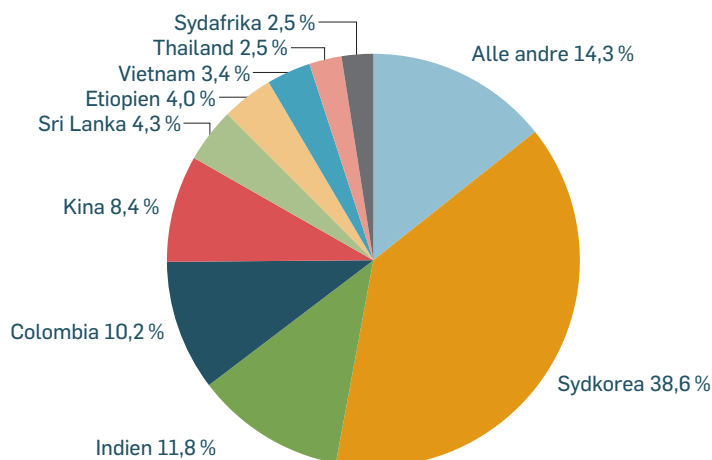
To slags adoption

Adoptioner i Danmark deler sig i to adskilte grupper:

- Anonym adoption, hvor adoptanterne hverken kender barn eller biologiske forældre på forhånd.
- Adoptioner, hvor begge parter kender hinanden i forvejen. Hyppigst stedbarnsadoption, men også andre familieadoptioner m.m.

Der er fra 1970 til 2016 adopteret ca. 60.500 børn i Danmark, heraf ca. 32.000 stedbarnsadoptioner og ca. 3.000 andre adoptioner, hvor parterne kender hinanden.

Fordeling af alle børn på lande 1970-2016

Privat adoption af udenlandske børn

Antallet af familier, der ønskede at adoptere, faldt ikke i samme takt som antallet af uforsørgede danske børn, der kunne adopteres. Derfor begyndte nogle fra begyndelsen af 50'erne at adoptere børn fra andre lande. Indtil slutningen af 60'erne var det hovedsageligt børn fra de lande, der var hårdest ramt af krigens ødelæggelser: Finland, Vesttyskland og Østrig. Derudover kom der børn fra eksempelvis Jugoslavien og Grækenland.

Da transnational adoption startede i 50'erne, var det på helt privat basis ved, at adoptanterne selv fandt et egnet børnehjem og der fik tilbudt et barn. Formidling af finske børn foregik for eksempel ved, at adoptanterne selv annoncerede i finske dagblade. I Vesttyskland blev børnene formidlet gennem det tyske Jugendamt (børne- og ungdomsforvaltning) eller gennem organisationer tilknyttet kirken. Når kontakten var etableret, hentede adoptanterne barnet og indsendte derefter ansøgning om adoption. De første tyske børn ankom i 1950, men blev først adopteret i 1952.

Der findes ingen offentlige opgørelser over antallet af udenlandskfødte adopterede børn før 1970. Justitsministeriet udgav i 1985 en betænkning med nogle tal. Herudfra kan man skønne det samlede antal privatadopteret børn til at være omkring 2.000 i perioden fra 1950-1969 og yderligere omkring 800 børn fra 1970 til 1978

(tallene er behæftet med nogen usikkerhed).

Transnational adoption til Danmark startede i 1950 med de første 14 børn, der kom fra Vesttyskland med henblik på adoption. I alt kom der fra Vesttyskland omkring 1.200 børn fra 1950-69 og yderligere ca. 500 fra 1970-78. Det var hovedsageligt børn født uden for ægteskab og som regel børn med sorte amerikanske soldater som fædre.

Fra Østrig kom der på tilsvarende vis en del børn. Her var udgangspunktet de kontakter, der var mellem danske familier og de wienerbørn, der kom på ophold i Danmark efter 1. verdenskrig.

Fra Finland kom omkring 350 børn, startende fra 1952 med ca. 10 børn årligt i nogle år, hvorefter der kom færre. Fra slutningen af 60'erne kom der så nogle flere – op til 46 – indtil det sluttede i 1973.

Velstand og færre adoptioner

I løbet af 60'erne gennemgik de andre vesteuropæiske lande den samme økonomiske og sociale udvikling som Danmark, så der blev færre og færre børn til bortadoption. De nye godkendelsesregler fra 1976 medvirkede også til nedgangen.

I løbet af 70'erne faldt antallet af private adoptioner, og med en lovændring fra 1986 blev reglerne strammet, så antallet faldt til en snes stykker i begyndelsen af 90'erne og til nogle få 10 år senere. Som reglerne er nu, skal alt det administrative ved private adop-

tioner foregå gennem den formidlende organisation. I dag sker private udenlandske adoptioner som regel som følge af en families ophold i udlandet, for eksempel i forbindelse med udstationering i et udviklingsland.

Formidling af adoption fra udlandet fra 1964

Op gennem 60'erne var der enkeltpersoner og foreninger, der hjalp adoptanterne ved at formidle adoption af udenlandske børn – i begyndelsen uden autorisation. Loven fra 1914 var kun til tænkt autorisation af danskfødte børn, så teknisk set var det ikke ulovligt.

Landsforeningen Glemte Børn (der senere blev til DanAdopt) fik autorisation til at formidle i 1964, Adoption Center i 1969 og Terre des Hommes i 1970. Siden da er formidlingen af udenlandske børn udelukkende organiseret gennem en af de tre organisationer – som bliver til fire, hvis man medregner DIA, Danish International Adoption, som blev oprettet ved en sammenlægning i 2015.

Fra 1970 til 1987: Sydkorea

Korea var en japansk koloni fra 1910 til 1945 og blev delt ved fredsslutningen. Koreakrigen fra 1950-53 ødelagde store dele af Sydkorea og havde store menneskelige og sociale omkostninger, blandt andet mange forældreløse børn. Samtidig var det økonomisk umuligt og socialt uacceptabelt at være enlig mor,

så mange børn kom på børnehjem. Derfor startede bortadoption af børn fra Sydkorea. I alt blev ca. 164.000 børn bortadopteret fra Sydkorea i perioden fra 1953 til 2008, heraf 109.000 til USA.

De dengang tre formidlende organisationer i Danmark havde alle gode kontakter i Sydkorea, og derfor voksede antallet af adopterede børn fra Sydkorea til Danmark til et niveau på omkring 400 årligt fra 1972 til midt i 80'erne. Kriser og politiske beslutninger medførte store variationer fra år til år, for eksempel fra ca. 540 i 1973 og 1974 til 248 i 1975. I alt er der kommet 8.760 børn fra Sydkorea til Danmark i perioden fra 1970 til 2016.

Op gennem 70'erne voksede adoption fra andre lande til omkring 170 om året, hvoraf de 100 kom fra Indien og Sri Lanka.

Fra 1988 til 2005: Mange lande

I 1987 besluttede Sydkorea at skru ned for bortadoption af børn til udlandet, og antallet faldt gradvist til 46 børn bortadopteret fra Sydkorea til Danmark i 2005. Samtidigt voksede antallet af børn fra andre lande, så det årlige antal af transnationale adoptioner holdt sig på omkring 550.

I begyndelsen af perioden kom der flest børn fra Colombia og Indien, men fra midten af 90'erne og frem kom der flest fra Kina. Der kom børn fra op til 25 lande i den periode, heraf mange, hvorfra der kun kom få, som eksempelvis Burkina Faso og Filippinerne.

Fra omkring midten af 00'erne var der mange lande, der besluttede at afvikle eller skru ned for transnational adoption: Ud over Sydkorea var det for eksempel Colombia, Indien og Kina. To tredjedele af de transnationalt adopterede i Danmark kom på det tidspunkt fra et af de tre lande. Det betød, at de danske formidlende organisationer skulle finde nye lande til erstatning.

Ansøgninger om adoption

Op gennem 60'erne steg antallet af barnløse, der ønskede at adoptere, til det havnede på et niveau på mellem 700 og 900 årligt i 70'erne. Tallet holdt sig ret stabilt indtil for en halv snes år siden, hvor det begyndte at falde. Faldet skyldes formentlig en kombination af bedre mulighed for medicinsk behandling for barnløshed og stigende priser på adoption.

Da antallet af børn bortadopteret til Danmark har varieret, som vist på figuren, har det betydet meget varierende ventetider for adoptanterne. Den første periode med stærkt stigende ventetider kom i begyndelsen af 70'erne, hvor antallet af ansøgninger steg meget hurtigere, end det var muligt for de formidlende at få skabt kontakt til nye lande. Den anden periode med lange ventetider kom i slutningen af 80'erne, da Sydkorea skar ned på antallet – og igen tog det tid for de formidlende at finde nye lande.

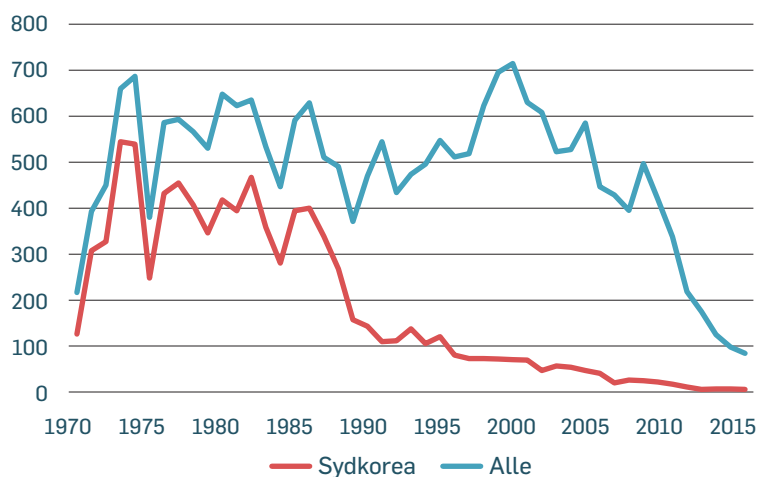
Transnationale adoptioner til Danmark er faldet støt siden 2005, hvor der var 586 transnationale adoptioner. Året efter var antallet på 447, og i 2016 var tallet på 83, hvilket er det laveste tal, der nogensinde er opgjort for transnationale adoptioner i Danmark. Antallet af ansøgere om adoption er ikke faldet tilsvarende, og i dag er der gennemsnitlige ventetider på mere end tre år for at adoptere et barn fra et andet land. ■

Kilder

Danmarks Statistiks opgørelser siden 1938. Indtil 1969 optalte DS samtlige adoptioner under ét. De formidlende organisationer har årligt opgjort antallet af modtagne børn siden 1970. Dvs. Adoption Center (1970-2014), DanAdopt (1970-2014), Terre Des Hommes (1970-2000), DIA (2015-2016).

For mere detaljerede kilder: se horlyck.dk/adoption.

Modtagne børn år for år

ADOPTIONSLIV SET I BAKSPEJLET

Brev til adoptivforældre

En ung voksen adopteret deler sine erfaringer med at vokse op i Danmark, men være født et andet sted.

AF SEBASTIAN VIHANG STEENBERG

Kære forældre

Hej, jeg er en af de mange adopterede, der er født i et andet land og vokset op i Danmark. Jeg ville sætte pris på, hvis I ville bruge et par minutter på at læse mine tanker. Jeg er nu gammel nok til at indse, at mange adoptivforældre har været uvidende om de følelser og behov, som et adopteret barn kan have. Jeg er nu gammel nok til at stå frem og fortælle, hvad jeg ville ønske, at adoptivforældre vidste.

Min fortælling er baseret på personlige erfaringer fra møder med andre adopterede som mig selv, og jeg kan virke generaliserende. Det beklager jeg på forhånd, men jeg har længe grublet over de udfordringer, som nogle adopterede møder, som skyldes, at deres adoptivforældre ikke har været fysisk og mentalt klar til opgaven. Det skal siges, at min egen adoptionshistorie på mange måder må betegnes som en succes. Jeg har en god kontakt til mine adoptivforældre. Men når det er sagt, så har jeg mødt mange triste sjæle, der har oplevet svigt, mangel på kærlighed og manglende forståelse for de tanker, en adopteret kan have. Derfor har jeg samlet mine gode råd i det følgende.

Historien bag

Det er hårdt at sige, at alle adoptivbørn i en vis forstand er uønskede lige fra fødslen. Men de vil uundværligt stille sig selv det spørgsmål: Hvis de var ønskede, hvorfor blev de så bortadopteret? Hvilke forældre ville have modet og styrken til at forære deres barn væk? De spørgsmål vil altid rumstere i hovedet på et menneske, der er adopteret.

Børnene har allerede fra starten af livet oplevet svigt én gang. Nogle gange kommer de så til Danmark og oplever et endnu større svigt, hvis deres adoptivforældre dybest set ikke har ressourcerne. Derfor er det vigtigt, at man som kommende forældre er indstillet mentalt på opgaven.

I er nu barnets skytsengle. Giv barnets biologiske forældre den vidunderlige gave at drage omsorg for barnet, som var det jeres biologiskfødte, og lad barnet vokse op i de trygge rammer, som de biologiske forældre ikke var i stand til at skabe.

Kys, kram og sjov

Forældrene skal forstå, at kærlighed er noget, alle individer higer efter. Det betyder ufattelig meget at lægge armene om barnet lige fra den første dag. Den relation, der skabes, betyder så meget. Vis din fysiske kærlighed og omsorg for dit barn. Vi alle er født kærlige, men kærligheden skal næres. Det essentielle ved kys og kram er, at der bag disse små fysiske handlinger ligger et stærkt udtryk for kærlighed. Det er ikke et tabu at fortælle dit barn, at du elsker ham eller hende.

Det er vigtigt, at der er sjove rutiner og vaner i hverdagen. Det kan være familiemiddage, fødselsdagsfester og den slags. Det er også vigtigt at forsøge at spise sammen hver dag. En middag lyder ikke af så meget, men det familiefælleskab, der indirekte skabes, er skønt for alle. Det betyder meget mere, end man tror, hvis man som adopteret kan forlade bordet med et smil og god følelse.

Racisme

Der findes racisme i Danmark, og de fleste adopterede fra ikke-vestlige lande har oplevet diskrimination. Det kan ske i en bus, hvor nogen føler, at de har mere ret til en siddeplads end nogen med mørk hud. Det kan også være en lærer, der favoriserer end anden, fordi den adopterede er mørk i huden.

Den adopteredes oplevelser skal respekteres. Hvis et barn er udsat for racisme og ønsker at dele oplevelsen med sine forældre, er det vigtigt, at forældrene lytter forstående og skrider til handling på barnets vegne. Forældrene skal gøre deres bedste for at få barnet til at føle sig ønsket og værdsat som lige præcis den person, det er.

Racisme må ikke forties, og det er vigtigt, at der bliver talt om det derhjemme, for kommunikationen spiller den helt store, afgørende rolle for barnets accept for sig selv. At være adopteret er at være anderledes, men at være anderledes er også et tydeligt udtryk for, at man er unik. Ingen børn må skamme sig over sig selv som adopteret.

De forestillede forskelle på folk med forskellige hudfarver er en social konstruktion, som sætter folk i båse efter biologisk baggrund. Det skal forældrene vide og leve efter.

Acceptér jeres barn

Adoptivforældrene bør kæmpe for deres børn, rose dem og fortælle dem, hvor fantastiske de er. De bør være der for dem og lytte, når de har brug for det. Ved at lytte lærer man sit barn bedre at kende, og man ser barnet åbne sig.

De udfordringer, et adoptivbarn møder, kan hos nogle skabe et voldsomt indre raseri. Nogle mennesker viser det mere end andre, og nogle vælger helt at fortie det. Lige meget hvad, så er det vigtigt at give barnet plads og rum, så det kan finde sindsro, og det er vigtigt at lade barnet koble af. Forældrenes rolle er at observere situationen, inden de vælger, hvordan barnets vrede skal mødes. Måske har forældrene slet ingen rolle at spille. Men hvis forældrene kender deres barn, så kan de måske sammen opnå en fælles forståelse for, hvad raseriet er baseret på.

Selvrealisering

Her taler jeg om den selvrealisering, man som adopteret næsten uundgåeligt gennemgår på et tidspunkt. For nogle adopterede handler det om at føle sig hjemme i sin identitet. Andre har svært ved at forholde sig til den kendsgerning, at de er kommet hertil, fordi deres biologiske forældre håbede, de ville få et bedre liv her.

Vi har allerede oplevet et kæmpe svigt, så det er vigtigt, at adoptivforældrene tager selvrealiseringsprocessen alvorligt. Forældre, som mangler forståelse for deres barns behov for selvrealisering, kan desværre blive skyld i, at barnet udvikler en kulde og et had til livet. Når adopterede i en tidlig alder enten er havnet i et misbrug eller har fået psykiske problemer, så bunder det ofte i det ansvar, deres adoptivforældre har aflagt sig. Jeg har mødt mennesker, som ikke har følt, at de havde noget at leve for. De har leget med livet, og de har ikke troet på det bedste i mennesket, for de har oplevet svigt på hjemmefronten, som har gjort deres gennemsigtige sår til varige ar. Selv har jeg oplevet det som helt essentielt, at mine egne forældre har rynket panden, når jeg lavede noget, som ville ende i, at jeg mistede selvkontrollen.

Jeg siger ikke, at det udelukkende er forældrenes fejl, men som adoptivforældre er det enormt vigtigt at huske, at barnet har nogle helt andre forudsætninger for tilværelsen end de fleste. Forældrene skal være i stand til at skabe trygge rammer og rumme hele barnet for at opveje den tunge bagage.

Lige meget hvad, så bør adoptivforældre have respekt og åbenhed over for barnets handlinger.

Der skal aldrig stilles spørgsmål ved barnets behov for at realisere sig selv, uanset hvilken retning den selvrealisering fører i.

Lad barnet kende andre i samme situation

En sidste ting, der nok vil gavne barnet, er at introducere barnet for andre adopterede. Det behøver ikke nødvendigvis være adopterede fra det samme land, blot det er mennesker, som måske går med de samme tanker. Når dit barn kommer her til landet, så hav et netværk klart, så der er nogen, der vil kunne forstå dit barns refleksioner.

Nogle adopterede higer efter at lære at tale det sprog, der bliver talt i deres fødeland, andre ønsker blot at lade sig inspirere af den kultur, de blev født ind i. Endnu andre vælger at tage afstand fra hele deres baggrund. Det kan også være, at personen finder det grænseoverskridende at blive konfronteret med en anden, som de kan spejle sig i. Forældre bør præsentere sit barn for den forhistorie, de har, på en venlig og accepterende måde, så barnet ikke skræmmes væk, men alligevel ved, at der findes mennesker i samme situation.

Nogle adopterede rummer had til de biologiske forældre. De forkaster alt vedrørende deres biologiske ophav og nægter at føle sig knyttet til det. Hvis barnet ikke viser interesse for sin baggrund, skal det også respekteres, men dørene for viden om sig selv må aldrig lukkes. Og lige meget hvad, så bør jeres forhold til jeres barn være præget af respekt og åbenhed for jeres barns handlinger og tanker.

De bedste hilsner fra en af de mange adopterede. ■

Sebastian Vihang Steenberg

Sebastian Vihang Steenberg er 21, født i Mumbai i Indien og opvokset i Ringsted. I dag bor han i Odense, hvor han studerer international virksomhedskommunikation med spansk som fremmedsprog.

Fremtidens adoptioner

Med det sidste årtis bratte fald i antallet af transnationale adoptioner i Danmark og i andre lande er der meget, der tyder på, at transnational adoption måske på et tidspunkt ophører helt.

AF ANNA BRIDGWATER OG NINA GATH

På ti år – fra 2004 til 2014 – faldt antallet af internationale adoptioner til USA med 75 %. Det samme billede sås også i Danmark, hvor der i 2005, som skrevet i artiklen på side 31, var 586 transnationale adoptioner. Men 11 år efter, i 2016, var tallet blot på 83 i Danmark.

Krig og katastrofer

På globalt plan er der millioner af børn, der savner omsorg. UNHCR, FN's flygtningehøjkommissariat anslår antallet af flygtninge under 18 år til at være omkring 12 millioner. I Europa stiger procentdelen af anbragte børn, og på globalt plan bor otte millioner børn på børnehjem, så selvom nogle anslår, at ni ud af ti børn på børnehjem har levende forældre, som har måttet opgive dem på grund af nød, så gælder det sandsynligvis ikke dem alle.

Men adoption vælges i stigende grad ikke som en løsning til disse børn. Der er globale ambitioner om, at transnationale adoptioner skal være til gode for alle parter i adoptionstrekanten – barnet, de biologiske forældre og adoptivforældre. Ambitionerne blev nedfældet, da 'Haagerkonventionen om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner' blev vedtaget i 1993. Ifølge konventionen skal alle transnationale adoptioner ske som sidste udvej. Desuden er subsidiaritetsprincippet, som betyder, at man først søger en løsning i barnets nærområde, en vigtig del af Haagerkonventionen – ligesom konventionen dekreterer, at transnationale adoptioner ikke må ske med risiko for uetisk adfærd eller økonomisk vinding.

Haagerkonventionen betød altså, at de underskrivende lande gik med på kun at medvirke til adoptioner, hvis der ikke kunne findes et varigt hjem til bar-

net i hjemlandet, og hvis der var sikkerhed for, at bortadoptionen var frivillig, etisk og lovlig.

Danmark og en række andre vestlige lande tiltrådte konventionen, ligesom en række af de lande, som afgav børn til adoption, også gjorde. Efterhånden har mange lande med tiden skrevet under på, at transnationale adoptioner skal ske på en ordentlig måde.

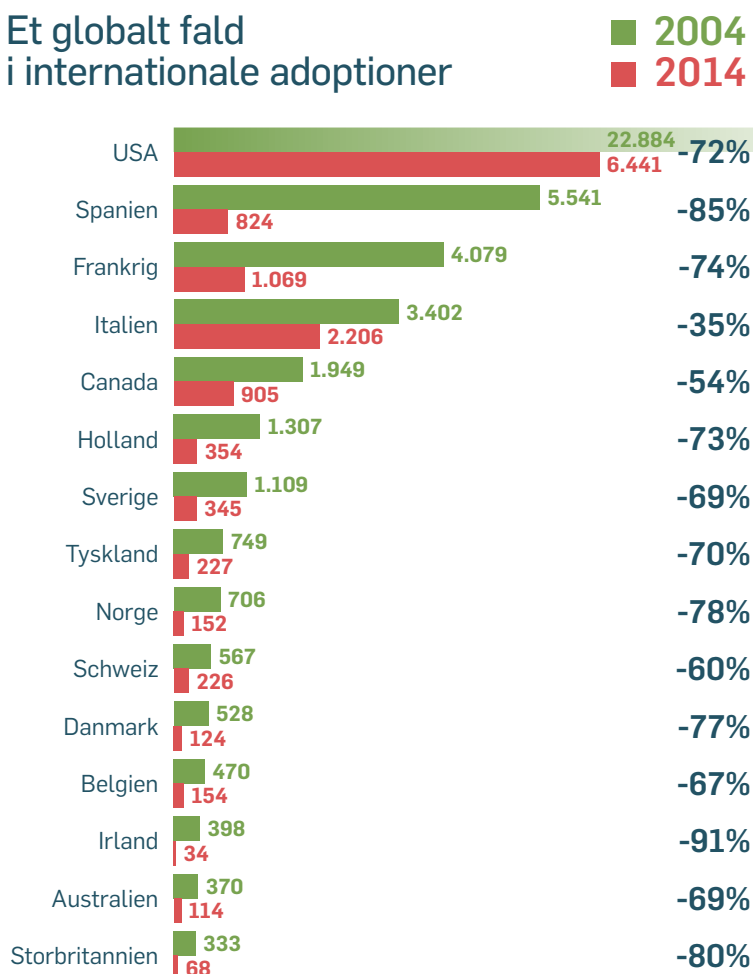
Haagerkonventionen er dog ingen garanti mod korruption og misbrug. Ru-

mænen tiltrådte konventionen i 1995, og anklager om korruption og misbrug fortsatte alligevel. Desuden har ikke alle lande underskrevet konventionen – kun tre lande i Afrika har, og Etiopien, hvor der er blevet afdækket en række korrupte tilfælde, har ikke tiltrådt konventionen.

Globale mål

Mange af de lande, der har modtaget mange transnationalt adopterede børn,

Et globalt fald i internationale adoptioner

som eksempelvis Danmark, Canada og Sverige, vælger selv at tage sig af deres udsatte børn. Og hvis den løsning fungerer i Danmark, hvorfor skulle den ikke fungere i fx Vietnam?

Ifølge psykolog Niels Peter Rygaard i psykologernes fagmagasin, P, har FN har vedtaget, at man vil nedlægge alle former for børnehjem inden for en overskuelig årrække og i stedet fokusere på at støtte forældre i at beholde børnene eller finde lokale familier, hvis børnene ikke kan komme hjem. For Rygaard er det mindre væsentligt, om et barn bor på børnehjem eller i en plejefamilie: »Forskningen peger på, at det ikke er anbringelsesformen, men kvaliteten i omsorgen, der har betydning for børns udvikling,« siger Niels Peter Rygaard.

Det ser altså ud, som om færre udsatte børn kommer til at bo på børnehjem og i stedet får nye hjem i deres lokalsamfund.

Ikke kun et spørgsmål om antal

Faldet i antallet af transnationale adoptioner er dramatisk nok i sig selv, når man kigger på statistikken. Men der er også sket en stor ændring i, hvilke børn der frigives til adoption. Et trist, men nok forudsigeligt aspekt af adoptionsarbejde er, at adoptivforældre har visse præferencer med hensyn til, hvilke børn de gerne vil adoptere. De fleste forældre ønsker sig et lille barn uden større udviklingsproblemer. De børn er der ikke ret mange af til transnational adoption i dag, og det er en medvirkende årsag til det faldende antal transnationale adoptioner.

I Kina opfordrer regeringen til, at der skal ske flere nationale og færre transnationale adoptioner, og samtidig har regeringen slækket på etbarnspolitikken. Dermed stiger antallet af nationale adoptioner. De børn, der frigøres til transnationale adoptioner, er i stigende grad ældre, søskendegrupper eller har særlige behov.

Samme tendens ses globalt: I 2005 var næsten 85 % af de børn, som blev adopteret til USA, under tre år gamle. I 2015 var kun 35 % af de børn, der blev adopteret til USA, under tre. Det er ikke på grund af en tilsvarende stigning i antallet af ældre børn, der er blevet adopteret, for der er også sket et min-

dre fald. Men antallet af raske babyer og småbørn, der er bortadopteret til USA fra andre lande, er faldet med hele 92 %.

Det samme gør sig gældende i Danmark, hvor en almindelig godkendelse til adoption nu er ensbetydende med en godkendelse til et barn med et mindre handicap og på op til fire år.

Alternative muligheder

Når det bliver vanskeligt at adoptere børn, kigger håbefulde forældre i andre retninger. I dag fødes der flere børn af rugemødre i andre lande, end der foregår transnationale adoptioner. Ifølge nogle beregninger omsættes der for cirka 13,5 mia. kr. i den indiske rugemorsindustri.

Også Ukraine er et populært rejsemål for par, der søger en rugemor. Hvis man kan »nøjes« med et æg fra en anden kvinde, men ikke har brug for hendes livmoder, kan man for eksempel vælge at rejse til Spanien. Og nu kan danske par nøjes med en tur til Sverige for at få kontakt med en rugemor, for en israelsk-ejet formidler af rugemødre har åbnet en afdeling i Stockholm.

Mikkel Raahede er formanden for DARE, der er en organisation, der arbejder for ligestilling for alle danske familiekonstellationer med særlig fokus på surrogacy, altså rugemødre. Han siger: »... jeg ser tre-fire fødsler om måneden og har gjort det siden november 2016. Og det er kun de sager, jeg kender til. Der er givetvis flere. Hvis jeg skal sætte et tal på, hvor mange børn og unge der er (født af rugemødre, red.) i Danmark i dag, må et forsigtigt bud lyde på cirka 500 børn. I virkeligheden er det nok mere.«

Men at benytte rugemødre er ulovligt i Danmark, og i Danmark betragter man automatisk den fødende kvinde som mor. Så selvom den udenlandske rugemor i en erklæring har frasagt sig forældreskabet, betragter danske myndigheder det som dokumentfalsk, når det er den danske mors og fars navn, der står på fødselsattesten. Danmark betragter altså ikke de danske forældre som barnets forældre, og de betragter ikke barnet som dansk.

Adopterere vender tilbage

I dag er to tredjedele af de næsten 200.000 børn, der gennem årene er blevet adopteret fra Sydkorea, mere

end tyve år gamle. Mange af disse adopterede debatterer, hvad transnational adoption har betydet for dem, og i Sydkorea lægger nogle tilbagevendte adopterede politisk pres på beslutningstagere for at få sat en stopper for transnational adoption. Store grupper adopterede fra andre lande bliver også efterhånden voksne, og man kan forvente, at også de vil formulere deres holdninger og kritik af systemet.

Noget af det, der går igen, når voksne adopterede kritiserer adoptionssystemet, er, at de blev afskåret fra al kontakt til fødeland og de biologiske forældre. Det har mange adoptivforældre taget til sig, og i dag er det normalt for adoptivfamilier at rejse tilbage til barnets fødeland for at genopdage kulturen og eventuelt få kontakt til de biologiske forældre.

Med andre ord: I modsætning til tidligere tiders lukkede, anonyme adoptioner er der her i 2017 mere åbenhed i adoption. Og den tendens er stigende.

Om den stigende tendens til åbenhed i adoptioner og kontakt til den første familie siger Jeanette Larsen fra DIA: »Åbenheden skal ikke ske for at legitimere en adoption. Man kan ikke bare beslutte, at man vil have en åben adoption – det er et forhold og en proces, der skal opbygges i gensidig respekt mellem parterne. Man kan ikke forlange det, kun ønske det.«

Uanset kritikken af adoption som familieform, så vil der sandsynligvis – og forhåbentligvis (hvis de reelt har behov for det, vel at mærke) – fortsat være børn, der vokser op i Danmark som adopterede. De undersøgelser, som Ankestyrelsen har gennemført på det seneste viser heldigvis også, at det store flertal, hele 98 %, er tilfredse med, at de er adopterede. Hvis fremtidens adoptanter samtidig i endnu højere grad praktiserer åbenhed, så er der håb for, at adoption fortsat kan være en god løsning for både forældre og børn. ■

Kilde

Priceonomics, juli 2016. (Priceonomics er et amerikansk medie, der under overskriften »In Data We Trust« laver journalistik med udgangspunkt i statistik. Målet er at undersøge, hvad der ligger bag de økonomiske statistikker).

Det er essentielt, at adoptivfamilien rummer hele det adopterede barns følelsesregister, baggrund og tanker om oprindelse.

FOTO: PIXABAY

NY FORSKNING

Adopterede trives bedst med åbenhed

En ny rapport slår fast, at adopterede trives bedst, hvis der er åbenhed om deres oprindelse. Men det kræver store følelsesmæssige kompetencer af adoptivforældrene, hvis åbenheden skal være gavnlig for deres adopterede børn.

AF ANNA BRIDGWATER

Større åbenhed i adoptioner er kommet for at blive. Internettet og globaliseringen sørger for, at oplysninger kan deles, og kontakter etableres. Forskning peger også på, at viden og åbenhed om adoptionens detaljer gør en positiv forskel i den adopteredes liv. De fleste adopterede og deres familier er glade for erkendelsen af, at oprindelse og arvelighed er væsentlige for et individs udvikling. Der er en øget bevidsthed hos de adopterede, de biologiske familier, myndigheder og adoptivforældre om, at den adopterede skal have ret til at kende sin egen historie, men der

har hidtil ikke været meget konkret viden om de udfordringer, som åbenhed i adoptioner måske medfører.

Derfor bestilte Ankestyrelsen en undersøgelse af emnet. Det blev to forskere fra Aalborg Universitet og Roskilde Universitet, Inger Glavind Bo & Hanne Warming, der udførte opgaven. Resultatet er rapporten 'Åbenhed i adoption og betydningerne heraf', der udkom i sommeren 2017.

Forskerne fokuserede på de adopteredes perspektiv, og rapporten bygger på 40 dybdegående interview med både børn, unge og midaldrende, hvoraf

den yngste er seks år og den ældste i slutningen af halvtredserne.

Rapporten slutter af med at undersøge det juridiske aspekt og komme med anbefalinger til, hvordan adopterede juridisk kan sikres retten til åbenhed. Men rapporten gør også opmærksom på, at der ikke nødvendigvis er sammenhæng mellem den åbenhed, der praktiseres i hjemmene, og mulighederne for at lovgive. Åbenhed mellem adoptivfamilien og den biologiske familie kunne for eksempel indebære Skype-opkald eller lignende. Kan dansk lovgivning gribe ind og lovgive om hyp-

pigheden eller varigheden af den slags kontakt?

Åbenhed på flere planer

Men hvad er åbenhed i adoption overhovedet? Det er en bred betegnelse, som kan dække alt fra viden om egen historie, adgang til informationer, den biologiske families indflydelse på valget af adoptivfamilie og til varig kontakt mellem den biologiske familie og adoptivfamilien.

»Det, man savner, fylder mere end det, man har i sin hverdag.«

Forskerne skelner mellem seks forskellige former for åbenhed, som adoptivfamilien kan praktisere (se boks på næste side). De pointerer, at det er vigtigt at indse, at der ikke findes en perfekt løsning eller form for åbenhed, som passer til alle adopterede og deres to familier. Men alligevel anbefaler de en »best practice«, som det hedder på forskersprog – nemlig en integrerende åbenhed: Et samspil mellem alle seks former for åbenhed, som gør det muligt for den adopterede at skabe en positiv identitet som adopteret.

Det vil sige, at en åbenhed over for alt, hvad det vil sige at være adopteret, bedst fremmer en positiv dobbeltidentitet hos den adopterede. Det er en form for åbenhed, som kombinerer åbenhed om praktiske oplysninger med en mere holdningspræget åbenhed, som kræver, at adoptivforældrene rummer den adopteredes bagage, baggrund og følelser. Men det er

åbenhed, som skal ske i samspil med andre kompetencer. For eksempel har viden om og kontakt til den biologiske ophav den mest positive effekt, hvis adoptivforældrene også er følelsesmæssigt og kulturelt åbne.

Åbenhed mellem de to familier

Relationel åbenhed handler om kontakt mellem den biologiske familie og adoptivfamilien. I 2014 undersøgte Ankestyrelsen, hvor mange adopterede, der havde kontakt til den biologiske familie. Svaret var, at kun 8 % af de adopterede havde kontakt til den biologiske familie, og mere end en tredjedel af dem, der ikke havde kontakt, ønskede det heller ikke.

Spørgsmålet er, om det er det godt for den adopterede at have kontakt til de biologiske forældre som barn? Svaret afhænger ifølge forskerne af det enkelte barn. Nogle studier foreslår, at det har med alder at gøre, og der peges på, at den personlige kontakt til de biologiske forældre kan virke forstyrrende for helt små børn, mens ældre børn bedre kan håndtere det.

Det bedste bud på en konklusion er, at det ikke kun handler om kontakt eller ej, men også om relationen mellem de to sæt forældre. De skal evne at håndtere kontakten på en god måde. Desuden skal barnet selv opleve, at det er en aktiv medspiller i den kontakt. Forskerne foreslår, at det hensigtsmæssige ved sådan en kontakt afhænger af kontaktformen og barnets mulighed for at trække sig fra kontakten. Men forskernes undersøgelse viser, at alle de børn, som har en eller anden form for kontakt til den biologiske familie, udviser en bedre forståelse for adoptionen.

Åbenhed om adoptionens detaljer

Hvis det ikke er muligt at skabe kontakt til den biologiske familie, er næste mulighed at være åben om den viden, der er tilgængelig om baggrunden for adoptionen – det kalder forskerne faktisk åbenhed.

Det viser sig, at det er vigtigt for de adopterede at kende til deres egen baggrund, så de kan skabe en fortælling om sig selv og få livet til at give mening. Alle detaljer viser sig at være vigtige,

og hvis den adopterede kan skabe en fortælling om at blive aktivt overdraget til en ny familie i modsætning til at være blevet forladt som en anonym pakke, har det stor betydning. Derfor er detaljer som, at barnet eksempelvis blev klædt godt på og fik mad med, da det blev overladt til andre, væsentlige at dele med barnet.

Adoptivforældrenes evne til at rumme og støtte den adopterede i forsøget på at søge forklaringer og danne mening er yderst vigtige. Her er adoptivforældrenes følelsesmæssige åbenhed helt central, for de skal kunne rumme og støtte barnets behov for viden om deres egen baggrund.

Flere slags åbenhed spiller sammen

Forskernes samtaler med adopterede peger på, at en bred åbenhed hos adoptivforældrene er helt afgørende for den adopteredes trivsel. »... at mange af de børn og unge, der udtrykker stærk tilknytning til deres adoptivfamilie og det at føle sig hjemme i Danmark, samtidig fortæller om adoptivforældre, der har udvist både følelsesmæssig, social og kulturel åbenhed,« står der i rapporten.

Den følelsesmæssige åbenhed handler om adoptivforældrenes evne til at rumme barnet, men den sociale og kulturelle åbenhed handler om interesse for og indlevelse i, hvem man er – både som familie og som individ – og om man i familien er i stand til at åbne sig mod andre og rumme andre kulturer.

Jo tungere bagage barnet har med fra tiden inden adoptionen, jo højere grad af følelsesmæssig åbenhed er der brug for. Børnenes og de unges fortællinger gør det tydeligt, at der skal meget overskud i familierne til at rumme og kunne støtte børnene i deres krævende identitetsarbejde.

En forklaring kan være, at når den kulturelle åbenhed i form af interessen for barnets oprindelse er til stede, så kommer det til at fylde mindre. Det, man savner, fylder mere end det, man har i sin hverdag. Og et manglende blik for, hvordan barnet har det, og at barnet måske drømmer om sin oprindelige familie, ser ud til at være med til

SEKS FORMER FOR ÅBENHED I ADOPTION

1. **Relationsåbenhed** handler om at være positivt indstillet over for kontakt med den biologiske familie eller andre omsorgspersoner fra før adoption. Det kan være gennem telefon, sociale medier, breve eller mails, eller ved personlige møder og besøg hos barnets biologiske forældre eller familie eller mulighed for besøg i fødelandet.
2. **Faktuel åbenhed** handler om at være åben over for adoptions-historien. Det drejer sig om oplysninger om, at barnet er adopteret, hvorfra, hvornår, og hvem de biologiske forældre er. Det handler også om åbenhed om, hvorfor adoptionen fandt sted. Man kan her sondre mellem faktuel åbenhed over for barnet og over for omverdenen.
3. **Følelsesmæssig åbenhed** handler om adoptivfamiliens evne til at rumme barnets følelser og reaktioner, fx tavshed, sorg, længsel og eventuelle følelser og tanker om biofamilie. Den åbenhed fordrer, at adoptivforældrene ikke er fastlåste i deres forventninger til barnet, men har blik for de problemer, som barnet eventuelt oplever, men også at de kan rumme barnets positive følelser og drømme om sit biologiske ophav.
4. **Social åbenhed** handler om at føle en forbindelse til og kommunikere med andre: At man står ved, hvem man er, uden trang til at gemme sig eller påtage sig en rolle, både i familien og udenfor. Det gælder både familien som helhed og de enkelte familiemedlemmer.
5. **Kulturel åbenhed** i en adoptivfamilie handler om interesse for og et positivt forhold til den adopteredes første kultur, sprog, religion og andet.
6. **Symbolisk åbenhed** handler om konkrete tegn på, at man anerkender den adopteredes fødeland. Måske er hjemmet indrettet med ting fra landet, eller måske spiser man mad derfra, fejrer den dag, familien modtog den adopterede, beholder barnets første navn eller noget andet.

Kilde: Ankestyrelsens rapport om åbenhed i adoption

at forstærke drømmene om disse savnede og uopnåelige rødder, som udgør en væsentlig del af den adopteredes identitet.

Lovgivning

Et er at rådgive om den bedste måde at takle åbenhed i familien. Det er noget helt andet at lovgive om den måde, de enkelte familier handler.

Nogle aspekter af åbenhed kan dog reguleres retsligt. For eksempel er det muligt at lovgive om, hvilke oplysninger der bør findes om den adopteredes baggrund, og hvem der har adgang til disse oplysninger.

Men helt enkelt er det alligevel ikke. Umiddelbart synes det mest oplagte

at være, at adoptivforældrene skal forpligtes til at oplyse det adopterede barn om, at det er adopteret. Men skal det så ske med en eller anden frist, for eksempel inden barnet fylder 12? Og hvad kan myndighederne gøre, hvis forældrene alligevel ikke oplyser barnet om adoptionen?

Når det handler om relationsåbenhed eller kontakt mellem adoptivfamilien og den biologiske familie, peger forskningen på, den bedste løsning ofte er en form for kontakt mellem den adopterede og de biologiske forældre, men at denne må afstemmes med barnets ønsker og behov. Det indebærer også, at man er nødt til at tage hensyn til de biologiske foræl-

dres eventuelle ønske om ikke at have en kontakt. Det er også afgørende, at barnets ret til kontakt ikke bliver en pligt til kontakt, som forskere ved, at nogle børn – både fra anbringelsesområdet og skilsmisseområdet – oplever i dag.

Men overordnet anbefaler forskerne, at adopterede skal sikres bedre muligheder for at holde kontakt med den biologiske familie. Samtidig bør der oprettes en fond, som kan sikre, at adopterede, uanset deres families økonomiske muligheder, har mulighed for at besøge oprindelseslandet, hvis de ønsker det. Desuden skal myndighederne i barnets oprindelige hjemland sikre, at der er opdaterede oplysninger om forældre og slægtninge, ligesom den biologiske familie løbende skal tilkendegive, om den er interesseret i kontakt.

Og endelig bør den biologiske familie kunne få økonomisk hjælp til teknologiske muligheder – fx en computer – så de kan opretholde kontakten med det bortadopteret barn.

Behov for mere PAS

Rapporten omtaler følelsesmæssig åbenhed som en meget vigtig kompetence hos adoptivforældrene. Indlevelse i det adopterede barn og opmærksomhed på dets signaler er ikke noget, man kan lovgive om, men det er muligt at lovgive om uddannelse i de nødvendige kompetencer. En vej går selvfølgelig gennem godkendelsesprocessen, hvor man kan undervise i og undersøge forståelsen af, hvor vigtig en rolle adoptivforældrene selv spiller i accept af de adopterede børns dobbeltidentitet.

En anden mulighed er at indskrive løbende supervision som et krav eller tilbud til adoptivforældre. Forskerne mener dog, at det vil være hensigtsmæssigt at supplere denne supervision af rådgivningstilbud til børnene og de unge selv. Den slags tilbud findes allerede, men kan sagtens udbygges og udvides, og det mener forskerne, at der er belæg for at anbefale på baggrund af samtaler med undersøgelsens adopterede børn og unge. ■

Hele rapporten kan læses på ast.dk.

Skilsmisse i adoptiv

Tag det i børnetempo

Da Line og hendes mand blev skilt, vidste de, at det blev en lang proces, hvor hensynet til de adopterede børn var det vigtigste. Men selvom de gjorde sig meget umage, er tryghed og skilsmisse svært at få til at gå hånd i hånd.

AF PIA OLSEN/CITAT

»Nu havde vi hentet dem hele vejen fra Etiopien for at tilbyde dem en familie. Og så blev det altså sådan en familie, vi kunne tilbyde.« Sådan var Lines første tanke, da det stod klart, at ægteskabet ikke holdt mere, og at hendes familie var på vej til at blive en skilsmissefamilie. Det var en meget svær og lang proces at nå frem til beslutningen om, at en skilsmisse var bedst for alle. Usikkerheden i forhold til hvordan deres tre adopterede børn ville reagere, gjorde det endnu sværere.

Lines ældste søn var dengang otte år gammel, og tvillingerne var fire, da Line og hendes mand valgte at gå hver til sit. »Vi var meget bevidste om, at børnenes tilknytning til os, var påvirkelig af, hvor meget tryghed vi formåede at skabe for dem,« fortæller Line, der sammen med sin mand lagde en plan for, hvordan skilsmissen skulle forløbe.

Se situationen, som den er

»Hvem af os er børnene mest knyttede til?« var et af de svære spørgsmål, som Line og hendes mand skulle svare på for at tilrettelægge deres nye liv bedst muligt for børnene. »Vi var enige om, at børnenes tilknytning til mig var størst. Det var mig, der havde gået hjemme med dem, og vi havde erfaret, at børnene reagerede mere, når jeg var væk,

end når deres far var væk. De var vant til, at han var væk indimellem. Det var ham, der gik på arbejde, og mig, der var derhjemme. Derfor besluttede vi, at børnene skulle være mest hos mig, i hvert fald til at starte med,« fortæller Line.

Line tilføjer, at parret også var meget opmærksomt på deres forskellige relationer til børnene. »Jeg har en terapeutuddannelse bag mig og havde derfor flere værktøjer i kassen, når jeg skulle håndtere de svære ting, som opstod med børnene. Derfor var det også tydeligt, at børnene søgte mig, når de var i krise, eller når noget var svært. Deres far kunne nogle andre ting med dem, men lige i sådan en skilsmisse-situation, hvor børnenes hverdag bliver så drastisk forandret, vurderede, vi at de havde meget brug for den relation, jeg havde til dem,« fortæller Line.

Forskellige behov

Anden gang de adopterede, fik Line og hendes mand tvillinger, og det bragte et ekstra aspekt ind i overvejelserne om børnenes tilknytning. »Dengang vi fik vores tvillinger, var den ene lillebitte og havde brug for kropskontakt hele tiden. Den anden var større og mere robust. Samtidig var der jo to små, som kom på samme tid, og derfor havde vi per automatik delt dem imellem os.

Jeg havde den lille, som skulle holdes tæt hele tiden, og min eksmand havde den anden tvilling. Men efter et stykke tid gik det faktisk op for mig, at den ene tvilling ikke rigtig oplevede mig som mor. Det blev jeg selvfølgelig meget chokeret over, og det betød, at jeg siden var ekstremt opmærksom på det med tilknytningen. Jeg arbejdede på tilknytningen hele tiden. Min mand gik på arbejde og havde ikke helt samme mulighed, så det var også medvirkende til, at børnenes tilknytning var stærkest til mig.«

En skæv fordeling

Da alle aspekter af børnenes relationer var diskuteret igennem, landede Line og hendes mand i enighed om en skæv fordeling af børnene.

»Vi landede på en 9/5-ordning. Og det var ud fra den betragtning, at børnene ikke skulle være så lang tid væk fra mig. Min ældste dreng havde indimellem givet udtryk for, at han var bange, når jeg var væk. Han troede, at jeg var forsvundet. Det var jo også usædvanligt, at jeg var væk, hvorimod det var et velkendt mønster med deres far. De havde vænnet sig til, at han tog afsted og kom tilbage. Det var ikke angstprovokerende for dem,« siger Line.

familien

MODEL FOTOD, PEXELS.COM

»Alle børn har brug for tryghed i en skilsmisse-situation. Men adopterede børn har ekstra brug for tryghed,« siger en fraskilt adoptivmor, Line.

»Vi skal skilles«

Det var en svær besked at aflevere til børnene. Samtidig var der et hus, som skulle sælges. Så der gik et halvt år, fra Line og hendes mand afleverede beskeden om skilsmissen til børnene, og til de egentlig flyttede fra hinanden.

»Vi havde jo et hus, der skulle sælges. Og samtidig så troede vi, at det ville være godt, hvis børnene langsomt vænnede sig til, at en af os ikke var der. Så vi planlagde det sådan, at vi var på skift i huset hos børnene. Kun sjældent var vi der sammen. Tanken var, at børnene skulle vænne sig til at være sammen med os hver for sig, samtidig med at de var i deres trygge omgivelser,« forklarer Line.

Men i stedet for tryghed skabte det forvirring. »Det virkede egentlig ikke særlig godt. Børnene var forvirrede. Hvorfor er det kun den ene af jer, der er her? Hvor er min far? Hvor er min mor? Det skabte uro, og det var jo ikke helt den effekt, vi havde ønsket. Jeg ved

ikke helt, hvordan vi kunne have gjort det anderledes,« siger Line eftertænksomt.

Den nye lejlighed

De første par dage i den nye lejlighed var ikke nemme. »Da vi endelig flyttede, håbede jeg, at der ville komme ro på. Men børnene opførte sig, som om »hvad skal vi her?« i den nye lejlighed. De græd og skældte ud. Det var rigtig meget uro de første par dage. Men så fik jeg min eksmand til at komme nogle aftener. Han kom og spiste med os for at vise, at han ikke var væk. Og lidt efter lidt hjalp det,« fortæller Line.

Lines mand blev boende i huset et års tid, efter hun var flyttet. »Når børnene skulle være hos deres far, var det i huset, og det skabte genkendelighed og tryghed for dem. Huset og deres skole og institutioner blev pludselig det, der skabte tryghed og rammer om deres liv. Til sammen udgjorde huset og institutionerne en tryk base,« siger Line, der mener, at trygheden er ekstra vigtig for børn, der er adopteret.

»Alle børn har brug for tryghed i en skilsmissesituation. Men adopterede børn har ekstra brug for tryghed. De har oplevet svigt og bratte skift før, og de traumer, som det har givet dem, skal ikke genoplives. Jeg kunne klart mærke,

at børnene havde et stort behov for tryghed, og det forsøgte jeg hele tiden at imødegå. Når de var hos deres far, ringede jeg ofte. Og det var simpelthen kun for, at de skulle vide, at jeg ikke forsvandt. Det var meget anderledes for dem at være væk fra mig i fem dage. Det havde de aldrig prøvet før,« siger Line.

Mor og far får nye kærestes

Line var overrasket over, hvor godt børnene tog imod nyheden om, at deres far havde fundet en ny kæreste. »Egentlig var jeg nervøs for, hvordan de ville tage det. Men det viste sig at være helt problemfrit. Jeg tror, at de voksnes glæde smittede af på børnene. De havde en glad og hyggelig tid sammen med deres far og hans nye kæreste. Det var virkelig dejligt at se,« husker Line.

Desværre gik det ikke ligeså nemt, da Line selv fandt en kæreste. »Drenge syntes, det var fint. Men min datter begyndte at reagere. Hun fik nogle skriganfald, som var voldsomme, og de kom helt ud af den blå luft. Jeg tror simpelthen, at det var hendes måde at sige på, at »hun ville have sin mor«. Det blev for meget for hende med alt det nye. Og set i bakspejlet gik det nok også lidt for hurtigt. I hvert fald fortog hendes udbrud sig, da mit forhold sluttede,« fortæller Line.

Lines råd til andre, der skal skilles

- Overvej jeres løsninger godt.
- Lad forandringerne ske langsomt.
- Slug masser af kameler.

Børnene i centrum

I dag er det seks år siden, Line og hendes mand blev skilt. »Vi er begyndt at fejre fødselsdage sammen her de senere år. Det kan vi nu, og det fungerer rigtig godt. Børnene er glade for det. Det skaber ro for dem. Og selvom det

efterhånden er lang tid siden, vi blev skilt, så handler det stadig meget om at skabe ro og tryghed for børnene. Sådan tror jeg bare, det er, når man har børn, der er adopteret. De har nogle brud og traumer i sig, der let bliver aktiveret, hvis der er for meget uro. Vi har

faktisk holdt fast i vores 9/5-ordning lige siden dengang. Den fungerer, så det bliver vi ved med,« slutter Line. ■

*Line har valgt at være anonym.
Hendes rigtige navn er redaktionen bekendt.*

Vi er ikke en skilsmissefamilie, vi er en defamilie

Marie og hendes eksmand forsøgte sig med forskellige familiemodeller, da de gik fra hinanden. Til sidst landede de på en 7/7-ordning. Og de fandt ud af, at rutine fungerede godt for deres familie.

AF PIA OLSEN/CITAT

Marie og hendes mand havde sammen adopteret to små piger fra Colombia. Men da børnene var tre og syv år gamle, valgte forældrene at blive skilt, og i årene efter har Marie og hendes eksmand arbejdet målrettet på at finde en ny familiemodel, som alle trives med.

Begge piger var spædbørn, da de med nogle års mellemrum kom til Danmark, og Maries største bekymring var, at skilsmissen ville vække minder om de tidligere tab, pigerne oplevede, da de mistede deres første familier. »I et år efter skilsmissen prøvede vi at være en familie, selvom vi ikke var sammen. Vi ville helst ikke have, at børnene skulle opleve endnu et brud og skift. Men vi måtte opgive den model. Det blev for svært,« siger Marie.

Marie og hendes eksmand landede på en såkaldt 7/7-ordning, hvor børnene bor syv dage hos hver forælder på skift. »Vi flyttede fra hinanden, men ikke langt fra hinanden. Og vi sørger for, at det aldrig er børnenes udfordring, at vi bor hver for sig. Er der blevet glemt en bamse hos far, så kommer han bare med den. Det har vi aftalt. Det skal ikke være børnenes problem, at vi blev skilt,« siger Marie og tilføjer, at de faktisk slet ikke kalder sig en skilsmissefamilie.

»Vi bruger aldrig ordet skilsmissefamilie. Vi bruger ordet defamilie. Vi tror på, at det betyder noget for børnenes historie om vores familie. Skilsmissefamilie-ordet er negativt ladet. Vi er stadig en familie. Vi tilbringer stadig masser af tid sammen alle fire, og vi tager stadig på ture sammen. Vi har for nylig hentet en hund sammen, og det indebar også en overnatning for os alle fire hos mine forældre. Vi kan godt lide at være sammen, også selvom vi ikke er kæresten, men vi arbejder også rigtig meget på at have en god relation,« fortæller Marie.

Børnene blev forvirrede

Faktisk var relationen mellem Marie og hendes eksmand så god en overgang, at pigerne blev forvirrede.

»Lige da vi var flyttet fra hinanden, kom vi meget på besøg hos hinanden og tilbragte tid sammen. Men vi fandt ud af, at det faktisk ikke var så nemt for børnene at forstå. De blev forvirrede, og der var store grædescener, hvor de hagede sig fast til den forælder, der jo så alligevel skulle gå på et tidspunkt. Det var, som om de tænkte, at vi havde det så godt sammen, men så blev bruddet nærmest gentaget, hver gang en af os skulle ud af døren.

Det skabte et håb, der bristede hver gang. Så der måtte vi finde en anden rutine, som vi holdt fast i,« forklarer Marie.

Med tiden har Marie og hendes eksmand fundet en balance og fået familien til at fungere rigtig godt. »Vi er afklarede med situationen, og så er vi også rigtig gode til at kommunikere med hinanden. Det, tror jeg, er opskriften på vores succes. Vi taler også meget åbent med børnene om deres følelser i forbindelse med skilsmissen. De kan stadig indimellem sige ting, der viser, at de har et håb inde i om, at vi en dag finder sammen igen. Jeg kan godt forstå, at de er kede af det, og det fortæller jeg dem også. Jeg er jo også ked af det. Men jeg forsøger samtidig at lede samtalen hen på alt det, vi har og har fået,« siger Marie.

De irriterende forældre

Institutioner og skole blev inddraget i processen. »Noget af det første, vi gjorde, var at informere skole og institutioner om, at vores familie var i en ny situation. Og hver gang der er et skift i form af lærer, pædagog eller institution, er vi de der irriterende forældre, der kommer og siger 'nu skal I bare høre, hvordan det er hjemme hos os'. Vi vil gerne sørge for, at hvis en lærer eller pædagog oplever et eller andet i forhold til vores børn, så har de en forståelsesramme at sætte det ind i. Vores børn er det meste af tiden helt almindelige, men fordi de er adopteret, kan der også være situationer, hvor de har brug for særlig omsorg,« siger Marie. ■

*Marie har valgt at være anonym.
Hendes rigtige navn er redaktionen bekendt.*

Se børnenes følelser i øjnene

En psykolog med erfaring fra arbejde med adoptivfamilier siger, at det ikke er sikkert, at en skilsmisse i familien vil vække adopterede børns tidlige oplevelse af svigt. Men der er risiko for det.

AF PIA OLSEN/CITAT

Smerten ved en skilsmisse behøver ikke vække adopterede børns tidlige oplevelse af svigt. Men det kræver åbenhed og masser af dialog at få alle igennem skilsmissen på en god måde.

»Hold en konstruktiv dialog imellem jer,« er psykolog May Britt Skjolds første råd til forældre, der skal skilles. Og det er naturligvis et råd, der gælder alle forældre, uanset om deres børn er adopteret eller ej. Men der er også særlige hensyn at tage, når man har adopterede børn i familien.

May Britt Skjold har gennem 20 år arbejdet med voksne adopterede, og hendes erfaring er, at det, der er afgørende for, om børn kommer godt igennem skilsmissen, er, om forældrene er følelsesmæssige responsive. Med andre ord, kan forældrene rumme børnenes følelser i en skilsmisssituation, og magter de at forholde sig til børnenes følelser?

»Man behøver ikke nødvendigvis være så nervøs for, om man genopliver nogle af de traumer, som børnene måske har med sig – traumer, som handler om tab og bratte skift, fordi de har mistet nogle forældre og fået nogle nye. Det er rigtigt, at adopterede børn allerede har oplevet brud og svigt, og det er også rigtigt, at det traume kan dukke op igen i en skilsmisssituation. Men det er ikke den samme situation. Første gang børnene oplevede det, var de alene, og nu har de forældre, som kan støtte og hjælpe dem igennem det, der er svært. Fortæl børnene, at de ikke er alene. Forsøg at rumme børnenes følelser, også når de eksempelvis er vrede på jer over skilsmissen. Tal med børnene om, hvordan de har det. Der er først tale om svigt, hvis børnene er alene med deres følelser,« siger May Britt Skjold.

Forældrene skal være de voksne

»Børnene skal bekræftes i, at de stadig er jeres børn, også selvom familien forandrer sig. Uanset om der kommer nye kæresten eller biologiske børn, så skal børnene vide, at de stadig er jeres børn. Det er de voksne, der skal tage ansvar for kontakten til børnene. Børnene skal føle sig lige vigtige, uanset hvad der sker. De må ikke opleve forskelsbehandling,« understreger May Britt Skjold, som desværre også ser, at fædre mister den tætte kontakt til deres børn efter en skilsmisse.

»Det handler ikke så meget om fordelingen af børnene, om det er en 5/9- eller en 7/7-ordning. Det handler om, at de voksne tager ansvar og er forældre på lige fod. Desværre er min erfaring, at fædre kan glide lidt ud af børnenes liv, og for at modvirke det skal mødre blive ved med at inddrage fædre. Hold fast i dem som ligeværdige forældre,« siger May Britt Skjold.

Når møblerne er flyttet, og skilsmissen er faldet på plads for de voksne, så er den ikke nødvendigvis faldet på plads for børnene. »Det tager tid for børnene at vænne sig til familiens nye situation. Og selvom de voksne føler, at alle er kommet godt på plads, skal man fortsat tale med børnene om det engang imellem. Der kan sagtens dukke nye følelser og spørgsmål op, når børnene vokser op og bliver større. Det er vigtigt at blive ved med at tale med børnene om det engang imellem. Det ved jeg fra de mange voksne adopterede, jeg har arbejdet med igennem årene. Selv som voksne kan forældrenes skilsmisse have gjort dem sårbare,« siger May Britt Skjold. ■

»Det tager tid for børnene at vænne sig til familiens nye situation,« siger May Britt Skjold om skilsmisse i adoptivfamilien.

Psykolog May Britt Skjold har rådgivet mange adoptivfamilier. Find hende på www.maybrittskjold.dk.

Når systemets børn bliver adopteret

INTERVIEW

»Jeg skulle være blevet fjernet«

AF ANNA BRIDGWATER

Der er grænser for, hvad et barn kan tåle. Det er Kristinas konklusion efter en barndom, som endte lykkeligt, men som startede hos en skrøbelig mor med store vanskeligheder. I dag siger Kristina, at hun ville ønske, hun ikke havde været nødt til at blive boende hos sin biologiske mor i fire år, inden hun blev adopteret. Men når hun ser på sine tre biologiske søskendes skæbne, så ved hun, at hun alligevel var den mest heldige i søskendeflokken, for hun fik trods alt en ny, stabil familie.

Som voksen har Kristina fået en uddannelse, et godt job, mand og en lille søn. Men hendes start på livet er et vilkår, hun lever med. Hun bruger ikke sit rigtige navn i denne fortælling, for hun vil gerne beskytte sin familie, men om sig selv siger hun. »Der er ikke noget af det her, der er hemmeligt.«

Til gengæld er der mange detaljer i historien, hun ikke kan huske, og som hun har fået fortalt som voksen. Hun var kun et lille barn, da hun blev fjernet, og detaljerne står ikke klart for hende. Men alligevel er hun ikke et sekund i tvivl om, at bortadoptionen var den bedste løsning.

Hårdt liv i flere generationer

Jeg er 32 og født i København. Min biologiske mor og far var stormende forelskede. Hun fik arbejde i en pølsevogn, og han var maler. Men min biologiske mor var ikke særlig gammel, under 20, og min far var to år ældre. De havde et barn i forvejen. Hun havde haft en svær barndom, og hun var den eneste ud af en søskendeflok på fire, der ikke blev bortadopteret. Hun fortalte senere, at hun havde haft en for-

færdelig mor, og hun kunne ikke forstå, at hun ikke også blev bortadopteret. Da hun blev gravid med mig, blev hun sat på gaden af min biologiske far. Han beholdt så min storebror, men hun var hjemløs.

Jeg ved ikke, om det hele var så sort og hvidt, som jeg fortæller det. Men jeg ved, at min bror aldrig rigtig har haft noget med vores mor at gøre. Jeg kan se i papirerne, som jeg fandt efter min biologiske mors død, at deres tilknytning var svær. Som jeg læser det, så havde hun en fødselsdepression. Til gengæld står der, at hun havde bedre tilknytning til mig.

Hjemløs enlig mor

Da hun fødte mig, havde hun ikke noget sted at være. Derfor blev hun længere tid på hospitalet end normalt, men så

fik hun lov til at tage mig med hjem. Hun boede rundt omkring hos venner, og så fandt kommunen en bolig til hende et sted på Amager. Hvad der så skete i den tid, er der ingen, der ved, for kommunen var ikke involveret, så der er ikke skrevet noget ned fra den tid, mens jeg boede hos hende.

Jeg var meget syg og var indlagt flere gange som lille, og på et tidspunkt gav min biologiske mor op. Hun fik kontakt til kommunen, og jeg kom på Skodsborg Spædbørnehjem. Jeg var mere end et år gammel, og jeg kan læse mig til, at det begyndte at gå galt: Hun dukkede ikke op til de samværsweekender, der var aftalt, og det var svært for hende at opfylde mine behov.

Aflastning

Jeg boede hos min mor, men så fik jeg en aflastningsfamilie, som jeg var hos nogle gange, og så var jeg af og til på Skodsborg. På et tidspunkt fik min biologiske mor en ny kæreste, som måske var lidt bedre, end de andre havde været, og de vil gerne lege familie. Så jeg var ikke hjemme hos min aflastningsfamilie i den periode. Det var ret hårdt for alle parter, også min aflastningsfamilie, som var blevet til min plejefamilie. Jeg måtte ikke se dem.

Det holdt ikke med min mors kæreste, og jeg blev passet af alle mulige andre i den periode, mens jeg var hos min biologiske mor. Jeg har også sidet ude foran døren hos hende uden at kunne komme ind. På det tidspunkt var jeg ret lille, og jeg oplevede svigt på svigt.

Min mor havde skiftende kærester, der ikke altid opførte sig pænt over for hende. Jeg har flere gange set en kæreste tage kvælertag på hende, og der var meget råberi. Misbruget tog også til. Min mor drak, og hun tog også piller. Når jeg var hjemme hos hende, plagede jeg om at komme hjem til mine plejeforældre.

Det var hårdt, især for min plejemor. Det var svært for hende at se på, at det ikke altid var barnets tarv, der blev truffet beslutninger ud fra, når min mor havde det sidste ord om, hvad der skete med mig. Jeg kan huske, at der var en situation, hvor politiet kom hjem til os i aflastningsfamilien, hvor faderen i

familien stod og spærrede døren. Han ville ikke aflevere mig.

Mine plejeforældre ville gerne adoptere mig, men uvisheden var så hård for min plejemor, at hun sagde, at det enten skulle være for evigt, eller også ville hun opgive. Hun kunne ikke klare mere. Der var også to andre børn i familien, som der skulle tages hensyn til. Men da jeg var fire, fik jeg endelig lov at blive boende hos min plejefamilie. Min biologiske mor sagde til sidst ja til en frivillig adoption.

"... hun har haft et rigtig dårligt liv."

Åben adoption

Jeg har hele tiden haft kontakt til min biologiske mor. Mine adoptivforældre har hele tiden anerkendt, at jeg havde biologiske forældre, og at jeg kunne have behov for at have kontakt til dem. De har ladet mig bestemme. Det er helt sikkert været min adoptivmors fortjeneste, at vi har bevaret kontakten. Hun sagde tit »Husk nu at få skrevet det brev«. Da jeg var syv, flyttede vi til Jylland, og jeg har en skuffe fyldt med breve, som min biologiske mor har skrevet til mig. Hun skrev, at hun var glad for, at jeg var hos mine nye forældre, men også, at hun elskede mig. Hun har også været på besøg en enkelt gang, efter vi flyttede til Jylland.

Der var nogle år, hvor jeg ikke ville have kontakt til hende. Det var også okay med mine adoptivforældre. Da jeg var 16 eller 18, besøgte jeg min biologiske mor en enkelt gang. Det var et meget pænt hjem, men jeg kunne godt fornemme, at der var noget galt. Nogle gange lød hun sløret i telefonen, for hun havde et misbrug.

Da jeg var i starten af 20'erne, ville jeg virkelig gerne se hende. Jeg ringede og sms'ede, men hun ville ikke se mig. Jeg indså ikke, at hun ikke vil have, at jeg skulle se, hvor slemt det stod til. Det fandt jeg først ud af, da hun døde, og jeg stod i hendes lejlighed og skulle rydde op. Der så jeg en rollator, for hun havde det så dårligt, at hun næsten ikke kunne gå. Hun var i starten af 40'erne,

da hun døde, og hun har haft et rigtig dårligt liv.

Tre søskende

Min mor fik fire børn i alt. Jeg har fået fortalt, at min biologiske mor var god til at passe små børn, men da vi blev ældre, blev det sværere for hende. Det er sket med alle mine søskende. De banale ting med små børn – amning og bleskift og den slags – kunne hun godt finde ud af. Ellers sad jeg nok ikke her i dag.

Siden hendes død har jeg snakket meget med min lillebror – han boede hjemme hos vores fælles mor, indtil han var otte. Hvis jeg har oplevet noget slemt, så oplevede han ting, der var 1000 gange værre. Der var vold og misbrug. Faktisk flygtede han hjemmefra som otteårig for at søge tilbage til et opholdssted, han havde været på kortvarigt. Han var hendes fjerde barn, og jeg kan blive helt dårlig ved tanken om, hvad han har oplevet. Han har det ikke godt i dag, han er omsorgssvigtet og er ret dårligt kørende.

Min lillesøster blev bortadopteret til noget familie, som løj over for hende om, hvem hendes forældre var. Jeg tror ikke, hun har det særlig godt.

Min storebror havde også en hård ungdom med mange hårde stoffer, og han er vred på vores biologiske far, fordi der var misbrug i hjemmet. Han lærte at ryge hash som otteårig af vores far. I dag er han kommet ud på den anden side og har et job, betaler sin skat og er blevet far. Men jeg kan se, at han har svært ved at få tæt kontakt til sit barn.

"Men det, at jeg er blevet adopteret, gør, at jeg har følt mig som en del af en familie. Jeg har følt, jeg er noget værd."

Den heldige

En tvangsfjernelse er supervoldsom. Men hvis man virkelig havde taget det med barnets tarv alvorligt, så skulle jeg være blevet fjernet noget før. Jeg ved

godt, at det er vildt komplekst, og jeg har ikke noget endegyldigt svar. Men det, at jeg er blevet adopteret, gør, at jeg har følt mig som en del af en familie. Jeg har følt, jeg er noget værd. Samtidig har åbenheden om adoptionen været sindssygt vigtig. For selvom jeg er adopteret ind i en familie, så kan jeg jo se, at jeg er forskellig fra de andre. Man søger jo svar, især når man er teenager, så det er så vigtigt, at man ved, hvor man kommer fra. Bare det med udseendet – det er vigtigt for mig, at jeg har nogle billeder af mig selv sammen med min biologiske mor.

Jeg var heldig, men jeg har ting i min rygsæk fra min tidlige barndom. Jeg har talt meget med min adoptivmor om min baggrund, og hun og min far har været rigtig gode forældre. Jeg var så skadet, at jeg ikke var ret god til

fysisk kontakt som lille. Mine adoptivforældre fik at vide, da de fik mig, at jeg skulle have meget fysisk kontakt, også selvom jeg strittede imod. Og jeg er en smule sårbar på nogle områder.

"Det er ikke altid barnets tarv, der er i fokus."

Barnets tarv glemmes

Det var ikke godt for mig at blive boende hos min biologiske mor. Jeg bliver frustreret, når man nærmest ser det som en menneskeret at være forældre. Jeg synes, det er ærgerligt, at der bor børn i plejefamilier, hvor de trives, men

hvor de ikke bliver adopteret. Jeg tror, jeg har læst, at en tredjedel af alle plejefamilier gerne vil adoptere det barn, de har i pleje. Det er ikke altid barnets tarv, der er i fokus.

Det er et sindssygt stort ansvar at tage sig af et barn, og der synes jeg, at vi i Danmark har lidt for stor tendens til at sætte de biologiske forældre i første række. Jeg ved godt, at undersøgelser siger, at børn langt hen ad vejen har bedst af at være hos deres forældre. Men har man mulighed for at give helt små børn et nyt liv, så jeg forstår ikke, at man ikke gør det. Børn kan holde til meget, men der er en grænse. ■

Kristina har valgt at være anonym. Hendes rigtige navn er redaktionen bekendt.

BAGGRUND

Vejen fra pleje til adoption

Efter en række lovændringer er antallet af sager om adoption uden samtykke i stigning. Det sker i sager, der er så alvorlige, at myndighederne mener, at bortadoption er den bedste løsning for barnet. Med eller uden forældrenes samtykke. Nogle af børnene kan blive matchet til adoptanter på venteliste til national adoption.

AF JOURNALIST HEIDI VESTERBERG

Når de sociale myndigheder i Danmark anbringer et barn i pleje, er målet med anbringelsen som hovedregel, at barnet en dag kan vende hjem til de biologiske forældre. Der er også sager, der er så alvorlige, at myndighederne ser bortadoption som den bedste løsning for barnet. Det gælder både adoptioner med og uden forældrenes samtykke.

Sager om adoption uden samtykke

Adoption uden samtykke kan komme på tale i de tilfælde, hvor myndighederne vurderer, at forældrene er ude af stand til at drage omsorg for barnet og

aldrig vil komme til det. Det er også sager, hvor der er risiko for alvorlige skader for barnets sundhed eller udvikling, og hvor adoption derfor bliver vurderet til at være den bedste mulighed for at give et barn, der ellers ville have været anbragt uden for hjemmet, en tryk og stabil tilværelse.

Baggrunden for at rejse en sag om adoption uden samtykke kan for eksempel handle om svær, kronisk, psykisk lidelse hos en forælder, hvor lidelsen medfører, at forælderen gennem en længere årrække har haft svært ved at drage omsorg for sig selv. Det kan også handle om svære personlighedsforstyrrelser eventuelt kombine-

ret med langvarigt misbrug, mental retardering eller andre forhold, der gør, at forælderen ikke magter at tage sig af barnet.

Sager om adoption uden samtykke kan også handle om plejebørn, der har fået en så tæt tilknytning til deres plejeforældre, at det efter myndighedernes vurdering ville være skadeligt for barnet at bryde relationen. Det kan for eksempel være, hvis barnet er vokset op hos plejeforældrene fra nyfødt. Det kan også være, når »andre væsentlige hensyn til, hvad der er bedst for barnet, taler for det.« Det kan eksempelvis være, hvis barnet har været anbragt uden for hjemmet i flere år,

og forældrene ikke ønsker kontakt til barnet.

Hvad siger loven?

Danmark har ikke haft tradition for tvangsadoptioner, men i 2009 og igen i 2015 blev lovgivningen ændret. Folketinget ønskede at lempere reglerne for at gøre det nemmere for kommunerne at rejse en sag om adoption uden samtykke. Tidligere skulle kommunerne »bevise«, at de biologiske forældre aldrig ville blive i stand til at tage sig af barnet, men det er ændret til, at kommunerne skal kunne »sandsynligøre« det.

Førhen lagde loven større vægt på forældrenes ret til deres egne børn, men Folketinget mente, at man med lovændringerne ville flytte fokus fra forældrene til, hvad man vurderer, der er bedst for barnet. Man var blandt andet inspireret af Norge, hvor man har brugt tvangsadoption gennem mange år. I Danmark har der været en del kritik af ændringerne i loven, da kritikerne mener, at man er for hurtig til at fjerne børn, og debatten er stadig i gang.

Adoption uden samtykke er også i sagens natur et meget voldsomt indgreb, der har store konsekvenser for barnet og den biologiske familie. Sagsbehandlingen er krævende, og flere myndigheder er med til at vurdere hver enkelt sag. Barnets forhold skal være meget grundigt undersøgt. Det gør man blandt andet gennem udarbejdelsen af en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50.

Undersøgelser har tidligere vist, at mange kommuner var usikre på de nye regler og tilbageholdende over for at gøre brug af muligheden for tvangsadoption. Samtidig med lovændringerne i 2015 fik kommunerne derfor en ny mulighed for at få faglig sparring og vejledning af den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation – VISO – under Socialstyrelsen. VISO oplever en stigning i antallet af henvendelser og har siden starten i 2015 rådgivet i 30 konkrete sager, hvor kommunen har overvejet tvangsadoption som en mulighed eller haft spørgsmål omkring processen.

Sådan foregår sagsbehandlingen

Når myndighederne har besluttet, at en bortadoption er den bedste løsning,

vil man altid først forsøge at få forældrenes samtykke til adoptionen. Det sker, at forældrene vælger at samtykke, men hvis det ikke lykkes at få forældrenes samtykke, eller hvis den biologiske far eller mor er for ustabil eller af andre grunde ikke er i stand til at give sit samtykke, kan man vælge at gennemføre adoptionen uden samtykke. For at sikre forældrenes retssikkerhed bliver flere myndigheder inddraget i sagen, og under hele sagsbehandlingen skal Statsforvaltningen beskikke en advokat for barnet. De skal også tilbyde advokatbeskikkelse til forældrene og/eller eventuelt plejeforældrene.

Det er den enkelte kommunes børn og unge-udvalg, der på baggrund af forskellige undersøgelser beslutter, om udvalget vil anbefale en adoption uden samtykke. Sagen bliver derefter sendt til behandling i Ankestyrelsen, der skal vurdere, om de bakker op om udvalgets anbefaling. Siden loven blev ændret i 2015, har Ankestyrelsen givet sit samtykke i 10 ud af 17 sager, afvist 5 sager og sendt 2 sager tilbage til behandling i den pågældende kommune.

Er Ankestyrelsen enig i kommunens anbefaling af adoption uden samtykke, går sagen til videre behandling i Statsforvaltningen, der behandler alle former for adoptionssager i Danmark. Statsforvaltningen skal blandt andet indkalde barnets forældre til møder, vejlede forældrene om adoptionen og forsøge at få deres samtykke til adoptionen, uanset om de har forældremyndigheden eller ej. Hvis Statsforvaltningen beslutter sig for at tillade en adoption uden samtykke, kan de involverede parter tage sagen videre til domstolene.

Hvordan bliver barnet matchet til en adoptivfamilie?

Adoption af et barn, der bliver bortadopteret uden samtykke, foregår enten som en familieadoption eller en fremmedadoption. Ved en familieadoption er det personer i barnets netværk, familie eller plejefamilien, der bliver godkendt til at adoptere barnet. Ved en fremmedadoption er det Adoptionsnævnet, der matcher barnet med

godkendte adoptanter på venteliste til national adoption.

Adoptionsnævnet matcher barnet med de adoptanter, der bliver vurderet til at være bedst egnede til at adoptere det konkrete barn. Det har ikke nogen betydning, hvor længe adoptanterne har stået på ventelisten, men det kan indgå i vurderingen. Der bliver lagt vægt på en række forskellige hensyn. For eksempel skal hel- og halvsøskende som udgangspunkt placeres hos den samme familie. For at sikre anonymitet skal barnet også bo i en passende geografisk afstand fra de biologiske forældre og deres netværk. De biologiske forældre kan også have særlige ønsker, der skal tages hensyn til, og så skal værdier, interesser og baggrund passe med de biologiske forældres.

I pleje med henblik på adoption

Når myndighederne har besluttet, at et barn skal bortadopteret uden samtykke, bliver barnet som regel anbragt i en midlertidig akut plejefamilie. Det gælder de børn, der ikke bliver adopteret af en allerede eksisterende plejefamilie. Barnet kommer i det, der hedder »pleje med henblik på adoption«.

Af vejledningen til loven fremgår det, at anbringelsen så vidt muligt skal være hos en familie, der ønsker at adoptere barnet, men sådan fungerer det ikke i praksis, blandt andet fordi anbringelsen ofte sker så tidligt i forløbet, at der kan være usikkerhed om, hvordan sagen ender. I praksis bliver barnet derfor anbragt i pleje, imens sagen bliver færdigbehandlet. Først når barnet er frigivet til adoption, går Adoptionsnævnet i gang med at matche barnet med adoptanter, der står på venteliste til en national adoption.

Samvær og andre rettigheder

I helt særlige tilfælde kan den oprindelige slægt, og det gælder også de biologiske forældre, få aftaler om samvær eller kontakt med barnet efter adoptionen. Dette sker kun, hvis man vurderer, at det vil være bedst for barnet. Dette er en ny bestemmelse, og den mulighed har endnu ikke været brugt i konkrete sager. ■

»Det er så hårdt at være sammen med hende, men det er også hyggeligt og godt«

Hvordan er familielivet, hvis det ene barn har det rigtig svært? Det giver 10-årige Barbara svar på, for hendes adopterede lillesøster har så mange udfordringer, at hun er nødt til at bo uden for hjemmet.

AF JOURNALIST MORTEN ZAHLE

»Nogle gange tænker jeg, at det ville være rart, hvis hun blev byttet til en normal søster, men tre minutter efter bliver jeg ked af, at jeg overhovedet har tænkt den tanke, for jeg vil jo ikke have nogen anden end Safia,« siger den 10-årige Barbara Fenger-Grøndahl, som har en handicappet søster. Her er hendes beretning.

Min søster Safia kommer fra Burkino Faso i Afrika. Jeg var med nede og hente hende. Jeg var tre år, så jeg kan kun huske nogle få ting. På børnehjemmet var der kun kvinder, så hun blev bange, da hun så min fars skæg.

Og hun var bange for min mor, fordi hun var helt hvid. Men hun gik lige hen til mig, og så legede vi. Dengang vidste vi ikke, at hun var handicappet. Nu har hun fire diagnoser. Hun har adhd, tilknytningsforstyrrelser, sproglige og motoriske vanskeligheder, og så er hun udviklingshæmmet. Det betyder, at man skal være sammen med hende på en anden måde. Hun er mindre inde i hovedet. Man skal ikke tænke på hende som en niårig, men som én på to.

Jeg har været ked af, at hun er sådan. Men jeg er ved at kunne forstå det. Hun bor et andet sted nu og er kun

hjemme hos os nogle dage hver uge. Nu har vi meget nemmere ved at være sammen med hende. Før var det svært, fordi det var så hårdt at være sammen med hende hver dag. Man bliver nødt til at have opmærksomheden på hende, fordi hun ellers laver mærkelige ting. Hvis man kigger væk, kan hun finde på at åbne et skab og pille ved alle tingene. Og om natten listede hun ud af sengen og gemte mit tøj, indtil vi byggede en seng, som hun ikke kunne komme ud af.

Hun forstår ikke, hvad død er

Da jeg fik min hund, sagde jeg strengt til Safia, at hun ikke måtte give den menneskemad, for den kan ikke tåle det, især ikke chokolade, for det kan den dø af. En dag, da vi så en film, gik hun ud i køkkenet og tog noget chokolade og prøvede at få Joy til at spise det. Hun gjorde det ikke for at være ond. Hun forstår bare ikke, hvad død er.

Det er det samme, når vi er i svømmehallen. Min far sagde til hende: »Hvis du hopper derud, kan du drukne.« Og så hoppede hun derud, og min far måtte redde hende. Bagefter spurgte hun min far, om han havde prøvet at drukne, for hun troede jo, at hun havde prøvet det. Hun forstår ikke rigtig, hvad død er. Hun forstår heller ikke, hvis hun ødelægger mine ting.

Dengang vi gik i børnehaven, blev vi altid hentet hver for sig, fordi hun var svær at styre og ville løbe væk. Nogle af de andre forældre troede, at mor og far var skilt, fordi de aldrig hentede os begge to samtidig; den ene hentede Safia, og den anden hentede mig, fordi Safia var så stresset efter en hel dag i børnehaven, at hun næsten var umulig at få med hjem og slog og sparkede. Det var, fordi hun gik i en normal børnehaven, men egentlig havde hun brug for at gå i en specialbørnehaven. Heldigvis går hun på specialskole nu, og det er rigtig godt for hende.

Jeg synes, at mine forældre er gode til at gøre sådan, at den ene er på Safia og den anden på mig. Jeg har for eksempel mange gange været ude at rejse med den ene af mine forældre, mens den anden er hjemme med Safia. Jeg elsker at rejse. For Safia er det uoverskueligt.

Hun vil gerne kende tingene og kan godt lide vaner. Jeg ville gerne rejse med hele familien, men det er også fint med mor eller far. Det er en god måde at få kvalitetstid.

Til jul holder vi juleaften hjemme dagen før sammen med Safia. Juleaften tager jeg med min far ned til hans bror, og så holder vi jul med det meste af min fars familie. Sådan er det også nytårsaften; der holder vi nytår med Safia herhjemme kl. 12 om dagen, og så tager min far og jeg af sted til fest med hans familie om aftenen.

Jeg synes ikke, at det er synd for Safia, at hun skal blive hjemme med mor, for hun kan ikke overskue det. Men nogle gange har jeg tænkt, at jeg gerne ville have min mor med. Men så siger hun, at vi jo har holdt juleaften sammen. Det er lidt sådan, det er.

Nogle gange har jeg tænkt: Hvorfor fik vi ikke en anden, dengang vi adopterede Safia? Men dengang vidste vi jo ikke, at hun ville få alle de diagnoser. Nogle gange har jeg også tænkt, at det var rigtig træls, at vi fik hende. Men efter få minutter bliver jeg ked af, at jeg har tænkt den tanke. Og jeg har aldrig tænkt den tanke i mere end et kvarter, før jeg er blevet ked af, at jeg har tænkt det.

Jeg er så glad for hende

Jeg skammer mig ikke over at tænke det. Jeg er bare så glad for hende, og når jeg er sammen med hende, kan jeg mærke, hvorfor jeg så godt kan lide hende. Så kan jeg godt blive lidt ked af, at der også er så

mange dårlige ting ved at være sammen med hende, fordi det er så hårdt.

Men det er også hyggeligt og godt. Jeg kan rigtig godt lide at være sammen med hende. Hun er rigtig sød, og hun er ikke en særlig strid lillesøster. Hun har aldrig sagt mig imod. Men jeg misbruger det ikke. Hun går med på alle de lege, som jeg har lyst til. Hun kan godt lide at lege med dukker, men hun har svært ved at selv at finde på noget, så jeg hvisker til hende, hvad hun skal sige – og så siger hun det på sin måde. Hun kan også godt lide at danse med mig – og lege gemmeleg og fangeleg i parken.

For en måned siden flyttede hun hen til et sted for børn med særlige vanskeligheder. Jeg var ret ked af det, da jeg fandt ud af, at hun skulle bo et andet sted og ikke hjemme ligesom andre niårige. For hun er en meget stor del af vores familie. Hun har været i aflastning før, så hun havde prøvet det. Men hun reagerede alligevel ret voldsomt. Jeg synes også, at det var et mærkeligt sted. Næsten alle dem, der bor derude, er ikke så små inde i hovedet, som hun er. Jeg har tænkt, at det ikke var det rigtige sted for hende, fordi børnene derude ikke ville kunne forstå, at hun var så lille inde i hovedet, når hun så ældre ud udenpå. Men nu kan jeg godt se, at pædagogerne derude er rigtig gode til at forstå og hjælpe hende.

Det har virkelig været dejligt, at der er kommet mere ro på herhjemme. Nogle gange savner jeg hende og tænker, hvorfor er hun her ikke. Jeg kan også bedre lade være med at blive irriteret på hende, når hun er hjemme og gør noget, som ikke er med vilje. Da hun boede hjemme, kunne jeg godt blive sur på hende. Jeg kan godt mærke, at jeg nu har mere tid med min mor og far sammen.

Det er sket så sjældent, fordi den ene af dem altid har skullet være ved Safia. Nu kan vi gå på café sammen. Det kan Safia ikke klare, fordi hun ikke kan sidde stille. Det er helt vildt mærkeligt, at vi nu kan sidde en hel aften og hyggesnakke.

Vi skal hygge sammen og slappe af

Det har nogle gange været svært, når andre syntes, at Safia opførte sig mær-

keligt. De kan jo ikke se, at hun er lille inde i hovedet.

Da jeg var mindre, syntes jeg, at det var pinligt, når min mor eller far behandlede Safia som et lille barn ude på gaden, eller når vi gik med Safia i babyjogger, og vi mødte nogle af mine veninder, som kiggede underligt på os. Nu er jeg ikke så flov over det længere.

Men når der er nogle, som bruger »handicappet« som et skældsord, bliver jeg rigtig, rigtig vred. Det er et af mine svage punkter.

Det er vigtigt, at andre ved, hvordan det er at have en handicappet søster. Ligesom jeg gerne vil vide, hvordan det er at have en bror eller søster, der har kræft. Mange har spurgt mig, hvad der egentlig er galt. Det er rart, at de ved, hvad det er, så de ikke kommer med mange dumme spørgsmål.

Jeg har tænkt ret meget over, hvad der skal ske i Safias fremtid. Jeg ved, at jeg nok skal få en god fremtid. Jeg selv skal lave noget socialt eller noget med dyr. Jeg elsker dyr. Med Safia er det lidt noget andet.

Jeg er helt sikker på, at hun aldrig kan få et almindeligt job. Måske kan hun være i et aktivitetscenter, hvor hun kommer hver dag og laver noget kreativt. Hun skal bo et sted, hvor der er folk, der kan hjælpe hende, men jeg tror, at jeg kommer til at være ret tit sammen med hende, og at vi skal hygge sammen og slappe af. ■

Dette interview blev bragt i Jyllands-Posten den 27. juli 2017 under temaet »Det svære søskendeliv«.

Barbaras familie

Barbara Fenger-Grøndahl er 10 år og går i 5. klasse. Hun har to søstre, Safia på 9 år, som er adopteret fra Burkina Faso som to-årig og har flere handicap, samt Johanna, som er to måneder gammel. Barbaras far, Carsten, er 46 år. Han er uddannet idéhistoriker og arbejder som forlagsdirektør. Barbaras mor, Malene, er 41 år. Hun er journalist, forfatter og foredragsholder.

Barbara og Safia læser interviewet med Barbara, da det blev bragt første gang.

Tre søstre: Barbara, Safia og Johanna.

Barbara og Safia er forskellige, men kan lide mange af de samme ting og kan lide at være sammen.

Hvad gør du, hvis dit barn slår dig?

En fredelig løsning på et voldsomt problem: NVR – Non-Violent Resistance – handler om at forbedre forholdet mellem forældre og barn. Metoden kan hjælpe familiens voksne med at træde i karakter og påtage sig ansvaret som forælder.

AF JOURNALIST JULIE TOP-NØRGAARD

Det er tabu. Og det handler ikke kun om adoptivfamilier. Men i nogle familier bliver børnene voldelige over for deres forældre. Og i andre familier kan forældrene bare ikke finde ud af at være de voksne, men lader deres store børn løbe om hjørner med dem.

Når man taler om vold fra børn mod forældre, menes der ikke et barn, der langer ud efter sin far eller mor i frustration en enkelt gang. Der menes en gentagen voldelig – enten psykisk, verbal eller fysisk – adfærd. Skub, spark, systematiske nedgørende bemærkninger, trusler – alt sammen med det formål at gøre skade – er ifølge leksikonet vold.

Hvis du er udsat for vold fra dit barn, enten fysisk eller verbalt, er NVR-metoden noget for dig. I bund og grund

handler det om at bruge sin fornuft, men en familie kan være kommet derud, hvor de ikke selv kan se, hvordan de skal agere, og ikke selv kan finde ud af at ændre deres egen adfærd. Så er det godt at have professionelle råd i ryggen.

NVR er en forkortelse for non-violent resistance for parents – ikkevoldelig modstand for forældre. Navnet er inspireret af blandt andet borgerrettighedsforkæmperen Martin Luther Kings princip om ikkevoldelig protest, og nogle af teknikkerne er hentet fra fortidens fredelige protestbevægelser. »Nøglen er at styrke og forbedre forholdet mellem forælder og barn,« fortæller Michelle Shapiro, psykolog og NVR-terapeut.

Hun har arbejdet med metoden sammen med alle mulige slags udfordrede familier og oplever, at den egner sig særdeles godt til forældre, der er ved at gå ud af deres gode skind, når de ikke kan håndtere deres barns reaktioner uden at få situationen til at eskalere.

Første skridt er erkendelse

NVR-processen er almindeligvis tilrettelagt som et forløb for forældre sammen med en terapeut – enten i en gruppe eller individuelt. I løbet af cirka 10 sessioner gennemgår terapeuten og forældrene i fællesskab elementerne i NVR og forholder sig konkret til forældrenes proces med at ændre relationen til barnet.

På hver session med terapeuten gennemgår man et af trinene og taler om, hvordan forælderen eller forældrene konkret kan arbejde med dette aspekt af metoden.

»Når man har et barn, der reagerer voldeligt over for sine forældre, befinder familien sig i en meget vanskelig situation. Det allerførste skridt er, at man som forælder indser, at man er nødt til at handle. Barnet hverken kan eller vil,« siger Michelle Shapiro. Hun fortsætter: »Det gælder så om at handle på den rigtige måde – nemlig, så man styrker relationen. NVR har flere konkrete elementer, men det er meget vigtigt at forstå, at NVR ikke har fokus på at ændre en bestemt adfærd hos barnet, men på at forbedre relationen mellem forælder og barn.«

Den styrkede relation mellem forælder og barn vil imidlertid føre til adfærdsmændringer, understreger Michelle Shapiro – for det er relationen, som er det underliggende problem. Derfor er et centralt princip i NVR at øge forældrens *tilstedeværelse* i relationen. »Forælderen skal være til stede som forælder. Ikke som hverken dørmåtte eller barn eller noget andet. Men som forælder.«

Samtidig arbejder man med at identificere en eller flere støttepersoner for forælderen, der kan hjælpe med processen, både følelsesmæssigt og konkret.

»Jeg er ikke stærk nok«

Det er ikke nogen let proces, hvis relationen er kørt af sporet, tværtimod.

Kan man selv arbejde med NVR?

NVR-forløbet består som beskrevet almindeligvis af cirka ti sessioner for forældre sammen med en terapeut.

»Men jeg kender også til forældre, der har læst litteratur om NVR og selv haft glæde af principperne uden at følge et forløb,« fortæller Michelle Shapiro: »Det afhænger blandt andet af forælders egen historie og af den konkrete situation. Man kunne sagtens forestille sig, at mange ville have glæde af for eksempel et dagsseminar i NVR.«

»Det kræver meget. Det er høje krav, vi stiller til forældrene. De skal træde i karakter,« siger Michelle Shapiro.

Omvendt er det vigtigt at understrege, at forløbet og metoden rent faktisk gør forældrene i stand til at løse opgaven. Nogle gange går processen hurtigt, andre gange går den langsomt. Men den fungerer. »Jeg møder forældre, som siger: 'Det kan jeg ikke, det er for krævende. Jeg er ikke så stærk, jeg har ikke kontrollen over relationen.' Så siger jeg til dem: 'Det er ikke dig, der skal være stærk. Det er metoderne, der skal gøre dig i stand til at handle.' Og min erfaring er, at det virker.«

Vælg dine kampe med omhu

For at kunne håndtere problemet i praksis, må forælderen arbejde med at prioritere de problemer, han eller hun oplever med barnet. De tre prioriteringer kaldes »De tre kurve«.

»Vi forestiller os sig, at der er tre kurve: en stor, grøn kurv, en mellemstor, gul kurv og en lille, rød kurv,« siger Michelle Shapiro. I den store, grønne kurv placerer man de mindre ting, som irriterer forælderen. Barnet smider sit tøj på gulvet eller lukker ikke køleskabet efter sig. Små problemer eller irritationsmomenter. Der kan være mange ting, der irriterer, og de kan komme til at skygge for de virkelige problemer. Derfor skal de parkeres i den grønne kurv. »Tingene i den grønne kurv lader vi ligge. Vi ignorerer dem i første omgang og vælger at tage stilling til, at de ikke skal prioriteres. De er ikke vigtige nu,« siger Michelle Shapiro.

I den gule kurv er der problemer, som generer forælderen mere, men som alligevel ikke har øverste prioritet. Det kan være, at barnet taler grimt eller ikke laver lektier. Det er problemer, som forælderen har brug for at påtale over for barnet for at markere, at der er behov for en ændring.

Forælderen siger måske: 'Jeg vil gerne have, at du holder op med at bande' – eller: 'Jeg vil gerne hjælpe dig med dine lektier.' Hvis ikke det har nogen effekt, gør forælderen ikke andet end at gentage opfordringen ind i mellem.

Kom videre med NVR

Der er flere psykologer og terapeuter, der arbejder med NVR i Danmark – blandt andet Rikke Lyngdam, der har arbejdet sammen med Michelle Shapiro. Rikke Lyngdam arbejder med NVR, både i forbindelse med supervision, uddannelse og som praktiker. Hun har blandt andet erfaring med at tilrettelægge forløb for adoptivfamilier og plejefamilier.

Læs mere på www.foliko.dk.

At smede, mens jernet er koldt

En vigtig pointe er, at problemerne ikke påtåles i det øjeblik, forælderen registrerer dem og bliver irriteret eller frustreret over dem. Forælderen venter til en senere lejlighed, hvor han eller hun er rolig. »I NVR kalder man det 'at smede, mens jernet er koldt,« siger Michelle Shapiro. Det er altså vigtigt, at forælderen er rolig, så han eller hun ikke risikerer at lade sig rive med af barnets reaktion, så der opstår en konflikt.

Problemerne i den gule kurv bliver altså italesat, men der bruges ikke yderligere energi på at få dem til at forsvinde. »Det er vigtigt at huske, at der højst må være to ting i den gule kurv. Resten skal i den grønne kurv. Det er derfor, den er så stor!« siger Michelle Shapiro.

Den røde kurv er den mindste og indeholder det eller de problemer, der skal prioriteres i NVR-sammenhæng. »Her befinder voldelig adfærd og selvskade sig,« fortæller Michelle Shapiro. »Disse ting er de problemer, forælderen i NVR-forløbet sammen med terapeuten beslutter sig for at konfrontere.«

Derudover arbejder man som forælder også med at rubricere noget andet, nemlig de positive tanker, man har om barnet og de ting, man har opnået i NVR-arbejdet. »Vi beder forældrene skrive disse ting ned, for de bliver næsten altid glemt, når der er problemer med vold.«

At trappe ned for vold og konflikter

Til sessionerne hos terapeuten arbejder forælderen med at lære, hvordan

hun eller han kan begynde at arbejde med problemerne i den røde kurv – altså nedtrappe konflikterne med barnet.

»Det handler grundlæggende om at lære *ikke* at optrappe og at reagere så lidt som muligt på de voldelige handlinger. Det vil for eksempel sige ikke at råbe tilbage, hvis barnet råber ad forælderen.« I sessionerne arbejder man således med teknikker til at beherske og berolige sig selv.

»Det lyder let, men er svært,« siger Michelle Shapiro: »At agere sådan er kontraintuitivt, kontrakulturelt og kontrabiologisk. Hele kroppen vil råbe tilbage, hvis man bliver råbt ad. Men den impuls skal man lære at undertrykke. Det er en proces, hvor man måske i begyndelsen skal være glad, hvis det lykkes en at undgå en optrapning én gang på en uge, selvom det ikke lykkes alle de andre gange.«

Man kan arbejde med nedtrapning på forskellige måder, blandt andet ved at operere med en 'pauseknop' for sig selv. Ved at 'trykke pause', når en konflikt opstår, undlade at svare igen, trække sig eller på anden måde undvige, giver man sig selv tid til at overveje, hvordan man bedst reagerer. At undgå at gå ind i konflikten i øjeblikket er altså ikke ensbetydende med, at man underlægger sig barnet eller ikke håndterer problemet – men at man udskyder reaktionen, til man ikke er følelsesmæssigt revet med.

»En forælder sagde: 'Jeg får en gave i form af tid, når jeg venter med at

reagere. Jeg får mulighed for at finde ud af, hvad jeg skal gøre. Det er en stor hjælp,« fortæller Michelle Shapiro.

Forsonende handlinger

Det næste centrale element i NVR er de forsonende handlinger. »De kærlige, forsonende handlinger er altafgørende,« siger Michelle Shapiro.

Her arbejder forælderen målrettet på at reparere på relationen til barnet – og gøre det betingelsesløst, uanset barnets opførsel: »De kærlige handlinger bruges hverken som belønning eller bestikkelse, eller fratages barnet som straf. Forælderen handler simpelt hen omsorgsfuldt og venligt.«

Det kan for eksempel være, at der har været en konflikt tidligere samme dag. Hvis barnet senere spørger, om forælderen vil køre ham eller hende hen til en ven, siger forælderen ja som en kærlig gestus, uanset den tidligere konflikt. »Den intuitive reaktion fra forælderen ville være: 'Ikke tale om, ikke efter det, der skete tidligere!' Men den kærlige handling er at gøre det alligevel,« forklarer Michelle Shapiro.

Disse handlinger sætter fokus på forbindelsen og kærligheden *i sig selv*, uanset barnets handlinger. De genetablerer eller reparerer det grundlæggende forhold mellem barn og forælder.

Erklæringen

Når forælderen er begyndt på at nedtrappe konflikter og at udføre forsonende handlinger, kommer næste skridt – nemlig erklæringen.

Forælderen fremsætter en erklæring over for barnet om den adfærd, man som forælder fremover vil modsætte sig. »Man arbejder med sin erklæring sammen med terapeuten over en eller flere sessioner. Man skriver, skriver om og gennemspiller måske situationen i rollespil,« siger Michelle Shapiro.

Når man er klar, vælger man et passende tidspunkt, sørger eventuelt for at have en eller flere støttende personer til stede og fremsiger så erklæringen. Den har ofte en sådan form, at man som forældre lægger ud med en undskyldning: »Man siger måske undskyld for, at man ikke har været nok hjemme,

De seks trin i NVR:

I NVR arbejder man med seks elementer eller søjler: Konflikt-nedtrapning, De tre kurve, Netværksstøtte, Kærlige gestusser, Erklæringen og 'Sit-in', der kendes fra fredelige demonstrationer, hvor man protesterer siddende.

at man har mistet besindelsen, at man ikke har beskyttet barnet godt nok, eller at man ikke har lyttet nok til barnet. Det skal være en realistisk undskyldning. Det viser, at forælderen tager styringen og tager ansvar for sig selv og situationen.«

Næste del er, at man påtaler volden. Man siger måske: 'Jeg er også nødt til at sige, at (den eller de konkrete handlinger) har fundet sted. Du har slået din bror og mig, råbt ad mig og skubbet (eller hvad det er). Det skal stoppe. Og jeg vil hjælpe dig med at standse det.'

»Jeg bruger aldrig, ordet 'vold' over for børn. De forstår det ikke. Man er nødt til at være præcis og konkret,« siger Michelle Shapiro og fortsætter: »Det handler om, at forældre og børn skal blive allierede. Barnet skal forstå, at forælderen eller forældrene vil hjælpe ham eller hende. At de er på samme hold, og at de gør det, fordi de elsker deres barn.«

Ingen udskamning

Når man fremsætter erklæringen, er det meget vigtigt, at man ikke som forælder udskammer barnet. Det betyder imidlertid ikke, at barnet ikke føler skam, enten i situationen eller senere hen – det gør det formentlig undervejs i processen.

»Det er i orden, at barnet føler skam. Skam er en del af vejen til en ændret adfærd. Men det er meget vigtigt, at forælderen ikke *påfører* barnet skam, for det skader relationen.«

Når forælderen fremsætter erklæringen, er barnets reaktion ikke i fokus. Barnet sætter sig måske med ryggen til eller lader, som om det sover, eller det reagerer med vrede. Det er underordnet. Det centrale er, at forælderen fremsætter erklæringen. »NVR

Læs mere om NVR

- Haim Omer: Non-Violent Resistance: A New Approach to Violent and Self-destructive Children.
- Sarah Fisher: Connective parenting: A guide to connecting with your child using the NVR Approach.
- På www.newauthority.net findes der mere information, og der er henvisninger til danske terapeuter, der arbejder med NVR-metoden.

er ikke adfærdsregulerende, det er et tilknytningsarbejde. Det handler om at genskabe, styrke og forbedre båndet mellem forælder og barn. Og det medvirker forælderen til ved at fremsætte erklæringen og tage ansvaret på sig.«

En del forældre vælger derfor også, efter at have fremsat eller oplæst erklæringen, at give barnet en kopi af den.

Sit-in: den ikke-aggressive protest

NVR-metodens sidste trin er den såkaldte *sit-in*. Denne handling er inspireret af Martin Luther Kings princip om ikkevoldelig modstand – som metoden også har taget navn efter.

En sit-in bruges, hvis barnet efter erklæringen fortsætter den adfærd, som man har sagt, at man ikke længere vil acceptere. Det kan foregå sådan, at man som forælder vælger et roligt tidspunkt til at gå ind til barnets på dets værelse. Man sætter sig ned og siger for eksempel: 'Jeg har sagt, at jeg ikke vil acceptere, at du skubber mig. Jeg vil gerne have, at du kommer med et forslag til, hvordan problemet kan løses. Jeg sidder her en time, eller indtil du kommer med et forslag til en løsning.' Så sætter man sig og venter. Uanset om barnet kommer med en løsning, forlader man værelset, når den angivne tid er gået.

At lave en sit-in er meget effektivt. Det er en protest og en måde at insistere på sit forældreskab og sit

Michelle Shapiro

Michelle Shapiro, psykolog og NVR-terapeut, har samarbejdet med både danske psykologer og forældre.

De tre kurve – prioritér dine konflikter

Forestil dig, du har en stor, grøn kurv, en mellemstor, gul kurv og en lille, rød kurv. Når du møder en konflikt, skal du placere de uvigtige i den grønne kurv, den mellemvigtige i den gule kurv, og kun de allermest alvorlige – vold og selvskade – skal i den røde kurv. Problemerne i den grønne kurv kan ignoreres. Problemerne i den gule kurv påtales, men skal ikke løses her og nu.

De allermest alvorlige problemer lægges i den røde kurv og skal takles med det samme.

ansvar på. Og det er en handling, der tit ændrer forældrens selvopfattelse, fordi han eller hun oplever sig selv som handlende, ansvarlig og insisterende. »Man signalerer: 'Jeg vil ikke slås med dig, men jeg vil heller ikke længere være bange',« siger Michelle Shapiro. »Samtidig oplever mange børn det som en kærlig handling, fordi forælderen insisterer på kontakten.«

Nogle forældre kommer aldrig der til, hvor det er nødvendigt at lave en sit-in, andre forældre gør det måske ti gange. Alt afhænger af den enkelte familie.

Michelle Shapiro har brugt metoden i arbejdet med mange adoptivfamilier, og med stort udbytte. Hun

arbejder i Storbritannien, hvor adoptioner oftest er nationale og sker på baggrund af misbrug eller omsorgssvigt, og hun arbejder derfor med familier, som har flere udfordringer end de fleste danske familier. Men hun siger: »Mange af de problematikker, vi arbejder med i NVR, er endnu mere udtalte i familier, hvor tilknytningen er udfordret.«

Michelle Shapiro peger også på, at en vigtig pointe i den forbindelse er at arbejde på at genopbygge familiens støttende netværk af familie og venner. Hendes erfaring er, at dette netværk er næsten altid forsvundet i processen i takt med, at problemerne eskaleres. ■

– en bog om et skæbne-fællesskab

Den har været mange år undervejs, men den er snart en realitet: Ole Anand samler historier om og med adopterede for at give et nuanceret billede af, hvordan det kan være at vokse op som adopteret i Danmark. Her fortæller han om den kommende bog.

AF ANNA BRIDGWATER

»Jeg har egentlig haft lyst til at skrive bogen siden folkeskolen.«

39-årige Ole Anand er ved at skrive en bog om det at være adopteret. Til dagligt arbejder han som tekstforfatter og med at producere e-bøger, så bogverdenen er ikke ukendt for ham. Men det er første gang, han skriver en så personlig bog som denne bog, der kommer til at hedde 'Adopteret'.

»Jeg ville fortælle min egen historie og om det at være adopteret. Jeg troede, det skulle være en slags selvbiografi, men jeg indså, at min egen historie måske ikke er så spændende alene.«

Bogprojektet kom på vågeblus i nogle år. Ole fik travlt med alt muligt andet. Han blev blandt andet gift og fik et barn, men lysten til at skrive bogen forlod ham ikke.

»Min storebror har været en kæmpeinspiration. Vi blev adopteret på samme tid, da vi var henholdsvis halvandet år og fire et halvt år. Han har haft en erindring om Sydindien, hvor vi er født, og han var interesseret i sin baggrund. Jeg har i mange år ikke haft den samme interesse, men så kom Facebook. Det blev muligt at finde folk og finde sammen med ligesindede. Min storebror fandt sammen med andre, som også er født i Sydindien, og han tog med til nogle træf. Han fandt også billeder og kunne genkende vores gamle børnehjem. Så blev jeg alligevel nysgerrig. Jeg kiggede på nogle af de forskellige Facebookgrupper og -sider for adopterede. Der var mange, der var negative (om adoption, red.), men der var også nogle, der var positive. Og så var der blandt andet

en, der skrev: 'Jeg har det godt med min adoption. Er der så noget galt med mig?' Jeg kom langsomt frem til, at nu var tiden inde til at skrive den bog om at være adopteret.«

Forskelle og ligheder

Nu var Oles tanke ikke længere at fortælle sin egen historie om at være adopteret, men at fortælle mange af de andre adopteredes historier for at vise forskellene og lighederne i skæbnefællesskabet.

Ole begyndte at lede efter adopterede voksne, der ville dele deres historier. Alle fik de samme overordnede spørgsmål: Hvad er det bedste ved at være adopteret? Og: Hvad er det værste ved at være adopteret?

»Hold da op nogle historier, jeg har hørt.« Ole har valgt at tage både negative og positive historier med i sin bog. Han vil gerne vise forskelligheden i de adopteredes skæbner.

Emnerne i bogen bliver blandt andet

- Rodløshed/at finde sine rødder
- Racisme
- Forholdet til adoptivforældrene
- Svigt
- At have nogen at kunne spejle sig i
- Når adopterede bliver forældre
- Samfundets holdning

Uddrag af interviews fra bogen

Mia adopteret fra Sri Lanka

»På en skala fra 1 til 10 over, hvor dansk jeg føler mig, ligger jeg nok på en lille 7'er – fordi jeg hele tiden tænker over, hvor min plads er, og hvorfor jeg hele tiden skal retfærdiggøre, at jeg er her.

Jeg tog egentlig til Sri Lanka for at være turist i 'mit eget land'. Da jeg træder ud af flyet i Colombo og mærker duftene og hører lydene, tænker jeg bare: 'Nu er jeg kommet hjem!'

Der faldt en sten fra mit hjerte, jeg blev helt afslappet, og jeg følte bare, at det her, det er mit hjem. Det var rigtig rart. En prikkende fornemmelse, som var min krop i alarmberedskab, bare modsat – det var en god prikken.«

Louise adopteret fra Sydkorea

»Min bror, som er mine forældres biologiske søn, kom en dag hjem fra skole og var lidt mærket af, at en dreng fra klassen havde drillet ham med, at han havde søstre (fra Sydkorea), der så anderledes ud.

En anden gang fik jeg et par nedværdigende ord med på vejen af nogle drenge med udenlandsk udseende – de var muligvis fra Tyrkiet.

Mit indtryk er i øvrigt, at koreanske piger fungerer bedre Danmark end koreanske drenge, fordi danske drenge er høje – og det er koreanske drenge typisk ikke. Og jeg har det indtryk, at de fleste piger i Danmark er mest tiltrukket af fyre, der er højere end dem selv.«

Jacob adopteret fra Rumænien

»Alle andre kan kigge på deres bedsteforældre, oldeforældre osv. De har et stamtræ. Mens mit 'træ' er hugget over ved roden. Og så er der vokset et nyt et op ved siden af, som ikke er mit, men som jeg er på.

I forhold til racisme, så har jeg nok oplevet den 'omvendte', hvor folk har sagt – efter jeg har fortalt dem, at jeg var adopteret – 'Nå, det kan man ikke se på dig'.

Men nogle gange, da jeg var mindre, tænkte jeg faktisk, at det ville have været nemmere, hvis jeg 'lignede en', der var adopteret.«

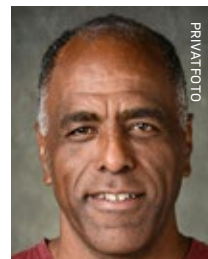
Ann dansk adopteret

»Det er jo heldigt, at man er født i et oplysningsland som Danmark, og at jeg har kunnet få alle informationer. Der er mange flere forhindringer, når man skal ud i verden og søge – sprogmæssigt og så videre – det er jeg godt klar over. Jeg har en kusine, der er adopteret fra Finland, og som også har prøvet at rejse til Finland for at finde rødder, men forgæves.

Jamen, jeg har jo selvfølgelig godt været klar over, at der var flest udenlandsk adopterede, og at det har været dem, folk har været vant til. Og jeg har da også fået den der: 'Nå, hvor er du så adopteret fra?' Altså, hvor de mente 'fra hvilket land?' Og andre gange, hvis jeg har talt med nogen, der var adopteret fra et andet land, og har sagt, at jeg også var adopteret, så har de sagt: 'Hvad? Jamen du er jo ... (underforstået: hvid)!'. Og så har jeg fortalt, at jeg er dansk adopteret, og så sidder man pludselig og udveksler en hel masse ting. Historierne er jo meget ens alligevel.«

Lars Hussein adopteret fra Rwanda

Lars Hussein blev adopteret fra Rwanda i 1964 af et dansk missionærægtepar og har skrevet følgende til Ole Anands bogen 'Adopteret':

PRIVATFOTO

De valgte mig og ikke omvendt

»Som barn og ung lever jeg i en illusion om, at mine adoptivforældre altid handler rigtigt og ved bedst, og at jeg står i dyb gæld til dem. Uden nogen formidlende organisation eller andre – som kunne udfordre mine adoptivforældre og korrigere og vejlede dem i deres rolle som adoptivforældre, eller som var involveret i adoptionsprocessen overhovedet – står jeg helt alene over for dem og deres opfattelser.

Som voksen går det mere og mere op for mig, at de slet ikke formår at interessere sig for eller vise nogen interesse i mit oprindelige jeg. Der eksisterer en dyb kløft mellem min virkelighed og deres forståelse, og den kløft bygger på deres antagelser og formodninger. En manglende indsigt afsløredes i en samtale, jeg havde med min adoptivfar. Under samtalen siger jeg: 'Jeg var jo aldrig havnet i din familie og Danmark, hvis det ikke var for dit og mors ønske om at få et barn!'

Adoptivfar tøver og griner usikkert: 'Det kan du have ret i, det har jeg aldrig tænkt på!'.«

Læs også Lars Hussein digt om at være adopteret på side 60.

Det er vigtigt for Lars Hussein, der er 55 år og har arbejdet med børn og unge i mange år, at adoptivforældre forstår, at en adoption varer hele livet og dermed påvirker den adopterede hele livet.

Se mere

Bogen 'Adopteret' udkommer i 2018. Hold øje med magasinet Adoption & Samfund og med Ole Anands forfatterside på Facebook.

Ole Anand planlægger en podcast om og med adopterede. Han siger: »Den kommer til at handle om alt, hvad der rører sig inden for adoption – primært set fra den adopteredes side. Jeg vil dels tale om, hvordan det er at skrive en (så personlig) bog, måske interviewe nogle af de medvirkende i bogen, tale med nogle institutioner, foreninger og eventuelt forældre.«

Følg med på Ole Anands Facebookside.

»Det var også vigtigt for mig at tale med mennesker fra hele verden. En person, der er født i Indien, har ikke de samme oplevelser for eksempel i forhold til racisme som en, der er født i Sydkorea.«

»Det kan være hårdt at skulle definere sig selv hele tiden.«

Lige præcis racisme går igen i mange af de historier, Ole Anand har hørt fra de adopterede, og han har også oplevet det selv – og han har oplevet, at han selv rummer en snert af racisme. »Som barn voksede jeg op i en landsby, hvor min bror og jeg bare blev set som eksotiske, hvis det overhovedet blev bemærket, at vi var anderledes. Men da vi kom til en større by for at gå i skole i de store klasser, mødte jeg for første gang indvandrere. Indvandrere blev generelt ikke set på med venlige øjne i den by. Og at dømme ud fra mit udseende kunne jeg lige så godt være en indvandrer – så jeg tog afstand fra dem. Jeg ville ikke sættes i bås med dem, når det var på en negativ måde. På den måde har jeg haft en oplevelse af at være midt imellem. Jeg er ikke en indvandrer, men jeg er heller ikke en »rigtig« dansker. Det kan være hårdt at skulle definere sig selv hele tiden.«

I arbejdet med sin bog fandt Ole hurtigt ud af, at mange deler hans oplevelser fra ungdommen. Ole ved også, at adopterede, der har boet andre steder i Danmark, kan have haft helt andre oplevelser, så derfor har det ligeledes været vigtigt for ham, at hovedpersonerne i bogen skulle være vokset op i forskellige dele af landet.

»Der er ikke to adopteredes historier, der er ens. Deres historier, baggrunden for deres adop-

tioner og håndteringen af dem er meget forskellige. Men der er også ting, der går igen. Jeg har for eksempel talt med en danskadopteret pige, som fortæller mange af de samme ting, som de transnationalt adopterede fortæller. Også hun mangler nogen at spejle sig i. Og hvordan er det at komme fra Rumænien i forhold til Asien eller Afrika? Ja, det er noget helt andet igen.«

Genkendelse og viden

Bogen er bygget op over de adopteredes fælles oplevelser. »Jeg tager de forskellige spørgsmål, som går igen hos de adopterede, og så laver jeg et kapitel med hvert emne. Til hvert emne skriver jeg en indledning med mine egne oplevelser,« forklarer Ole.

Ole er bevidst om, at hans eget forhold til adoption vil præge bogen, men han håber og tror, at bogen kan få en værdi for mange andre. »Det bliver ikke en objektiv bog, da jeg har svært ved at forholde mig objektivt til det. Men det mener jeg ikke, gør noget. Og trods de udfordringer, der kan være, synes jeg overordnet set, at adoption er en god ting. Mit håb med denne bog er at kunne give adopterede derude nogle historier, de kan identificere sig med, og at de vil kunne se, at de ikke er alene med deres udfordringer. Bogen er også til adoptivforældre, som forhåbentlig kan blive endnu bedre rustede og bedre i stand til at forstå deres børn. Og så kan den være med til at give fagpersoner en indsigt, fordi bogen også til en vis grad kommer til at rumme en samfundskritisk stemme i nogle af kapitlerne. Men den er primært til andre adopterede og deres forældre.« ■

FOTO: LARS VAMMEN

Ole Anand

Ole Anand har i mange år haft lyst til at skrive en bog om at være adopteret. Nu bliver bogen en realitet.

I dette nummer rummer
OPSLAGSTAVLEN også nogle
ældre fotos fra de 40 år,
Adoption & Samfund har eksisteret.

Silas og Anton, to smukke brødre, der er født i hvert sit land.

Tania og Bo er forældre til Silas og Anton, og hele familien bor ved Aarhus.

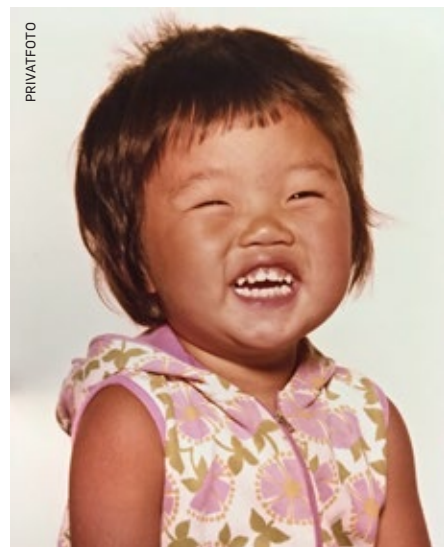
Silas på seks er født i Vietnam.

Anton er født i Thailand. Her fire år gammel.

Tania som treårig. Tania er mor til Silas og Anton
og er selv født i Sydkorea.

Familie med rødder i hele verden

TEKST OG FOTO: TANIA LISBERG CHRISTIANSEN

»Mor, jeg synes det er lidt synd for far.«

»Nå, hvorfor det? Jo, han er jo den eneste i vores familie, som ikke kommer fra et spændende land.«

I januar 1974 stod mine forældre spændt og ventede på et meget forsinket Air France fly i Kastrup Lufthavn. Min mor havde været så syg af spænding, at min far fik tilkaldt en læge for at tilse hende. Endelig, som den allersidste, kom jeg lidt betuttet ud på armen af en sygeplejerske, som havde passet på mig på den lange rejse fra Sydkorea til Danmark. Aldrig er jeg blevet mødt af så meget kærlighed.

Jeg er vokset op i en lille forstad til Aarhus i et middelklasses parcelhuskvarter med alt, hvad det bringer med sig af skønheder. Jeg har altid haft følelsen af at være et elsket ønskebarn. Jeg har altid følt mig ligeværdig og ikke anderledes. Jeg slog rod og har aldrig været rodløs. Jeg har altid kendt min historie og har med stolthed båret min historie med mig i alle livets facetter.

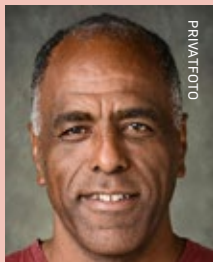
Indtil nu har livets facetter haft mange ansigter. Heldigvis kunne min mand og jeg flyve til Vietnam i juli 2011 for at hente vores smukke 11 måneder gamle søn. Jeg følte mig straks følelsesmæssigt forbundet til min lille søn. En fantastisk rejse og starten på et helt nyt liv. Trekløveret blev fem år senere forvandlet til et firkløver, da vi endelig kunne rejse til Thailand for at hente vores smukke tre et halvt-årige lillebror i april 2016. En helt anden oplevelse med en ny lillebror i den alder og en helt fantastisk rejse.

Her et år efter er familien følelsesmæssigt tæt forbundet. Vi er mor, far, storebror og lillebror, vi har slået rod i samme lille forstad og fortsætter den fantastiske livsrejse.

Mor er født i Pusan, Sydkorea, Silas er født i Phan Thiet, Vietnam, Anton er født i Cha Choeng Sao, Thailand, og far er »bare« født i Aarhus, Danmark. Mor er adopteret gennem det daværende AC Børnehjælp, Silas er adopteret gennem det daværende DanAdopt, og Anton er adopteret gennem det nuværende DIA. ■

DIGT

Hvor besværligt!

AF LARS HUSSEIN

Hvor er de heldige
 de der ikke røg ud over kanten
 og med et brag
 landede på en helt anden hylde.
 Altså dem som må og måtte
 beholde deres biologiske forældre
 kende til hele deres slægt og familie
 beholde deres oprindelige land.
 Ikke blev anbragt på børnehjem
 for derefter at blive transporteret
 ind i en helt fremmed familie
 og et tredje land.
 Jeg reflekterer for at prøve,
 at tage brodden af min klage
 det som piner og plager og nager.
 Jamen, du har jo fået
 nøjagtig det samme som de fleste.
 Forældre, familie, mad på bordet
 og din helt egen seng.
 Hvad beklager du dig over?
 Så find dig dog til rette
 i de nye rammer,
 i et langt bedre land
 med en anderledes fortælling,
 hvor alt det gamle er gemt væk
 næsten glemt – og
 »Hvor vi smiler!«
 Godt nok er jeg adopteret
 og måske nu
 med en lidt bedre historie,
 hvortil jeg konkluderer
 omkring alt det med nye forældre,
 familie, land og så videre ...!
 Adopteret er ikke altid det værste
 blot endnu en ret besværlig omstændighed
 i en lang række af tilfældigheder.
 Noget andet og anderledes
 oveni alt det bøvlg og ballade
 alle i familier kæmper med.

*Skrevet tidlig morgen kl. 05.36 i Sunds
 ved Herning lørdag den 29. juli 2017.*

Julie Nishanthi Kristensen blev født i Sri Lanka i 1979. Hun kom til Danmark i 1980. Her er hun i starten af 1980'erne.

En af Adoption & Samfunds aktive yngre medlemmer, Ina Dulanjani Dygaard, tidligere formand for Adoption & Samfund Ungdom, holder oplæg ved NAC, Nordic Adoption Council.

Anna Spliid er 26 år og adopteret fra Polen. Hun kom til Danmark gennem DanAdopt, da hun var halvandet år gammel.

Julie Nishanthi Kristensen sammen med sin mor og sin lillebror. Bror og søster er begge født i Sri Lanka og er adopteret i starten af 1980'erne.

Miriam Jui Schiøtz (th.) og Sita Jai Schiøtz (tv.) på Tenerife i 2017. De er enæggede tvillinger, er født i Mumbai i Indien i 1999 og blev adopteret til Danmark i 2000.

Råd om teenageårene fra voksen adopteret

En kort bog om adopterede teenagere adskiller sig fra mængden ved at være skrevet af en psykolog, der selv er født i Sydkorea og opvokset i USA. Magasinet Adoption & Samfund har læst bogen.

AF ANNA BRIDGWATER

Denne bog, 'Parenting in the Eye of the Storm', er skrevet af en kvinde, Katie Naftzger, som både er psykolog og transnationalt adopteret til USA fra Sydkorea. Det giver hende et unikt perspektiv og en særlig forståelse, når hun guider forældre gennem pubertetens forhindringsbane.

Hjælp eller overbeskyttelse?

En central pointe i bogen er, at kærlighed ikke løser alt. Det hjælper ikke, at de voksne gentager »vi elsker dig«, hver gang der er en konflikt. Forældrene skal vise, at de evner at rumme alt det følelsesmæssige rod, som teenageårene medfører. Teenageren skal vide, at deres forældre er der uden at svigte – heller ikke, hvis forælderrollen bliver vanskelig.

Katie Naftzger mener, at mange adoptivforældre er bange for, at deres børn oplever nederlag, og at for-

ældrene derfor hjælper deres børn for meget. Katie Naftzger slår fast, at forældrene ikke konstant skal rage kastanjerne ud af ilden for teenageren – har teenageren ikke lavet lektier, skal forældrene ikke sidde og skrive dansk stil. Forældrene skal ikke negligere, at deres barn måske kæmper med tilværelsen, men de skal give barnet mulighed for at blive selvstændigt.

Det er en god idé at spørge dig selv, om du sørger for, at dit barn ikke bliver draget til ansvar for noget. Lader du teenageren slippe for opvask, eller hjælper du dem for meget? Hvis du gør, så gør du det sikkert i god mening, fordi du ikke vil have, at din teenager føler sig svigtet, men der er forskel på at *blive* svigtet og *føle sig* svigtet, og du kan ikke fjerne følelse af svigt, hvis det er dit barns grundlæggende oplevelse. Du kan ikke beskytte dit barn mod de ubehagelige oplevelser, og hvis du hjælper for meget, giver du bare teenageren en oplevelse af, at han eller hun ikke kan klare sig selv.

Skab stabilitet

Selvfølgelig skal du hjælpe din teenager indimellem, men er det engang imellem, eller er der et gentaget mønster? Spørg dig selv, om situationen vil gentage sig dagen efter, hvis du siger ja til for eksempel at printe en opgave ud? Føler du, at du bliver manipuleret eller udnyttet? Spørg dig selv om, hvad du er bange for, der sker, hvis du siger nej. Og spørg dig selv, om teenageren overhovedet anerkender din hjælp, hvis du siger ja. Eller om der blot kommer flere krav?

Du kan også spørge dig selv, hvad du ville gøre, hvis du følte, du havde 100 % styr på forælderrollen – hvis det ikke var dit barn, men naboens, der bad om 1000 kr. til endnu et par nye sneakers.

Så ville du nok kunne finde ud af at sige nej på en rolig og bestemt måde. Det er også vigtigt, at et nej leveres roligt og bestemt, for hvis du siger nej til de nye sneakers, skal det ikke være en straf, og det må heller ikke lyde som en straf. Straf virker ikke.

Du skal sige nej med autoritet i stemmen. Teenageren bliver måske sur, men hvis du siger det, som om du mener det – og dropper medfølelsen, for det er jo dig, vedkommende er sur på – så kan du skabe tillid, tryk og stabilitet.

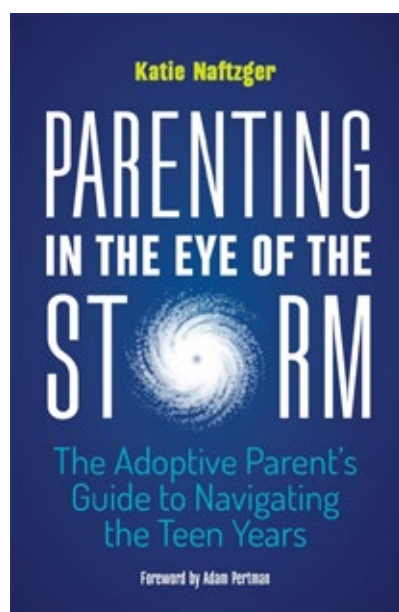
Manglende historie

Katie Naftzger medgiver, at adopterede teenagere kan være mere grænsesøgende end jævnaldrende, når de skal til at danne deres egen identitet. De har et andet udgangspunkt, som Katie Naftzger sammenligner med at komme 20 minutter for sent til en biograffilm. I den situation sidder de fleste og tænker: »Hvad ved de andre, som jeg ikke ved?« De fleste mennesker lader som ingenting og prøver at følge med i filmen, men de manglende 20 minutter kan skabe forvirring.

Du kan ikke beskytte teenageren mod den forvirring. Uanset hvad baggrunden for adoptionen var, kan teenageren sandsynligvis ikke få talt ud med de biologiske forældre eller plejere fra de tidlige år – i hvert fald ikke uden et stort benarbejde og måske også tolk. Derfor kan teenageren ikke sige alle de ting, som teenagere siger til de voksne: »Jeg elsker dig, jeg hader dig, hvor kunne du gøre det? Hvor er jeg glad for, du gjorde det. Er du helt ligeglad med mig?«

Dialog med din teenager

Når teenageren råber »dit store røvhul« ad sin far, er det svært for forældre ikke selv at blive vrede eller kede af det. Du har sikkert – som alle andre – mønstre, som du reagerer ud fra. Derfor skal du også tænke på dit eget udgangspunkt for at reagere, som du gør. Projicerer du dine følelser og ønsker over på dit teenagebarn? Kommer du måske til at sår dit barn uden at ville det, når du bliver skuffet over dårlige karakterer? Eller bliver du så følelsesmæssigt påvirket af teenagerens opførsel, at du glemmer at få øje på, hvad du selv kunne gøre anderledes?

Husk også, at du som voksen sandsynligvis spiller en rolle i problemet. Måske efterligner teenageren din adfærd. Hvis du er hidsig, afvisende eller lukket, så har du sandsynligvis lært barnet at reagere på samme måde.

Forældrene skal sørge for at skabe rammerne for gode samtaler, men uden at kræve svar. Det kan føles grænseoverskridende for en teenager, hvis forældrene pludselig vil vide, hvordan de har det med deres biologiske forældre, hvis teenageren ikke lige er i humør til samtalen.

Rammerne for en samtale skabes ved, at man viser, at man ikke er bange for at tale om sårbare emner. Dernæst skal man skabe situationer, hvor man er sammen på en afslappet måde: Måske kører man bil eller laver mad sammen.

Ud i fremtiden

Ifølge Katie Naftzger er det centralt, at adoptivforældre hjælper deres barn med at forestille sig en positiv fremtid.

Det er vigtigt af flere grunde: Adopterede kan måske ikke spejle sig selv i adoptivforældrene, deres erhverv og deres liv, og hvis teenageren er blevet bortadopteret på grund af misbrug, psykiske problemer eller kriminalitet, så kan han eller hun frygte, at de er dømt til samme

skæbne. Derfor skal adoptivforældrene være åbne over for den adopteredes interesser og muligheder. Vis interesse for den adopteredes interesser, selvom det for eksempel indebærer, at man sidder og ser instruktionsvideoer om elektronikken i passagerfly. Det er helt forkert at sige, at videoerne er noget pjat og spild af tid, hvis det er det, der interesserer teenageren.

Det nytter ikke noget at afvise teenagerens bekymringer ved at sige »det sker aldrig for dig«. For det værst tænkelige er allerede sket. Barnet har allerede mistet sine første forældre, så det er utroværdigt at sige, at barnet aldrig kan komme ud for andre katastrofer som arbejdsløshed, mislykkede eksamener eller kærestesorger. I stedet for at affeje deres problemer skal du lytte. Hvad er det egentlig, teenageren siger?

Teenager og minoritet

Bogen indeholder et kapitel om at være hvide forældre til et barn med mørk hud. Katie Naftzger opridser, hvad det er, hvide mennesker i den vestlige verden nyder, som deres børn med mørkere hud aldrig kommer til at opleve.

De hvide forældre er omgivet af andre, der ligner dem det meste af tiden. Folk får ikke straks negative fordomme

om, at de er fattige/ikke-dansktalende/kriminelle/eksotiske. Og hvide forældre i den vestlige verden behøver aldrig udtale sig på en hel gruppes vegne, for de er normen.

Husk, at andre mennesker ser stereotyperne, når de ser dit barn. Lær dit barn, at det ikke er deres ansvar, hvordan andre reagerer over for deres udseende. De må gerne lade være med at svare, hvis nogen spørger, hvor de kommer fra, eller hvorfor de ser ud, som de gør.

Både du og andre ser måske skønhed, når I ser dit transraciale adopterede barn, men det er ikke nødvendigvis let for teenageren at holde af sit eget udseende. I en verden, hvor skønhedsidealene er høje mænd og Barbie-lignende kvinder, kan det være svært at acceptere sit udseende, hvis man selv er født i Sydøstasien.

Tag bekymringerne alvorligt og prøv at finde positive rollemodeller, som din teenager kan spejle sig i. Du kan ikke fjerne livets udfordringer, men du kan hjælpe din teenager og være en stabil støtte hele vejen igennem. ■

'Parenting in the Eye of the Storm' af Katie Naftzger, Jessica Kingsley Publishers, 160 sider, ca. 130 kr. Købes via Amazon.

LOKALFORENINGEN GUDENÅEN

Når adoptivbarnet bliver teenager

Arrangement med psykolog Tina Sun Kristensen

Torsdag den 2. november 2017 kl. 19.00

Se nærmere på www.adoptiongudenaen.dk

LOKALFORENINGEN NORDJYLLAND

Bedsteforældredag

Foredrag med Michel Gorju om, hvordan man møder adopterede børn

Lørdag den 27. januar 2018 kl. 13.00-16.30
Nørhøne Skole, Bygaden 24, Nørhøne, Vadum

Pris: Medlemmer 125 kr. og ikke-medlemmer 150 kr.

Tilmelding senest den 18. januar 2018 på adoptionnordjylland@gmail.com.

LOKALFORENINGEN NORDJYLLAND

Juletræsfest

Juletræsfest for børn med besøg af julemand og med gløgg og æbleskiver for voksne og børn

Lørdag den 25. november 2017 kl. 13.30-16.30
Nørhøne Skole, Bygaden 24, Nørhøne, Vadum

Pris: Medlemmer, voksne 75 kr. og børn 35 kr.
Ikke-medlemmer, voksne 90 kr. og børn 60 kr.

Tilmelding senest den 12. november 2017
på adoptionnordjylland@gmail.com.

LOKALFORENINGEN SYDVESTJYLLAND

Julehygge

Lørdag den 25. november kl. 14.00-15.00

Nærmere oplysninger kommer senere. Følg med på adoption.dk.

LOKALFORENINGEN ØSTJYLLAND

RUSH-arrangement

Lørdag den 28. oktober kl. 10.45-12.30
Søren Nymarks Vej 8A, 8270 Højbjerg

RUSH-arrangementet er for børn i alderen 6-11 år. Her er der mulighed for et par sjove timer, som med garanti giver sved på panden. Der er bl.a. mulighed for dodge-ball, kaptajn og alle de sjove og spændende trampoliner på gulv og vægge. Vi har fået et lokale stillet til rådighed, hvor der kan snakkes og hygges, hvis man trænger til en pause fra hopperiet, og hvor forældrene kan vente, til man skal hjem igen.

Pris: Medlemmer 50 kr. pr. person. Prisen dækker entré, de obligatoriske sokker og én sodavand pr. barn. Yderligere drikkevarer kan købes. Ikke-medlemmer og forældre, der vil hoppe med 150 kr. + sokker til 20 kr.

Beløbet indbetales på Adoption & Samfunds konto:
Reg.nr.: 1917 kontonr.: 8966382636 senest den 22. oktober.
Husk at oplyse indbetalers navn og medlemsnummer (står bag på magasinet) samt barnets/børnenes navn og alder.

Tilmelding til Jeanette Lyk på jl@adoptionoj.dk.

LOKALFORENINGEN ØSTJYLLAND

Familiearrangement

»Rejsen tilbage – drøm eller?«

Lørdag den 25. november kl. 13.00-16.00
Fælleshuset SOL og VIND, Byagervej 245, Beder

»Sporløs« løber igen over skærmen, og i den forbindelse dukker der mange tanker op hos både de adopterede og hos adoptivforældrene – tanker af meget forskelligartet karakter. Mange leger med tanken om »rejsen tilbage«, og der kan stilles mange spørgsmål og gøres mange forberedelser, så man er klædt så godt på som muligt.

Spørgsmålene inden afrejsen kunne for eksempel være: Hvad er rejsens formål, et besøg på børnehjemmet, kontakt med biologiske forældre, eller blot en helt almindelig turistrejse? Og spiller Facebook en rolle? Man kan få kontakt, men bliver ens grænser respekteret?

Under selve rejsen kan der opstå uventede episoder. Hvordan takles kulturforskellene? Hvilke reaktioner og refleksioner kan vi forudse hos vores børn og unge – under og efter rejsen?

Vi har allieret os med Christina Netrika Olsen, adopteret fra Indien og i dag formand for Adoption & Samfund Ungdom. Christina har i sit virke som A&S-U's formand hørt mange »sporløs«-historier og har desuden selv været på tilbagerejse. Hun fortæller om mødet med hjemlandet, der slet ikke blev som planlagt, og om de overvejelser, der lå forud for rejsen, samt hvordan det er at bearbejde indtrykkene bagefter.

Arrangementet er for adopterede og deres forældre. Der er mulighed for at stille spørgsmål til Christina.

Pris: 25 kr. pr. person (inklusive te og kaffe i pausen).
Beløbet indbetales på reg.nr.: 1917 konto nr.: 8966-382-636.

Tilmelding til Jeanette Lyk: jl@adoptionoj.dk. Tilmelding og indbetaling senest mandag den 20. november. Husk at oplyse navn og antal deltagere både på tilmeldingen og på indbetalingen.

LOKALFORENINGEN MIDT- OG VESTSJÆLLAND

Temaaften om skolestart: Når det adopterede barn møder skolen

ved cand. psych. Susanne Høeg og lærer, PPR-leder og adoptivmor Janet Majlund

Tirsdag den 6. marts 2018 kl. 18.30-21.30
Ringsted Sportscenter, Tværalle 8, 4100 Ringsted

At starte i skole er for de fleste børn et stort skift i deres liv. For det adopterede barn er det endnu et skift blandt alt for mange i et kort og turbulent liv. Måden, skolen møder det adopterede barn på, har stor betydning for, om det bliver til udvikling og læring eller en ny smertefuld oplevelse af ikke at blive set og forstået som den, de er.

Temaaftenen sætter fokus på, hvordan vi bedst muligt forbereder både barnet og skolen på skolestarten eller eventuelt skift, og hvordan vi som både forældre og skole kan forstå det adopterede barns reaktioner. Hvordan kan vi tilrettelægge skoledagen og fritiden således, at vi støtter barnet bedst muligt i deres udvikling og læring samt i at få en positiv oplevelse af skolen?

Susanne Høeg har været aktiv på adoptionsområdet i mange år. Hun er privatpraktiserende psykolog og specialist og supervisor i børnepsykologi og psykoterapi. Siden 2007 har Susanne desuden været ansat i Ankestyrelsen som PAS-konsulent.

Janet Majlund er mor til tre, hvoraf de to yngste på 21 og 9 er adopterede. Hun har været lærer i 20 år, specialpædagogisk konsulent med speciale inden for adopterede børn i skolen og er nu leder af en PPR, hvor hun står i spidsen for det flerfaglige arbejde med børn med udfordringer.

Susanne og Janet vil belyse emnet ud fra psykologiske og pædagogiske vinkler med både teoretisk overblik og mange praksiseksempler, som man kan arbejde med både hjemme og i skolen.

Temaaftenen retter sig både mod forældre til adopterede samt barnets lærere. Der serveres sandwich og kaffe/te.

Kontaktperson: Lene Borg, e-mail: lene.borg.2B@gmail.com eller tlf. 40 60 92 01.

Pris og tilmelding: 150 kr. Billetter købes hos Billetto. Søg på »Skolestart«.

Tilmeldingsfrist: 26. februar 2018 efter »først til mølle-princippet«.

Gratis workshop om tematikker i adoptionslivet

Lørdag den 28. oktober kl. 10.30-16.00
på Kolding Bibliotek

En workshop, hvor vi reflekterer over vigtige spørgsmål i vores adoptionshistorie.

Henvender sig til både adoptivforældre og voksne adopterede.

Arrangørerne er Karen Sloth, som er adopteret, og Mona Munkgaard, som er adoptivmor.

Kontakt Karen Sloth på karenslothj@gmail.com eller
Mona Munkgaard på mmunkgaard@gmail.com.

Tilmelding senest fredag den 6. oktober 2017.

LOKALFORENINGER

Her finder du din lokalforening. Ikke alle har hjemmesider. Er du i tvivl om dit tilhørsforhold, se under adresser og links på www.adoption.dk.

Ændringer i lokalgrupperne meddeles til bladet@adoption.dk samt til webmaster@adoption.dk.

Lokalforeningen i Region Nordjylland

Nordjylland

Else Jungersen Overbye
Web: nordjylland.adoption.dk
Mail: nordjylland@adoption.dk
Tlf: 98 17 17 11

Lokalforeninger i Region Midtjylland

Gudenåen

Mona Østergård
Web: adoptiongudenaen.dk
Mail: gudenaen@adoption.dk
Tlf: 86 64 61 72

Vestjylland

VAKANT
Mail: vestjylland@adoption.dk

Østjylland

Jeanette Lyk
Web: oestjylland.adoption.dk
Mail: oestjylland@adoption.dk
Tlf: 61 28 76 63

Lokalforeninger i Region Syddanmark

Sydvestjylland

Jørn K. Pedersen
Web: sydvestjylland.adoption.dk
Mail: sydvestjylland@adoption.dk
Tlf: 60 82 04 35

Sydøstjylland

Majbritt Kock
Mail: sydoestjylland@adoption.dk
Tlf: 51 23 78 90

Fyn

Lise A. Rønsholt
Web: fyn.adoption.dk
Mail: fyn@adoption.dk
Tlf: 61 30 38 19

Lokalforeninger i Region Sjælland

Sydsjælland

Pia Thomsen
Mail: sydsjaelland@adoption.dk
Tlf: 31 72 01 02

Midt- og Vestsjælland

Lene Borg
Web: midtogvestsjaelland-adoption.dk
Mail: midtogvestsjaelland@adoption.dk
Tlf: 59 43 92 01

Lokalforeninger i Region Hovedstaden

København

Janet Majlund & Maria Meena Andersen
Web: koebenhavn.adoption.dk
Mail: koebenhavn@adoption.dk
Tlf: 40 58 66 66 / 61 67 36 20

Hovedstaden

Lene Brydensholt
Web: hovedstaden-adoption.dk
Mail: hovedstaden@adoption.dk
Tlf: 26 60 15 05

Bornholm

VAKANT
Mail: bornholm@adoption.dk

LANDEGRUPPER

Bolivia

Formand: John Røschke
Tlf: 27 24 62 28, jr@r-at.dk
Næstformand: Per Nielsen
Tlf: 40 41 23 90, ppmo@email.dk
Kasserer: Claus Spaakær
Tlf: 21 27 55 85, spaabaekc@gmail.com

Bulgarien

Anna Maria Poulsen
amfp57@gmail.com
bulgarien.adoption.dk

Burkinagrupperen

Rico Bagger-Jørgensen
Tlf: 24 69 95 74
ricobaggerjorgensen@hotmail.com

Colombia

Colombia-foreningen er desværre opløst. Der henvises i stedet til flg. facebookgrupper:
'For os der vil adoptere eller har adopteret fra Colombia',
Facebookgruppen 'Hola' og
Facebookgruppen 'Adopteret fra Colombia', som er en gruppe kun for adopterede fra Colombia.

Danmark

Lau Rasmussen
Tlf: 29 86 55 56
www.danskadoption.dk
(mail via hjemmesiden)

Ecuador

Sanne Hassleris
sanne@helsingevej.dk
www.ecuadorklubben.dk

Etiopien

Jens L. Tranholm Damkjær
Tlf: 86 29 20 28
jensld@mail.dk
www.etiopien-foreningen.dk

Guatemala

Anni Bech Nielsen
Tlf: 47 52 77 76

Hviderusland

Anette Paetau
Tlf: 75 61 42 15
anettepaetau@vip.cybercity.dk
www.hvideruslandklubben.dk

Indien

Svend Erik Holm
Tlf: 64 47 38 35, sve@holm.mail.dk
www.123hjemmeside.dk/indiengrupper

Kaliningrad/Moskva

Helle Pedersen
Tlf: 97 17 31 01

Kina

Søren Lodberg, Hjortevej 17, 7100 Vejle
Tlf: 60 74 12 50
formand@kinaforeningen.dk
www.kinaforeningen.dk

Sydkorea

Kim Duus Lausten
bumltre@gmail.com
info@landegruppe-sydkorea.dk
www.landegruppe-sydkorea.dk

Nepal

Hanne og Hans Doktor
Tlf: 23 47 09 41, hanne.veis@adr.dk

Nigeria

Karina Kjær
kake@cowi.dk
www.nigeriaadoption.dk

Peru

Stine og Bjørn Rude Voldborg,
Tlf: 48 25 05 95

Rumænien

Elena Wieland
Paludan-Müllers vej 61, 2.th,
8210 Aarhus V
Tlf: 60 45 18 58, ewt.wieland@gmail.com

Sri Lanka (Dansk Sri Lanka Forening)

Henrik Sloth,
Tlf: 28 73 50 51, fryds@os.dk
danskisrilankaforening@gmail.com
www.danskisrilankaforening.dk

Sydafrika

Hanne Forsbæk, Tlf: 58 35 00 54
landegrupesydafrika@gmail.com
www.landegrupesydafrika.dk

Thailand

Mette Juul Andersen
Tlf: 21 60 19 56
vangeleddet32@hotmail.com

Tjekkiet

Anne-Lise Balle
Tlf: 29 40 91 95
tjekkiet@adoption.dk
tjekkiet.adoption.dk

Vietnam

Peter Skjot
Tlf: 36 30 05 28
formand@vietnamadoption.dk
www.vietnamadoption.dk

Interessegrupper

Bal Vikas Venner, Indien

Lone Raahauge
Tlf: 21 66 23 93
michael-lone@hotmail.com
www.balvikasvenner.dk
info@balvikasvenner.dk

Welfare Home for Children, New Delhi, Indien

Michael Cornelius Hansen
Tlf: 56 82 00 10

Børnehjemmet Palna, Indien

Mette Thomsen
Tlf: 38 28 50 25

Colombia – Fanas venner

Ulla Gehler
Tlf: 66 15 10 98, sugehlert@yahoo.dk

Eneadoptanter (GEA)

Gitta Wörtwein,
Tlf: 40 93 11 03, geagitta@gmail.com
Maria Thomasson
mariath9@gmail.com

Gruppen af adoptivforældre til børn med handicap

Bernadette Marsh
bernadettmarsh@gmail.com

Formand Adoption & Samfund

Ungdom:
Christina Netrika Olsen
Tlf: 42 41 38 88, asu@adoption.dk

Redaktør:

Anna Bridgwater
bladet@adoption.dk

21 43 08 11

Sekretariat:

Adoption & Samfund
Sekretariatet, Teglvej 4
6780 Skærbæk

Redaktionsmedlemmer:

Heidi Senderovitz
Lykke L. Pedersen
Nina Gath

Korrektur:

Heidi Senderovitz

Grafisk produktion:

Eks-Skolens Trykkeri ApS 35 35 72 76
Oplag: 3.300 stk.

Adresseændring, udmeldelse m.v. bedes
meddelt medlemsadministrator på e-mail:
medlemsadm@adoption.dk.

Abonnement 425 kr.
Medlemskab inkl. magasin 425 kr.
Annoncepris 10 kr. pr. spaltecentimeter.

Magasinet modtager altid gerne artikelforslag,
personlige beretninger og billeder. Hvis du ønsker
fotografens navn nævnt, skal det anføres. Husk at
oplyse om navn, adresse, motiv, oprindelsesland
og tidspunkt. Magasinet (inklusive billederne)
lægges altid efterfølgende på www.adoption.dk.

Artikler i magasinet udtrykker forfatterens syns-
punkter og ikke redaktionens eller foreningens.
Redaktionen forbeholder sig ret til redigering af
indkomne artikler. Redaktionen er ikke forpligtet
til at bringe alt indsendt materiale.

Eksterne bidragsydere i dette nummer:

Heidi Vesterberg, Pia Olsen/Citat, Lars Hussein,
Morten Zahle, Julie Top-Nørgaard, Sebastian
Vihang Steenberg, Mette Hornbek, Jens Hørlück,
Tania Lisberg Christiansen.

Næste deadline oplyses elektronisk.

Næste udgivelse forår 2018.

Du kan melde dig ind i Adoption & Samfund på
www.adoption.dk.

HOVEDBESTYRELSE

Formand:

Michael Paaske
Klanghøj 47
8670 Låsby
michael.paaske@adoption.dk
65 96 05 21 (priv.) / 29 48 53 06 (mob.)

Første næstformand:

Sanne Vindahl Nyvang
Skovlodden 9
2840 Holte
sanne.vindahl.nyvang@adoption.dk
28 57 00 19

Sekretær (valgt uden for HB):

Carl Erik Agerholm
Teglvej 4, Frifelt
6780 Skærbæk
carlerik@fam-agerholm.com
74 75 73 65

Anden næstformand:

Claus Bo Hansen
Pilevang 21
4690 Haslev
claus.bo.hansen@adoption.dk
40 34 27 54

Bestyrelsesmedlemmer:

Marianne Østergaard
Vesterbrogade 191, 4.
1800 Frederiksberg C
marianne.oestergaard@adoption.dk
33 22 95 53

Lene Borg
Tveje-Merløse 2B
4300 Holbæk
lene.borg@adoption.dk
40 60 92 01

Lilian Vigtoft-Jessen
Nørregade 32
6670 Holsted
Lilian.vigtoft-jessen@adoption.dk
24 20 51 01

Tina Maria Petersen
Herregårdsparken 81
8700 Horsens
tina.maria.petersen@adoption.dk
25 67 67 11

René Vilstrup-Bie
Grønnedalen 14b, st. th.
7100 Vejle
rene.vilstrup-bie@adoption.dk
93 60 02 16

Torben Ammitzbøll
Vinkelvej 97B
8800 Viborg
torben.ammitzboell@adoption.dk
41 60 77 17

Sine Knorr Sørensen
Kroghsvej 18 st.
8600 Silkeborg
sine.knorr.soerensen@adoption.dk
26 21 09 81

Christina Netrika Olsen
Guldbommevej 10, 1. mf.
8800 Viborg
christina.olsen@adoption.dk
42 41 38 88

Kasserer (valgt uden for HB):

Ellen Larsen
Glenstrup Søvej 15
8990 Fårup
kasserer@adoption.dk
29 86 26 32

Medlemsadministration:

Jacob Walsøe
MVS Administration ApS
Gl. Byvej 2, Sejte
8700 Horsens
medlemsadm@adoption.dk
70 22 57 75

Suppleanter:

Bendt Aaen
Møllevvej 7
8800 Viborg
bent.aaen@adoption.dk
40 63 93 63

Lise Almind Rønsholt
Herluf Trollesvej 373
5220 Odense SØ
lise.almind.roensholt@adoption.dk
61 30 38 19

Didde Mohr Morberg
Kløvervænget 24b st 2
5000 Odense
didde.mohr.morberg@adoption.dk
51 16 06 30

Jannik Boel
Fennebakken 267
8800 Viborg
jannik.boel@adoption.dk
29 84 84 78

Har du brug for ET GODT RÅD OM ADOPTION?

RING 65 92 00 18 ELLER MAIL TIL RADGIV@ADOPTION.DK

Uanset om du skal til at adoptere, har adopteret, er adopteret, er fagperson, eller på anden måde har adoption inde på livet, så er der hjælp at hente, hvis du har spørgsmål om adoption. Adoption & Samfunds rådgivning er gratis og anonym, hvis du ønsker det, og det er ikke nødvendigt at være medlem af foreningen.

SAGSRÅDGIVERE

Hvis du vil vide noget om sagsbehandlingen ved en adoption.

En sagsrådgiver er specialiseret i at rådgive om problemer forud for godkendelse, adoption og modtagelse af barn. De kan svare på generelle spørgsmål om adoptionsprocessen fra de første overvejelser, til adoptionsbevillingen er givet. Det er også sagsbehandlerne, du skal tale med, hvis du vil vide, hvordan du anker en afgørelse.

FAGLIGE RÅDGIVERE OG TEMARÅDGIVERE

Hjælp til hverdagens udfordringer.

Den offentlige PAS-ordning tager sig nu af de fleste psykologiske og familierelaterede problemstillinger lige op til og efter afhentning af barn og langt ind i voksenlivet. Adoption & Samfunds rådgivere kan noget andet, da de fleste er adoptivforældre, og alle har en relevant faglig uddannelse og baggrund inden for forskellige fag og emner. Adoption & Samfunds rådgivning sætter primært fokus på at hjælpe dig i fasen forud for adoption samt at give praktisk rådgivning, hvis du møder problemer i forbindelse med institution og skole, eller hvis du har brug for en psykolog eller råd fra en læge eller anden fagperson. Rådgiverne kan rådgive om dilemmaer og overvejelser forud for en adoption, svare på spørgsmål om dit helbreds betydning ved ansøgning, vurdere et barns tilstand, forklare reglerne for dansk adoption, dele erfaringer med at adoptere større børn eller søskende samt vejlede om vejen til faglig støtte i skolen eller institutionen og give praktiske råd.

Som ung og voksen adopteret er du også velkommen til at henvende dig direkte til en rådgiver.

ADOPTIONSLINJEN

Hvis du har brug for indsigt fra voksne adopterede.

Adoptionslinjen er en anonym rådgivning, hvor to erfarne voksne adopterede, begge med relevante uddannelser, er klar til at vende de spørgsmål, du måske har om at være adopteret – uanset om du selv er adopteret, eller om du gerne vil vide noget om at være adopteret i Danmark. Adoptionslinjen kan give svar på spørgsmål om racisme, rejsen til fødelandet, identitet eller kontakt til den oprindelige familie.

KOM I KONTAKT MED EN RÅDGIVER

Find alle de relevante kontaktdetaljer på:

adoption.dk/fa-rad-og-hjaelp.

Ring til foreningen Adoption & Samfund på 65 92 00 18.

Send en mail til radgiv@adoption.dk.

EKSTERNE RÅDGIVERE

Der er også hjælp at hente uden for Adoption & Samfund, hvis du har udfordringer, der handler om adoption

Post Adoption Service (PAS)

PAS er et offentligt rådgivningstilbud til adoptanter og adopterede.

Siden 1. januar 2016 har alle adopterede fået mulighed for at modtage op til 20 timers rådgivning – uanset tidligere forbrug. For dette tilbud er der en egenbetaling, som er væsentligt reduceret ift. normaltaksten for sådanne samtaler. Bemærk, at midlerne til rådgivning til adopterede, der er over 18 år, pt. er opbrugt.

Husk også børnegrupperne, som er gratis. Målet med børnegrupperne er at styrke børnenes identitet. PAS tilbyder også gratis undervisning til professionelle. Tilbuddene varetages af Ankestyrelsen, se mere på ast.dk.

Enkelte kommuner i landet har særlige adoptionsrådgivninger:

- Hillerød Familiebehandling
- Hvidovre Kommune
- Næstved Kommune

Private rådgivere

Hvis du eller dit barn har brug for længerevarende behandling, en bisidder til et møde eller anden hjælp, som ikke dækkes af Adoption & Samfunds anonyme gratisrådgivning, er der en række fagpersoner med særlig indsigt i adoptionsområdet. Du skal regne med betale for denne hjælp. Find en liste over kompetente rådgivere via adoption.dk/fa-rad-og-hjaelp/radgiverne.

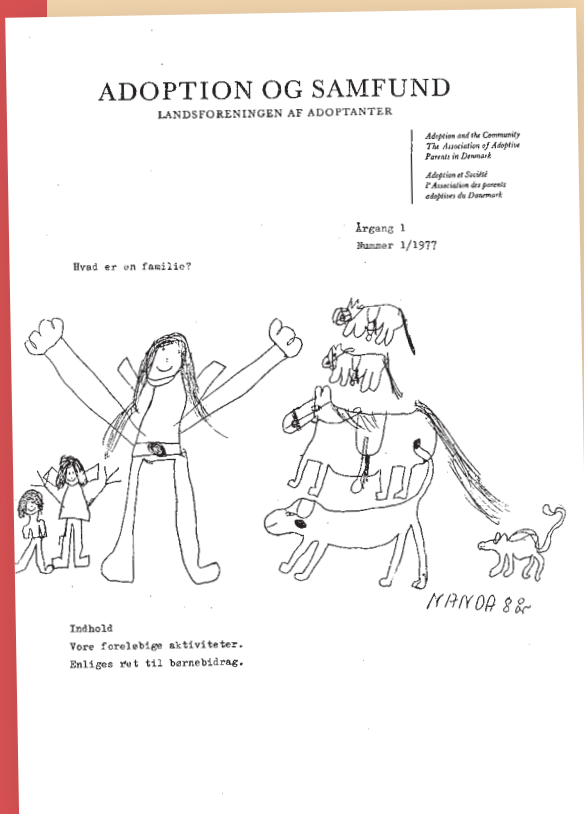
RING 65 92 00 18 ELLER MAIL TIL RADGIV@ADOPTION.DK

Målet for **Adoption & Samfund** er at skabe de bedste betingelser for både adoptivforældre og adopterede, børn som voksne.

Medlem af Adoption & Samfund, fordi ...

- Her kan du danne netværk med andre adoptivfamilier.
- Her er der arrangementer for både børn og voksne.
- Der er lokalforeninger i hele landet.
- Der er landegrupper, hvor adopterede kan møde andre, der er født i samme land.
- Der er rådgivere, som kan svare på næsten alle spørgsmål om adoption.
- Adoption & Samfund kæmper for at forbedre adoptivfamiliernes muligheder for at få kvalificeret hjælp, når der er behov for det.
- Medlemmer modtager to gange om året et magasin, der formidler nyt om adoption i ind- og udland.

Et års medlemskab for hele familien koster kun **450 kr.**

Meld dig ind på **adoption.dk** eller skriv til **medlemsadm@adoption.dk**

◀ Den allerførste forside af Magasinet Adoption & Samfund fra 1977.